

Deze bespreking had een oriënterend, informierend en consulterend karakter. Zij vond plaats tegen de achtergrond van de verantwoordelijkheid die de burgemeester ingevolge de wet voor de handhaving van de openbare orde draagt en de bevelsbevoegdheid die hij ten opzichte van de in zijn gemeente dienstdoende politie met het oog daarop heeft.

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de burgemeesterlijke verantwoordelijkheid duidelijk moet worden onderscheiden van de verantwoordelijkheden, die wij ter zake van de bijstandsverlening op grond van hoofdstuk IV van de Politiewet dragen, een en ander voor zoveel nodig na overleg met de Minister van Defensie.

In de praktijk is de situatie gegroeid, dat in gevallen, waarin grootschalige bijstandsverlening aan de orde is, vanuit het coördinatiecentrum op het departement van Binnenlandse Zaken, waarin alle betrokken departementen zijn vertegenwoordigd, de regeling van de totale bijstand wordt verzorgd. Met het oog hierop werd in de loop van vrijdag op zaterdag dit centrum bemand.

De burgemeester gaf een overzicht van de gebeurtenissen, de onderhandelingen die werden gevoerd en de bemiddelingspogingen die waren ondernomen. In de bespreking werd uitvoerig stilgestaan bij de bijstandsverlening aan het Amsterdamse korps. Daarbij werd onderscheid gemaakt tussen de bijstand, benodigd om verdere escalatie van de ongeregelde toestanden te voorkomen en de bijstand die nodig zou zijn indien de burgemeester zou besluiten - in geval de onderhandelingen en bemiddelingspogingen zouden mislukken - tot een optreden van de politie. In dit kader werd gesproken over de sterkte en de soort van het personeel, dat geleverd zou kunnen worden en de eventuele technische middelen, benodigd voor het slechten van de barricaden. Concrete afspraken over tijdstippen en de inzet van de politiebijstand werden niet gemaakt, omdat de burgemeester vooralsnog alles in het werk wilde blijven stellen langs de weg van onderhandelingen met de krakers tot een vreedzame oplossing te geraken. Wel werd met de burgemeester afgesproken dat in de voorbereidende sfeer verdere voorzieningen zouden worden getroffen voor het geval hij op enig moment een verzoek tot bijstand in verband met een verdere escalatie dan wel in verband met optreden tegen de barricaden, zou besluiten. Afgesproken werd dat verder overleg zou plaatsvinden, indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding zouden geven, zulks naar het oordeel van de burgemeester. Voorts werd besloten dat enkele ambtenaren van de betrokken departementen beschikbaar zouden zijn voor het onderhouden van de nodige contacten.

Op zondagavond 2 maart vond wederom overleg plaats tussen eerdergenoemde deelnemers thans onder leiding van de Minister van Binnenlandse Zaken. De bijeenkomst werd uit praktische overwegingen op Schiphol gehouden.

De burgemeester schetste het verloop van de onderhandelingen met de krakers. Hij stelde dat indien deze niet tot resultaat zouden leiden een ingrijpen van de politie naar zijn oordeel beperkt zou dienen te blijven tot het slechten van de barricaden en het herstellen van een normale situatie in de straten. Met dit uitgangspunt van de burgemeester voor ogen werden vervolgens de onderdelen van een door de Amsterdamse politie daartoe opgesteld plan van actie doorgenomen en besproken. De aanwezigen waren het er over eens dat een mogelijke actie met veel mankracht en groot materieel zou worden uitgevoerd om zo elk risico voor het in te zetten personeel en het publiek zo veel mogelijk te beperken.

Tot dit materieel behoorden onder andere enkele zogenaamde tankdozers, ongewapende tanks voorzien van schuifbladen die, gegeven de omstandigheden en gelet op de noodzakelijk korte tijdsduur van de actie, als enig adequaat middel voor het veilig doorbreken van de barricaden moesten worden beschouwd, en bij de Koninklijke Marechaussee in gebruik zijnde gepantserde voertuigen, ontdaan van de automatische bewapening. Een dergelijke opzet bood naar het oordeel van de aanwezigen de waarborg dat de kans op vuurwapengebruik metterdaad klein kon worden gehouden.

Afgesproken werd dat alleen dan met geweld zou worden opgetreden indien van de andere zijde ernstig geweld zou worden gebruikt. Overeenkomstig de geweldsinstructie zou de politie daarbij in uiterste noodzaak de vuurwapens mogen gebruiken o.m. ook om de ongewapende tankbemanning te beschermen indien zij zou worden bestookt met molotov-cocktails, brandflessen e.d. Met waarschuwingen via luidsprekers en pamfletten, uit te werpen door een heli-copter, zouden krakers en omwonenden van het doel van de actie en de eventuele aanwending van het geweld door de politie tijdig op de hoogte worden gesteld.

Met het oog op de omvang van de benodigde bijstand werden, voor het geval de politie toch zou moeten worden ingezet voor de opruiming van de barricaden, de aanvragen tot bijstand zekerheidshalve reeds tijdens het overleg gedaan door de burgemeester, de Commissaris der Koningin en de procureur-generaal en door de betrokken bewindslieden direct gehonoreerd.

De vergadering werd besloten met de constatering dat de burgemeester, onder wiens verantwoordelijkheid een eventuele actie immers zou plaatsvinden, enkele uren voor het door hem vast te stellen moment van actie een feitelijk optreden van de politie nog geheel zou kunnen afgelasten. Voorts zou er tot op het laatste moment nog een noodremprocedure mogelijk zijn. Een en ander hield verband met de onderhandelingen die op dat moment nog gaande waren en waarvan de burgemeester een vruchtbaar resultaat niet uitsloot.

Wij zijn met de burgemeester van Amsterdam van mening dat het daadwerkelijke optreden zelf werd gekenmerkt door grote deskundigheid en zelfbeheersing. Wij spreken onze bijzondere waardering uit aan het adres van de politie, de Koninklijke Marechaussee en overig personeel van de krijgsmacht. Zeer betreurenswaardig vinden wij het dat er in de bewuste periode onder het ingezette personeel en mogelijk ook onder onschuldige burgers gewonden zijn gevallen.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

- / -

Redevoering van de burgemeester van Amsterdam, gehouden op 12 maart 1980 tijdens de eerste termijn van het raadsdebat naar aanleiding van de recente gebeurtenissen in de Vondelstraat en omgeving.

De **BURGEMEESTER** merkt op, dat hij erkentelijk is voor de lovende woorden die verschillende leden hebben uitgesproken over de notitie van het College. Spreker wijst erop, dat in zeer korte tijd veel onderwerpen moesten worden verwerkt, hetgeen zeer veel energie heeft gekost. Hij wil dan ook de ambtenaren die aan deze notitie hebben gewerkt, nadat zij de daaraan voorafgaande dagen ook zeer ingespannen bezig zijn geweest, hartelijk dankzeggen voor deze prestatie.

In de notitie is niet alles opgenomen waarover men uitvoerig zou kunnen praten. Er is bij voorbeeld niet uitgebreid aandacht besteed aan de woningnood en de achtergronden daarvan. Het College heeft overwogen, dat wel te doen maar de tijd om tot een uitvoerige analyse te komen was te kort. Bovendien is nog onlangs in de Raad gediscussieerd over een aantal belangrijke aspecten ter zake van de woningnood enz. en er zal daarover volgende week bij de hoofdstuksgewijze behandeling van de begroting weer worden gesproken. Het College heeft het dan ook dienstig gevonden, de notitie zo snel mogelijk uit te brengen, met name gericht op de aspecten van de openbare orde. Voor zover nog woningbouwaspecten aan de orde komen, zal wethouder Schaefer een nadere toelichting geven.

Spreker wijst erop, dat men de gebeurtenissen van 29 februari en de volgende dagen niet los kan zien van de achtergrond van de daaraan voorafgaande incidenten en verstoringen van de openbare orde die in voorgaande weken en maanden hebben plaatsgevonden. Wat dat betreft sluit hij zich aan bij de woorden van de heer Mug. Er is een verharding en verscherping van de situatie opgetreden: bij voorbeeld doordat men na het arrest van het Gerechtshof de panden aan de Keizersgracht tot een fort had omgebouwd; bij voorbeeld door de incidenten op de Westermarkt, waarbij men probeerde bouwmaterialen te stelen en waar het tot een treffen kwam tussen enerzijds de daders - en sympathisanten die kennelijk op wacht waren gezet - en anderzijds de Politie die was ingezet om een en ander te verhinderen; bij voorbeeld door het ontvreemden van stalen platen die naar de panden aan de Keizersgracht werden gebracht om de fortificaties te versterken; bij voorbeeld door het wegslepen van geladen dekschuiten die vóór de panden aan de Keizersgracht werden afgemeerd en de last naar binnen werd gebracht; bij voorbeeld door het kraken van een aantal woningen in de Saffierstraat die als wisselwoning bij de stadsvernieuwing dienen; bij voorbeeld door herhaalde aanvallen op het Opleidingscentrum van de Mobiele Eenheid, waarbij banden van auto's werden doorgesneden, ruiten werden ingegooid en ook aan derden niet onaanzienlijke schade werd toegebracht; bij voorbeeld door de aanvallen op het politiebureau IJ-tunnel op 25 februari jl. ter bevrijding van een inmiddels op last van het Openbaar Ministerie in voorlopige hechtenis genomen meisje, genaamd Nanda; bij voorbeeld door het bekladden van de ambtswoning van spreker en door het ingooien van ruiten op het Stadhuis enz.

Naar aanleiding van deze reeks van gebeurtenissen heeft spreker gesproken met de Politie en heeft hij die kwestie ook gebracht in het tripartite overleg (Politie-Justitie-Burgemeester). In het bijzonder naar aanleiding van de kwestie van de dekschuiten is de conclusie getrokken, dat geen ander beleid moest worden gevoerd dan in het verleden, maar dat het wel noodzakelijk was, het voortgaan van dergelijke incidenten die steeds verder dreigden uit te groeien, met snel optreden tegemoet te treden. Het is immers onmogelijk, een dergelijke reeks van incidenten alleen maar tijdelijk tegemoet te treden. Als de heer Mug echter zegt, dat de confrontatie is gezocht en niet alleen door de krakers, moet spreker er met klem op wijzen, dat hij die uitspraak beslist van de hand wijst.

Enkele kranten hebben naar aanleiding van de notitie van het College geschreven: „Polak wist van niets”. Spreker wijst erop, dat de mededeling in de notitie dat hij niet tevoren was ingelicht, moet worden gezien als een puur feitelijke mededeling, zeker niet als een poging, zich vrij te pleiten van verantwoordelijkheid en om als een verontschuldiging te dienen. Achteraf zou hij nu kunnen zeggen: „Als ik het wel had geweten, had ik de ontruiming op bij voorbeeld 24 februari jl. nooit toegestaan.” Hij zegt dit niet, omdat hij het ingrijpen wel gerechtvaardigd vond. Als hij wel zou zijn ingelicht, zou hij, op grond van de toen voorhanden zijnde gegevens, waarschijnlijk ook hebben gezegd: „Er moet tegen wat nu gaande is, snel worden opgetreden.”

Spreker treedt niet in de beoordeling van de vraag, of er wel of niet sprake was van huisvredebreuk. Spreker zegt wel, dat hij – gegeven het oordeel van de officier van Justitie – het ingrijpen door de Politie onvermijdelijk vond. Tegen ernstige schendingen van de openbare orde – en tegen strafbare feiten, zoals huisvredebreuk – dient zo enigszins mogelijk snel te worden opgetreden, met name als het een onderdeel van een reeks betreft.

Spreker wil er nogmaals op wijzen, dat het beoordelen van de vraag of al dan niet van huisvredebreuk sprake is een bevoegdheid is van het Openbaar Ministerie; de burgemeester beoordeelt niet. De burgemeester toetst het oordeel van het Openbaar Ministerie ook niet; het kan niet en spreker zou het ook niet juist vinden, mede gezien de scheiding van machten waarover is gesproken. Alle vragen dienaangaande moeten niet aan de burgemeester of het College van Burgemeester en Wethouders worden gericht, maar via de minister van Justitie aan het Openbaar Ministerie. Anderzijds is het ook niet zo, dat het Openbaar Ministerie de Mobiele Eenheid inzet of bepaalt, met welke middelen en wanneer wordt opgetreden, al kan de procureur-generaal als het erop aan komt, zelf opdrachten geven. Spreker blijft derhalve principieel buiten de vraag, of het oordeel van de officier van Justitie fout was. Wel weet spreker, dat de krakers een andere opvatting hebben van het begrip „in gebruik zijn” dan Justitie en de Hoge Raad hanteren. Overigens wil hij nog wel het volgende opmerken. De officier van Justitie was vrijdagavond bereid, te komen tot een nieuwe toetsing van het oordeel, dat er sprake was van huisvredebreuk, als dat tot een onmiddellijke verwijdering van de barricaden zou leiden. Dat was niet een teken van zwakte; men was ervan overtuigd, dat men juridisch gezien gelijk had. Het was echter een duidelijke bijdrage van de zijde van het Openbaar Ministerie om tot een oplossing te komen op een moment dat van de andere zijden nog geen enkele bijdrage werd geleverd.

De heer Mug heeft gezegd, dat het Openbaar Ministerie vrijdagavond anders sprak dan zaterdag. Dat is tot op zekere hoogte juist. Dit is echter voornamelijk een gevolg van het feit dat de bereidheid van de krakers, zich aan het oordeel van de rechter via de rechter-commissaris te conformeren, zaterdag bleek te ontbreken. Sprekers tweede zij-opmerking is deze: het is niet van belang of de eigenaar om ontruiming vraagt. Het gaat in dezen om de feitelijk rechthebbende: de huurder c.q. gedoogde die er woont. Spreker wijst hierop, omdat die omstandigheid in de praktijk ook wel in het voordeel van krakers werkt. Dit geldt bij voorbeeld als de Politie krakers van woningen tegen de zin van de eigenaar beschermt tegen een knokploeg zoals kortgeleden bij voorbeeld in de Hoendiepstraat het geval was. Het ging hierbij dus niet om de vraag, wat de eigenaar wilde, maar wat degene wilde die daar inmiddels zijn intrek had genomen.

Vervolgens gaat spreker in op vragen en opmerkingen inzake de ontruiming van het pand Vondelstraat 72, op 24 februari. Tegen de achtergrond van het vorengaande kan men slechts concluderen dat de zaak door de Politie en de gemeente juist is behandeld. Er was aangifte gedaan van huisvredebreuk. De officier van Justitie had geconcludeerd, dat er zijns inziens huisvredebreuk was en dat de Politie dus moest optreden. De heer Mug heeft gevraagd, of er een proces-verbaal van aangifte was. Spreker merkt op, dat dit niet hoeft. Iemand heeft melding gemaakt van huisvredebreuk. De Officier van Justitie heeft de juistheid daarvan onderkend. Vervolgens is de Politie het onderhavige pand binnengegaan; er is drie keer een aanzegging gedaan. Van dit optreden zijn rapporten opgesteld door de Politie. De krakers hebben toen het pand verlaten. Er behoeft geen apart proces-verbaal te worden opgemaakt, omdat het hier geen klachtendelict betrof.

Voorts is gevraagd, waarom er zo snel is opgetreden. Spreker wijst erop, dat snel optreden nodig was, ten einde te voorkomen dat het pand zaterdag of zondag zou worden gefortificeerd. Voordat dit optreden plaatsvond, na het overleg met de Officier van Justitie, werd volgens de vastgestelde procedure in de loop van de nacht hiervan mededeling gedaan aan een gemeenteambtenaar. Gevraagd is, of dit misschien de portier van het Stadhuis was. Die veronderstelling is niet juist; het was het hoofd van de afdeling Algemene Zaken. Het overleg betreft in dergelijke gevallen meestal vooral een aantal vaktechnische kanten van de politie-inzet. Het gaat bij voorbeeld om de vraag, of er voldoende personeel is, of om bijstand moet worden gevraagd enz. De ontruiming zelf is, althans in het pand, zonder incidenten of arrestaties verlopen. Wel zijn er moeilijkheden geweest met omstanders die in die nacht bijeen waren getrommeld, maar, zoals gezegd, niet met de krakers. Met andere woorden: een werkelijk openbare-ordeaspect heeft er, achteraf bezien, op dat moment niet aangezet. Overigens houdt het verhaal dat er een afspraak zou zijn geweest tussen de krakers en de wijkagent dat men maandag verder zou praten, geen stand omdat de krakers ieder gesprek weigerden.

Hierna behandelt spreker de inzet van de Mobiele Eenheid op vrijdagavond 29 februari. Er is gevraagd, waarom er zo snel is opgetreden en zonder consultatie van de burgemeester. Spreker verwijst hiervoor naar de notitie. Ten eerste: de Officier van Justitie had de week daarvoor reeds geconstateerd, dat de krakers huisvredebreuk pleegden. Bovendien hadden de krakers in dit geval een man die zich in het pand bevond eruit gegooid. In juridische zin was het dus een bewoond pand. Ten tweede: spreker had de Politie uitdrukkelijk verzocht, het pand in de gaten te houden, ten einde nieuwe incidenten te voorkomen. Tegen de achtergrond van het vorengeschetste beleid behoorde men ook snel op te treden om fortificatie te voorkomen. Hij wil er – dit ten derde – wel op wijzen, dat de Politie in een val is gelopen. Op die bewuste middag was er een reeks van gebeurtenissen, waaronder een wilde tocht door de stad die duidelijk als afleidingsmanoeuvre was bedoeld: deze tocht ging naar de ambtswoning, maar dat wist men ook niet van tevoren. Intussen gingen krakers op het genoemde pand af. Dat leidde tot een bloedig treffen.

De heer Bakker heeft gevraagd, wat de Staf Openbare Orde precies is. Spreker wijst erop, dat dit een groep mensen bij de Politie is die bij wat grotere gebeurtenissen in de stad op het hoofdbureau wordt gevormd. Hierin zitten politiechefs van verschillende diensten, zodat men snel informatie kan coördineren, de executieve taak centraal kan leiden en contacten kan opnemen. In dit geval werd deze staf geformeerd toen duidelijk werd, dat er een actie op handen was. De inzet van de Mobiele Eenheid is toen op een bloedig treffen uitgelopen. Het gebeuren was een duidelijk voorbeeld van een tevoren beraamde actie. Men had zich op een treffen voorbereid: de wilde optocht, de bekladdingen, de vernielingen, maar ook de bewapening met ijzeren staven en kettingen, het gooien met stenen, alsmede bewapening met gaspijpen. Het is te danken aan de grote zelfbeheersing van de kant van de Politie dat het toen niet tot een schietpartij is gekomen. Toen de Politie namelijk ter plekke aankwam en de agenten nog niet eens uit de auto's waren, werden zij al met stenen bekogeld. Als de Politie toen met wapens verweer had geleverd, was het zeker een bloedbad geworden. Nu waren er 25 grotendeel ernstig gewonden bij de Politie.

De heer Bakker heeft gevraagd, of het niet verstandiger was geweest als de burgemeester tevoren was ingelicht. Spreker meent, dat dit misschien wel beter was geweest, maar de situatie was niet wezenlijk anders geweest, omdat een en ander het gevolg was van een reeks van gebeurtenissen op die middag.

Spreker wil met nadruk zeggen, dat het verwonderlijk is dat men nu achteraf ijverig zoekt naar de vraag of de burgemeester, de Politie, het Openbaar Ministerie of een combinatie van dezen in deze zaak fouten hebben gemaakt. Alsof dat beslissend was tegenover het feit dat hier sprake was van een tevoren beraamde actie en de daarbij gebruikte middelen! Er is, met andere woorden, geen twijfel mogelijk over de vraag waar het initiatief voor deze escalatie lag en welke middelen tevoren waren beraamd. Dit resulteert in de vraag: wat zou men hebben gezegd als ten gevolge van dit treffen niet 25 politiemensen, maar 25 krakers met ernstige verwondingen in het ziekenhuis zouden zijn terechtgekomen? Zijn krakers, zelfs als zij gelijk zouden hebben – spreker ontkent dit – gerechtigd, met dergelijke middelen en wapens op te treden? Wat vinden de hier vertegenwoordigde partijen van de gebruikte methoden, zoals bij voorbeeld het werpen van stenen en het opwerpen van barricaden? Deze vragen zijn bij voorbeeld ook gericht aan het adres van mevr. Agtsteribbe, die zich beroept op haar pacifistische overtuiging. Slaait dit ook op dat optreden van de krakers? Spreker zit hier wel om vragen te beantwoorden, maar hij meent toch deze vragen te mogen stellen en van alle fracties een duidelijk antwoord te mogen verlangen.

Spreker wil vervolgens ingaan op het onderhandelingsproces met de krakers. Zoals in de notitie staat, waren er van meet af aan twee scenario's; dit kon ook niet anders in deze situatie. Dat het overlegmodel – en dit is vandaag gelukkig weer bevestigd – ieders voorkeur had was evident. Dat echter het weghalen van de barricaden van zodanig belang was, dat ook een ander optreden moest worden voorbereid, was iedereen bekend en werd door allen begrepen. Spreker heeft daarvan in gesprekken met de fractievoorzitters en met de leden van de Commissie van advies voor zaken betreffende de openbare orde, in een later stadium, geen geheim gemaakt, integendeel. Hij komt hiermee bij de vraag, of de wethouders en de fractievoorzitters de vredelievenden, de duiven, waren en de burgemeester de havik. Niemand die de gehele periode heeft meegemaakt zal dit kunnen volhouden! Spreker heeft uit overtuiging gestreefd naar een oplossing door overleg en iedereen weet, dat hij op kritieke momenten bij de formulering van voorstellen aan de krakers een duidelijke creatieve inbreng heeft gehad. De heren Steenbergen en Walraven hebben er al op gewezen, dat over de gedane voorstellen na moeilijk overleg een grote mate van eenstemmigheid is bereikt. Spreker wil daar wel het volgende bij zeggen. Ten eerste: het feit dat men eerst de stad op ~~haar~~ kop zet en barricaden opwerpt en vervolgens een uitnodiging van fractievoorzitters om tot een gesprek te komen niet heeft aanvaard, heeft hem diep doordrongen van de ernst van de situatie.

En ten tweede de volgende terloopse opmerking: men heeft spreker verweten, dat hij de krakers zondagnacht van 2 op 3 maart een ultimatum had gesteld en er zodoende weinig ruimte voor beraad over was. Hij wijst erop, dat de fractievoorzitters reeds vrijdagnacht hun voorstel in een brief aan de krakers hadden vervaardigd. Het slot van die brief luidt als volgt: „Teneinde over dit advies aan de burgemeester (te weten om de Mobiele Eenheid niet in te zetten) een beslissing te kunnen nemen, verwachten wij uw antwoord voor 5.00 uur hedenmorgen. Het uitblijven van een reactie zullen wij als een afwijzing van onze voorstellen beschouwen.” Was getekend: Schaefer, Heerma, Groothoff, Walraven, Wolffensperger, Van der Wiel, Lankhorst.

Spreker komt vervolgens tot enige opmerkingen met betrekking tot het beleid van het Openbaar Ministerie, onder meer wat betreft de zaak-Nanda. Het is niet sprekers taak, het beleid van het Openbaar Ministerie te verdedigen of te verklaren. Dat dient elders te geschieden. Wel wil spreker noteren, dat het Openbaar Ministerie, zoals gezegd, reeds vrijdag bereid was, zijn oordeel over huisvredebreuk te doen toetsen, mits in het kader van een snelle oplossing. Vrijlating van Nanda was volledig een zaak van het Openbaar Ministerie en van de rechter-commissaris. Nanda was aangehouden wegens deelname aan acties bij het opleidingscentrum van de Mobiele Eenheid, onder meer op verdenking van openlijke geweldpleging. Uiteraard is die zaak ook tijdens het weekeinde enkele malen besproken, maar de wijze waarop de eis door de krakers werd geformuleerd was zodanig, dat aan het Openbaar Ministerie in feite werd gevraagd, iets te doen dat volstrekt tegen de normaal geldende regels inging. Het zou een precedent zijn geweest en uit de uitingen en geschriften van de krakers bleek, dat het door hen ook als precedent was bedoeld. Het Openbaar Ministerie meende hier niet op in te kunnen gaan. Van sprekers zijde is gevraagd, de procedure zo veel mogelijk te versnellen. Daar is het Openbaar Ministerie toe bereid gebleken, maar uiteindelijk is dit niet het beslissende punt geworden. Wat overigens door de krakers op zondag werd gevraagd, was een verklaring ter zake van de fractievoorzitters. Die verklaring is afgegeven. Toen dat was gebeurd, kwamen de krakers terug op hun eerdere eis.

Met betrekking tot de televisie-uitzending van zaterdagavond merkt spreker het volgende op. De heer Walraven heeft in dat verband gesproken over tweesporigheid aan sprekers kant. Dat is juist. De kern was, een schets te geven van de situatie en een duidelijk beroep te doen om tot overleg te komen. De uitzending was, zoals al eerder is gesteld, tevoren opgenomen, op een moment waarop geen onderhandelingen gaande waren en er zelfs geen contact was. Dat dient bij de beoordeling van deze zaak wel in acht te worden genomen.

De situatie aan het einde van de zaterdagavond was in vergelijking met die van vrijdagavond sterk verergerd. Het gekraakte pand was versterkt, de barricaden waren uitgebreid, er was een niemandsland ontstaan waar duistere figuren en rellenschoppers hun gang konden gaan: de Mobiele Eenheid op de Overtoom was met stenen hekogeld, in de nacht was brand uitgebroken. Voor spreker zijn de zaterdagavond en vooral de zondagmorgen de zwaarste momenten geweest in de hele reeks van gebeurtenissen. Men moest immers constateren, dat dit alles – bij voorbeeld plundering van winkels – gebeurde, maar moest tot de conclusie komen, dat ingrijpen niet mogelijk was, tenzij met het risico van dodelijke slachtoffers. Opnieuw is het overlegmodel het eerst aangegrepen. Spreker komt daarmee meteen tot de vijf door Burgemeester en Wethouders opgestelde punten, die later in het overleg met de fractievoorzitters zijn herzien. Er was – ook nu – grote eenstemmigheid over deze vijf punten. Nadat de punten waren besproken en in overleg met de fractievoorzitters geamendeerd, heeft spreker aan de aanwezigen bijna hoofd voor hoofd gevraagd, of men verwachtte, er zo uit te zullen komen en of dit de sleutel zou kunnen zijn. Allen hebben toen verzekerd, dat als men het zo zou doen, een oplossing mogelijk moest zijn, aangezien deze voorwaarden zó redelijk waren dat die zouden worden aanvaard. Iedereen was wat dat betreft optimistisch. Sprekers conclusie aan het eind van de bespreking was – hij heeft die duidelijk naar voren gebracht – dat, als men dit niet zou aanvaarden, optreden onvermijdelijk zou zijn. Die conclusie is door niemand weersproken. Uit een en ander blijkt, dat ook toen sprake was van twee scenario's. Ook toen had het overlegmodel de voorkeur, maar tevens is duidelijk vastgesteld, dat ook een andere situatie zich zou kunnen voordoen.

De vraag is gesteld, of de Regering, dat wil zeggen minister Wiegel, het optreden heeft doorgedrukt. Het antwoord op die vraag luidt ontkennend. Het overleg met de ministers vond plaats niet op initiatief van de ministers maar op initiatief van de Procureur-Generaal en van spreker. Van de zijde van de ministers is tijdens de bespreking telkens de primaire verantwoordelijkheid van de burgemeester benadrukt. Spreker is zijnerzijds veel te veel geneigd, de onafhankelijkheid van de burgemeester ook ten opzichte van de Regering te handhaven om dat anders te willen. Aan de ministers is dan ook wel mededeling gedaan van de stand van de besprekingen, maar zij hebben op geen enkel ogenblik invloed gehad, noch die geprobeerd te krijgen, op de inhoud van het overleg. Zoals uit de notitie blijkt heeft spreker de randvoorwaarden voor het ingrijpen zelf gesteld: alleen de barricaden, niet het pand; tijdig tevoren waarschuwen; tijd geven om zich te verwijderen: schieten alleen – dit is een zaak die wel geheel in overleg tot stand is gekomen – als er levensgevaar dreigt, bij voorbeeld bij het gebruik van molotov-cocktails, waarvan men wist dat die klaar stonden. Het belangrijkste was misschien nog wel, dat de actie tot op een zeer laat moment, desnoods via een noodremprocedure, moest kunnen worden afgelast als overeenstemming in het overleg zou worden bereikt.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Ik wil graag weten, wanneer en waar is besloten, dat de barricaden op maandag weg moesten zijn.]

Spreker zegt, dat hij later in zijn betoog nog antwoord op die vraag zal geven.

Op het moment waarop in het kader van de voorbereiding van de actie werd gesproken over het inzetten van pantservoertuigen, heeft spreker zich onmiddellijk gerealiseerd, dat dit uitermate spectaculair zou zijn. Het was echter het enige middel om het personeel dat de barricaden zou moeten opruimen op veilige wijze in te zetten. Het ging, zoals iedereen heeft kunnen zien, n.b. om brandende barricaden. De heer Walraven heeft gesproken over tanks tegen woningzoekenden en in dat verband gevraagd, of spreker één stad in de wereld kent waar dit eerder is gebeurd. Spreker herhaalt, dat het hier niet ging om tanks in de zin van bewapende voertuigen. Er was geen wapen op of in de tanks. Overigens kent spreker ettelijke voorbeelden van steden waar „echte” tanks tegen arbeiders zijn ingezet. En in die steden is niet nog dezelfde avond en zelfs niet tot op de dag van vandaag toestemming gegeven voor een demonstratie tegen dat optreden.

Spreker wil graag onderstrepen, dat de actie, zoals die uiteindelijk moest plaatsvinden, goed is uitgevoerd, zowel qua planning als qua uitvoering. Hij meent, dat het goed is – het is van enkele kanten uit de Raad al gedaan – de Politie een compliment te geven voor de wijze van uitvoering van de actie. Dit geldt ook voor de bijstand die door andere corpsen is geleverd.

Spreker komt hiermee tot de volgende cruciale vraag: waren de krakers en het gemeentebestuur aan het einde van de zondagavond zodanig tot overeenstemming gekomen, dat mocht worden verwacht dat een oplossing voor de hand lag? Spreker bestrijdt ten stelligste dat dit het geval was. Hij moet ter verduidelijking eerst nog iets zeggen over de situatie van dat moment in de Vondelstraat en omgeving. De barricaden stonden soms meters hoog in de straten. Men had daarvoor bouwketen en auto's gebruikt; straten waren opgebroken, het openbaar vervoer stagneerde, de hoofdverbinding Van Baerlestraat-Eerste Constantijn Huyjensstraat was afgesneden. Er was een niemandsland ontstaan waarin reischoppers en ongere elementen hun gang konden gaan en hun gang gingen. Er heerste angst in de buurt. Er waren bedreigingen dat bepaalde mensen het recht gewapenderhand zelf in de hand zouden nemen. De heer Walraven heeft gevraagd, of mariniers in gereedheid werden gehouden. Het antwoord op die vraag luidt ontkennend. Spreker weet echter wel, waar dit gerucht vandaan kwam. Er is namelijk een telefoongesprek geweest met iemand die zich een oud-marinier uit de Tweede Wereldoorlog noemde en die zei, dat, als de Politie niet zou ingrijpen, hij en zijn maats dit wel gewapenderhand zouden doen. Inmiddels werden winkels geplunderd. De Marechaussee die ter bewaking was uitgezonden, was met stenen bekogeld. Van de zijde van de gemeente was men zeer ver gegaan met concessies. Ook dat is in de Raad door niemand ontkend. Volgens sommigen is men - de heer Steenbergen heeft dat gezegd - zelfs te ver gegaan. In ieder geval was een zeer redelijk voorstel gedaan, vervat in de vijf eerder aangehaalde punten; spreker verwijst naar de notitie.

Unaniem was gesteld, dat de Raad zou beslissen over de toekomst van het pand. Daarop werd geen antwoord gegeven. De reactie was slechts dat de bewoners ermee zouden moeten instemmen. Dat was nu echter juist het punt. Het College en de fractievoorzitters hadden juist gesteld, dat de Raad zou beslissen en dat de bewoners geen vetorecht zouden hebben. Van instemming van de zijde van de krakers met dit redelijke voorstel was derhalve geen sprake. Een ander voorstel was, dat zou moeten worden begonnen met het opruimen van de barricaden. Ook daarop werd geen „ja” gezegd; de reactie was: „Pas als aan onze eisen is voldaan zal aan het opruimen van de barricaden kunnen worden begonnen.” Ook op dit punt was er dus geen sprake van overeenstemming. Van de zijde van de krakers werd nog de bedreiging toegevoegd: „Verdere ontruimingen door de mobiele eenheid zullen dezelfde gevolgen hebben als in de Vondelstraat.” Had hierop dan ook „ja” moeten worden gezegd? Een derde voorstel van de zijde van het gemeentebestuur was, op maandag 12 uur gesprekken te beginnen. Daarop werd alweer niet geantwoord; het was niet duidelijk of men zou komen. Ten slotte was de door de krakers gevraagde verklaring met betrekking tot Nanda door de fractievoorzitters afgegeven. Nu kwam men terug met de eis „Nanda moet vrij” en „Zulke repressieve maatregelen mogen niet opnieuw worden toegepast.” Dat is uiteraard geen zaak voor de burgemeester of voor de Raad, maar voor het Openbaar Ministerie. Daar kon derhalve van gemeentezijde geen „ja” of „neen” op worden gezegd. Uit een en ander blijkt duidelijk, dat van royale aanvaarding van het voorstel geen sprake was. Er was zelfs geen aanvaarding. Het opruimen van barricaden op de Overtoom was een gebaar, maar niet zodanig dat daarmee een uitzicht op een oplossing op korte termijn ontstond. Bij eerdere opruimingen van barricaden heeft men overigens het materiaal daarvan gebruikt om andere barricaden op te hogen.

Gegeven de stand van zaken en gegeven het tempo van de onderhandelingen zou het overleg op maandag en daarna nog geruime tijd hebben kunnen duren, zonder enige zekerheid op een goede uitkomst, maar met het risico van het voortbestaan van de onaanvaardbare situatie.

Spreker komt hiermede tot de vraag, waarom een ultimatum is gesteld. Toen men, op een laat moment op de zondagavond het antwoord van de krakers had ontvangen dat geen aanvaarding van de voorstellen van het gemeentebestuur inhield, waren er nog maar twee mogelijkheden. De ene mogelijkheid was: aangezien de voorstellen niet zijn aanvaard, moet nu wel worden opgetreden; de barricaden moeten zonder meer worden opgeruimd. De andere mogelijkheid was: laten we morgen verder praten, maar laten we nu meteen vaststellen, dat in ieder geval morgen de barricaden worden verwijderd. In meerderheid werd gekozen voor het laatste alternatief. Het enige wat op dat moment nog werd gevraagd, was dat de volgende morgen de barricaden zouden worden weggehaald. Het enige verschil van mening in het overleg tussen de betrokken wethouders, de fractievoorzitters en de burgemeester bleef de vraag, of het weghalen van de barricaden alleen zou moeten worden *aangekondigd* of dat ook een *bevestiging* zou moeten worden gevraagd. Spreker legt de nadruk op de overeenstemming die bestond en ook op dit ene punt van verschil. Door de krakers is namelijk gesteld, dat de zinsnede in de brief: „Dan hoeft de mobiele eenheid niet te worden ingezet” als bedreigend werd ervaren. Over die zin in de brief bestond in de genoemde kring geen verschil van mening: die is door allen geaccepteerd. Alleen de vraag, of uitdrukkelijk om antwoord moest worden gevraagd, was in het geding.

[De heer **VAN DER WIEL** (PSP): Ook in de notitie wordt enige malen gesteld, dat op slechts één puntje geen overeenstemming bestond. U moet zelf de middelen kiezen waarmee u zich wilt verdedigen, maar u moet wel zo eerlijk zijn, te vermelden dat iedereen een poging heeft gedaan om door een aantal dingen in te leveren te pogen tot overeenstemming te komen. Dit betekent niet, dat iedereen letterlijk achter elke zin stond. Het was een proces van lange onderhandelingen over alle zinnen en het ging uiteindelijk om de ene zaak: wel of niet een ultimatum. Een en ander betekent niet, dat van iedereen instemming is verkregen met elke letter van de stukken.]

Spreker meent, dat de heer Van der Wiel hiermee in feite een bevestiging geeft van wat hiervoren zijnerzijds is gesteld: over dat punt bestond geen verschil van inzicht. Natuurlijk was er – het geldt ook voor alle voorgaande fasen – verschil in nuance tussen de verschillende partijen. Slechts over de laatste zin van de brief aan de krakers, waarin om bevestiging werd gevraagd, bestond discussie. Toen heeft spreker op basis van zijn eigen verantwoordelijkheid de knoop doorgemaakt en de brief, die was opgesteld als een brief van Burgemeester en Wethouders, als brief van de burgemeester laten uitgaan.

[De heer **STEENBERGEN** (CDA): De tekst werd door iedereen onderschreven!]

Voor de reden daarvoor verwijst spreker wederom naar de notitie. Er moest namelijk zekerheid komen en wachten tot dinsdag of woensdag zou niet verantwoord zijn geweest voor de buurt en de stad. Men kon de gevolgen van met name het optreden van tetschoppers niet blijven aanvaarden. Het risico dat men op maandag het opruimen van de barricaden niet zou aanvaarden zat erin. Dit zou voor de werknemers van de gemeentediensten die hierbij zuden worden ingezet onaanvaardbare risico's hebben ingehouden; het zou de overheid in een volstrekt onduidelijke situatie hebben gebracht met betrekking tot de vraag: wanneer wel en wanneer niet? Onder die omstandigheden was het duidelijk, dat spreker uiterlijk op maandagochtend zekerheid moest hebben. Na alles wat er was gebeurd was zijn verzoek zó redelijk en zó minimaal, dat men er te goeder trouw „ja” op had kunnen en volgens hem had moeten zeggen. Toen het afwijzende antwoord kwam – vol beledigingen – moest spreker een definitieve beslissing nemen. Het was toen 4 uur. Natuurlijk waren er voor die tijd voorbereidingen getroffen; het hele weekeinde door is daarover gesproken. Toen pas was echter het moment aangebroken waarop hij definitief „ja” of „nee” moest zeggen.

L. v. werts

Ook als hij nu terugziet op die nacht, acht spreker die beslissing helaas onvermijdelijk. Mag een overheid, wanneer een situatie volledig uit de hand is gelopen, na tweeënhalf dag proberen er in overleg uit te komen? Mag een overheid dan nog in zekerheid blijven verkeren over de vraag, of zij haar eigen diensten mag inzetten om de tegen alle recht en regels in opgeworpen barricaden op te ruimen? Ergens is er een grens tot waartoe een overheid die zichzelf respecteert kan gaan. Belangrijker is nog, dat de situatie een snelle ontknoping eiste. De beslissing was een zware beslissing en spreker heeft die op het kritieke moment zelf moeten nemen. Het was echter de enig mogelijke beslissing voor degene die de centrale verantwoordelijkheid droeg voor het herstel van de normale verhoudingen in de stad. De winst die met overleg mogelijkere wijs te behalen zou zijn geweest, woog, gegeven de situatie, niet op tegen het voortbestaan van die situatie gedurende een niet te voorspellen periode. Nogmaals, de toestand die was ontstaan kon geen enkele verantwoordelijke overheid langer dulden dan strikt nodig. Barricaden en niemandslanden waarin geweldpleging en plundersaars vrij spel hebben, kunnen niet worden gedoogd en kunnen geen inzet van onderhandelingen zijn. Als men aan dergelijke methoden toegeeft, staat men vanaf dit moment bloot aan elke pressie van mensen die het niet met het beleid eens zijn. Spreker past daarvoor en hij vindt, dat de Raad daarin ook volstrekt duidelijk dient te zijn.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Krijg ik nog antwoord op mijn vraag over de gebeurtenissen op maandag?]

Spreker bevestigt dit. Hij heeft gezegd, dat zijn conclusie zondagavond was, dat uiterlijk maandagochtend vroeg de barricaden weg moesten zijn. Dit heeft hij ook ingebracht in het overleg met de ministers.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Dit betekent dus, dat in het overleg met de ministers het tijdstip is genoemd waarop de barricaden weg moesten zijn.]

Spreker zegt, dat daar het tijdstip is genoemd waarop er zekerheid moest zijn over de vraag, hoe men uit de problemen moest komen. Als er zekerheid zou zijn geweest, dat de zaak via de weg van het overleg op maandagochtend zou worden geklaard – een tijdstip ver gelegen na het gesprek met de fractievoorzitters en de leden van de Commissie van advies voor zaken betreffende de Openbare Orde – had hij de actie nog kunnen afgelasten. Hij zou dat dan ook hebben gedaan.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Het houdt toch in, dat in dat gesprek is afgesproken, dat de barricaden maandag weg moesten zijn, goedschiks of kwaadschiks.]

Spreker bevestigt, dat dit zijnerzijds zo is gesteld.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Dan is uit dat gesprek ook de tijdslijmiet voortgevloeid.]

Spreker ontkent dit. Hij wijst erop, dat die tijdslijmiet is voortgevloeid uit de overweging, dat een dergelijke operatie niet maandag in de loop van de dag kon worden volvoerd en dat uitstel tot dinsdag of woensdag of tot een nog later tijdstip niet verantwoord was.

Zijn betoog vervolgende merkt spreker op, dat de heer Mug heeft gezegd, dat in de notitie staat dat het ingrijpen niet overdag en niet later zou kunnen plaatsvinden en dat deze had gevraagd hoe dit precies zat. Spreker wijst erop, dat dit precies is aangegeven in de notitie. Om allerlei redenen kan men niet eindeloos doorgaan met voorbereiden en weer afgelasten van een dergelijk ingrijpen. De psychologische druk op degenen die erbij zijn betrokken, met name de in te zetten Politie, is daarbij niet de onbelangrijkste reden. Er is gekozen voor de maandagochtend, omdat men niet nog uren of dagen in onzekerheid kon blijven verkeren.

Vervolgens heeft de heer Mug gevraagd, of spreker niet de politieke partijen bij het overleg had kunnen betrekken en dan zelf de beslissing nemen. Het antwoord op deze vraag luidt: dit blijft in laatste instantie de taak en de verantwoordelijkheid van de burgemeester.

[De heer MUG (PvdA): Ik heb niet getornd aan uw recht om dat te doen, want dat recht erkennen wij. Mijn vraag was, of u het achteraf gezien ook juist vindt en of het niet heter zou zijn als de uiteindelijke verantwoordelijkheid zou worden gedeeld. Het gaat dus om de vraag hoe u daar zelf tegenover staat, niet of het uw recht is.]

Spreker zegt, dat de heer Mug goed moet zien, dat, gegeven het feit dat de burgemeester de centrale verantwoordelijkheid heeft, die verantwoordelijkheid een andere is dan die van hij voorbeeld de fractievoorzitters, hoe goed men samen ook kan overleggen. Als de zaak zou zijn mislukt, zou spreker daarvoor een heel speciale verantwoordelijkheid hebben gedragen en hij had zich dan niet kunnen en willen verschuilen achter adviezen, hoe belangrijk ook, van fractievoorzitters.

De heer Mug heeft verder gesproken over een incident bij het Stadhuis met een aantal politiemensen van het bureau Warmoesstraat. Naar aanleiding van de opmerking dat hier ongewapende mensen het slachtoffer waren wijst spreker erop, dat er gaspijpen, goedendags – een goedendag is een staaf met een ketting waaraan een ijzeren bal is verbonden, dus bepaald geen kinderachtig slagwapen – en ploertendoders in beslag zijn genomen. De zaak is nog in onderzoek. Spreker heeft een rapport ontvangen, maar hij heeft nog vragen naar aanleiding van dat rapport. Hij is bereid, er nog met anderen over te praten. Hij vindt het echter eenvoudig niet te pas komen als de heer Mug opmerkt dat de rechercheurs van het bureau Warmoesstraat het blijkbaar een „lollekje” vonden, want dat is bepaald niet het geval.

De heer Mug heeft in zijn conclusies voorts gezegd, dat de greep van de burgemeester op het Openbaar Ministerie te gering is. Spreker wijst erop, dat de burgemeester in het geheel geen greep heeft op het Openbaar Ministerie. Hij vindt dat hij die ook niet behoort te hebben, gelet op de scheiding der machten. Er is sprake van een goed overleg met het Openbaar Ministerie. Op de vraag van de heer Mug of men uit het gebeurde lering heeft getrokken voor als het nog eens gebeurt luidt sprekers antwoord, dat dit zijns inziens inderdaad het geval is. Als men echter niet duidelijk vaststelt wat onaanvaardbaar is, gebeurt het morgenavond weer.

De heer Bakker heeft art. 41 van de Politiewet geciteerd, dat handelt over het overleg tussen de burgemeester en het Openbaar Ministerie. Art. 41 luidt: „Over voor een bepaalde gemeente te geven algemene aanwijzingen met betrekking tot het opsporingsbeleid, die plaatselijk de handhaving van de openbare orde raken, wint het Openbaar Ministerie tevoren het gevoelen van de burgemeester in.” Het gaat dus om algemene aanwijzingen met betrekking tot het opsporingsbeleid en niet om afzonderlijke gevallen. In Amsterdam wordt zelfs verder gegaan dan de wet voorschrijft, omdat niet alleen het gevoelen van de burgemeester wordt ingewonnen, maar er heel reëel overleg met de burgemeester plaatsvindt. Dit vindt echter niet van geval tot geval plaats.

De vraag is voorts gesteld, wanneer de burgemeester wist van de bestemming van het pand voor de opvang van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Spreker deelt mede, dat wethouder Schaefer hierop nog nader zal ingaan. Wethouder Wolffensperger heeft hem hiervan in een briefje op de hoogte gesteld. Dat was na de vergadering van de Commissie van advies voor zaken betreffende de Openbare Orde van donderdag; in die vergadering was hij er niet van op de hoogte.

De heer Bakker heeft er voorts op gewezen, dat in de Vondelstraat behalve krakers ook andere elementen werden aangetroffen. Dit is juist. Het is ook te betreuren, omdat dit de situatie extra ernstig heeft gemaakt. Spreker moet echter opmerken, dat de krakers zelf ook hun methoden hadden.

Dan heeft de heer Bakker nog een vraag gesteld over twee televisieuitzendingen van respectievelijk de TROS en de VARA. Voor wat de uitzending van de TROS betreft heeft spreker er bij interruptie al op gewezen, dat die bewust negatief geselecteerd was. Hij noemt het voorbeeld van een geïnterviewde die weliswaar kritiek uitte, maar die daaraan toevoegde dat het geenszins zijn bedoeling was een negatief beeld van Amsterdam te schetsen. Doordat alle opmerkingen van deze strekking uit de uitzending waren geknipt, bleef een negatieve indruk over. Er zijn ettelijke mensen geïnterviewd, maar de TROS heeft uitsluitend gebruik gemaakt van negatieve uitlatingen. Positieve opmerkingen zijn zonder meer weggelaten.

Op de vraag van de heer Bakker, waarom de burgemeester niet in de uitzendingen voorkwam antwoordt spreker, dat hij slechts indirect was uitgenodigd, te weten op donderdagavond zeer laat, op het moment dat hij de hele avond bezig was geweest met de notitie die nu aan de orde is, en omdat die vrijdagochtend in de vergadering van Burgemeester en Wethouders moest worden behandeld. Hij is niet rechtstreeks door de TROS benaderd. Door een raadslied is hem gevraagd of hij in de uitzending wilde verschijnen en hij heeft daarop gezegd, dat hij daartoe onmogelijk kans zag, gegeven het feit dat dit zelfs binnen 24 uur zou moeten gebeuren. Onder de gegeven omstandigheden kan men dat van een burgemeester niet vragen.

Over de uitzending van de VARA kan spreker geen oordeel geven, aangezien hij die niet heeft gezien. Wel wil hij erop wijzen, dat hij minder goede ervaringen heeft met vorige VARA-uitzendingen. Burgemeester en Wethouders hebben toen op een zeer negatieve uitzending gereageerd met het verzoek, zendantijd beschikbaar te stellen, maar daar ging de VARA om principiële redenen niet op in.

[De heer **BAKKER** (D'66): Ik vind dit wel om te lachen, want nu komt er dan eens een VARA-uitzending waarin u kunt verschijnen en nu weigert u, omdat u andere prioriteiten stelt!]

Spreker wijst erop, dat volgens hem de grootste prioriteit lag bij het snel uitbrengen van de notitie aan de Raad.

De vraag of op maandagochtend een dergelijke grote inzet nodig was, beantwoordt spreker bevestigend. Die grote inzet was nodig om het risico zo klein mogelijk te houden.

De heer Lankhorst is nog iets verder terugggegaan in de geschiedenis en heeft gezegd, dat het optreden van de krakers indertijd in de Jacob van Lennepstraat geweldloos was. Spreker herinnert eraan, dat over dat geval een aantal malen uitvoerig is gediscussieerd in de commissie en de Raad. In de praktijk was er echter ook van de kant van de krakers bepaald geen sprake van een geweldloze actie. **Zo is er onder meer bij de actie afgewerkte olie gebruikt.**

Vervolgens heeft de heer Lankhorst gevraagd naar de rol die het leger heeft gespeeld bij de ontruiming. Spreker deelt mede, dat die taak beperkt is gebleven tot het door mensen van de Genie besturen van de tanks die als bulldozer werden gebruikt. Verder zijn er manschappen van de Marechaussee ingezet. De generale staf heeft hij in geen velden of wegen kunnen ontdekken. Hij kan zich ook niet herinneren, dat er voorwaarden zijn gesteld bij het beschikbaar stellen van materieel.

De heer Claassen heeft opgemerkt, dat van de Grootte Keijser een besmettende invloed uitgaat. Spreker zegt, dat hij zijnerzijds wel mag constateren dat de fractie van de VVD zich uitdrukkelijk met zijn beslissing om niet tot ontruiming over te gaan, heeft geconformeerd.

Vervolgens heeft de heer Claassen gevraagd, of het verzoek om bijstand was ingetrokken, of dat dit opnieuw moest worden gedaan. Spreker merkt op, dat het verzoek niet is ingetrokken en er ook geen nieuw verzoek is gedaan.

Voorts heeft de heer Claassen opgemerkt, dat er duidelijke misdrijven zijn gepleegd die niet door het Openbaar Ministerie zijn vervolgd. Spreker wijst erop, dat dit een kwestie is voor het Openbaar Ministerie. De heer Claassen heeft daar de vraag aan gekoppeld, waarom bij het opruimen van de barricaden geen arrestaties zijn verricht. Spreker merkt op, dat ook dit tot de bevoegdheid van het Openbaar Ministerie behoort; die kwestie is overigens wel besproken; de conclusie was, dat de gehele operatie veel moeilijker zou zijn geweest als men mensen had moeten arresteren.

De heer Walraven heeft gezegd, dat men zich toch wel de wanhoop van de jonge woningzoekenden kan begrijpen. Spreker merkt op, dat hij dit inderdaad zeer goed kan, maar hij wijst de methode waart men zich van bedient ten stelligst van de hand.

Vervolgens heeft de heer Walraven gevraagd, wie de opdracht heeft gegeven, een heli-copter van de Rijkspolitie boven het bedoelde gebied te laten circuleren. Spreker merkt op, dat deze heli-copter ter plaatse was in verband met de mogelijkheid tot ingrijpen. Toen hem ter ore kwam, dat die heli-copter als bedreigend werd ervaren, is onmiddellijk gevraagd, die heli-copter terug te trekken, hetgeen ook terstond is gebeurd.

De demonstratieve optocht op maandagavond 3 maart moet volgens de heer Walraven worden gezien als een morele nederlaag voor het College van Burgemeester en Wethouders. Spreker wijst erop, dat hij er blij mee is dat hij onmiddellijk de vergunning tot die optocht heeft verleend.

De heer Walraven heeft gevraagd, hoe in dergelijke tijden de verantwoordelijkheden in het College liggen. Spreker merkt op, dat ter ontlasting van de werkzaamheden van de burgemeester een weekend-regeling is ingesteld; dit betekent, dat de wethouders om de beurt weekend-dienst hebben en dan als loco-burgemeester optreden voor de lopende zaken. De desbetreffende wethouder weet altijd waar de burgemeester zich bevindt en in geval van zeer ingrijpende zaken kan onmiddellijk contact worden opgenomen.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Ik vind dit een mooie gedachte in de vrijetijdsbesteding van het College, maar er waren de laatste tijd wél problemen. Als de burgemeester in een situatie als de onderhavige niet in de stad is, dient de loco-burgemeester de verantwoordelijkheid te dragen.]

De **VOORZITTER**, wethouder **SINNIGE** (PvdA), merkt op, dat hij zich in Rotterdam bevond; de reden daarvan zou spreker de heer Walraven wel kunnen mededelen.

[De heer **WALRAVEN** (CPN): Ik vind het niet juist dat in dergelijke situaties willekeurige loco-burgemeesters optreden. Ik heb dit twee keer meegemaakt. De eerste keer bleek wethouder Van der Wall loco-burgemeester te zijn en de afgelopen zaterdag was dat wethouder Van der Vliet.]

De **BURGEMEESTER** wijst erop, dat de heer Walraven altijd kan worden ingelicht over de vraag wie op een bepaald moment loco-burgemeester is; deze loco-burgemeester kan altijd onmiddellijk hetzij met spreker hetzij met wethouder Sinnige contact opnemen. Dit systeem bestaat reeds geruime tijd.

In de notitie is één keer zeer concreet ^{te}gezegd over het optreden van een verslaggever van Radio STAD, omdat dit in die situatie een zeer belangrijk punt is geweest. Het College heeft zich in de notitie opzettelijk niet begeven in een beoordeling van Radio STAD als zodanig, niet omdat het daarover geen mening zou hebben, maar wel omdat het vindt dat het College niet moet optreden als censor. Het oordeel van het College moet in dit stadium zeker niet naar voren worden gebracht; Radio STAD moet hier een onafhankelijke positie hebben, wat niet wil zeggen, dat het College het er altijd mee eens is.

Mevr. Agtsteribbe heeft gezegd, dat maatschappelijke problemen nooit door geweld worden opgelost. Spreker wijst erop, dat dit dan wel van twee kanten geldt.

Vervolgens heeft mevr. Agtsteribbe een opmerking gemaakt over het ongemoeid laten van het pand op zondag, zodat de barricaden dan konden worden geslecht. Spreker wijst erop, dat dit nu juist heeft gestaan in de verklaring van het College van Burgemeester en Wethouders, geamendeerd door de fractievoorzitters en dat men daar niet het antwoord op heeft gekregen dat mocht worden verwacht. Mevr. Agtsteribbe zegt dan, dat als men maandag rond de tafel zou hebben gezeten, het wel zou zijn gelukt, maar spreker moet er dan op wijzen, dat mevr. Agtsteribbe ook dacht dat het zondag zou lukken, want toen zijn de vijf punten naar de krakers gebracht.

Mevr. Agtsteribbe heeft een voorstel ingediend, dat eindigt als volgt: „Spreekt als zijn mening uit, dat een ultimatum niet gesteld had mogen worden.” Aan het begin van het voorstel staat: „Gezien de duidelijke aanwijzingen dat de ontruimingsgrond van het pand Vondelstraat op zijn minst discutabel was.” Spreker merkt op, dat dit laatste op het ultimatum op dat moment geen invloed kon hebben, want het ging daar helemaal niet om; op dat moment betrof het uitsluitend de barricaden. De verklaring van de fractievoorzitters met het verzoek aan het Openbaar Ministerie om Nanda vrij te laten, waardoor een de-escalatie in gang was gezet, werd volgens spreker „overruled” door een nieuwe uitspraak van de krakers op dat punt.

Voorts staat in het voorstel: „Tevens overwegende, dat het vertrouwen bestond, dat het gestelde in de verklaring van de krakers dat de gemeentelijke diensten en de krakers gezamenlijk de barricaden zouden slechten bewaarheid zou worden.” Spreker merkt op, dat die verklaring er nou juist niet was; die was er slechts voor het geval dat de eisen integraal waren ingewilligd.

De heer Groothoff heeft gezegd, dat de burgemeester een beetje traag is of zoiets. Spreker meent zich te herinneren, dat nota bene in de Telegraaf van maandagmorgen die op het moment van het ingrijpen verscheen stond, dat de heer Groothoff vond dat de burgemeester laf was.

Vervolgens heeft de heer Groothoff gesproken over het inschakelen van waterkanonnen om te verhinderen, dat vrijdagavond barricaden werden opgeworpen. Spreker merkt op, dat waterkanonnen volkomen ondoeltreffend zijn als ook niet andere middelen worden gebruikt. Er waren op dat moment 90 politieambtenaren ter beschikking, van wie 25 gewond waren. De stemming waarin de mensen na deze middag verkeerden maakte het niet verantwoord, met dit kleine aantal tot dat ingrijpen over te gaan. Als de heer Groothoff dan zegt, dat men voldoende achter de hand moet hebben, moet spreker er toch op wijzen, dat, wanneer men permanent voor dergelijke situaties iets achter de hand zou hebben, men een politiestaat zou hebben die men hier nu juist niet wil. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken zal Amsterdam aanzienlijk meer mensen en materieel moeten leveren, zelfs aanzienlijk meer dan dezerzijds wordt gevraagd.

De minister van Binnenlandse Zaken was tijdens de besprekingen niet aanwezig; er is wel voortdurend telefonisch contact met hem geweest. Het idee van de heer Groothoff dat minister van Justitie tevens de minister van Binnenlandse Zaken zich in Friesland bevond en normaal in functie was.

Opgemerkt is, dat ernstig moet worden gekeken naar de uitrusting van de Politie. Spreker zegt, dat dit ook tot de competentie van de minister van Binnenlandse Zaken behoort.

Het College is zich ervan bewust, dat door dit optreden het probleem van de woningnood en het probleem van het wantrouwen niet is opgelost. Als men nu van alle zijden gaat zeggen, dat het overleg stuk is, komt dat er ook niet meer. Het College is echter tot overleg bereid; er moet een perspectief komen. De woningnood is een groot probleem, maar daarop zal spreker thans niet nader ingaan. Men zal moeten voortgaan met de uitwerking en de realisering van het beleid zoals dat in de begrotingsmissive 1980 is uiteengezet en met een aantal punten dat kortgeleden in het debat over de Grote Keijser is uitgesproken; spreker denkt dan met name aan het voorstel-Keune c.s. Het vertrouwen voor dat beleid zal moeten worden gewonnen. Dit zal onder meer moeten gebeuren door het voeren van open gesprekken op korte termijn met verschillende maatschappelijke organisaties die bij deze problematiek zijn betrokken en die mogelijk oplossingen voor de problemen kunnen aandragen. Er kunnen en mogen echter geen beloften worden gedaan die niet waar kunnen worden gemaakt. Er wordt en zal nog met Den Haag moeten worden gesproken en dat zal wellicht harder en indringender moeten **gebeuren** dan tot nu toe. Men zal duidelijk moeten maken waar de knelpunten zitten en wat er nodig is om tot duidelijke resultaten te komen. Spreker durft te zeggen, dat het College al in belangrijke mate zijn huiswerk heeft gemaakt. Daar zal tijdens de begrotingsdebatten verder over worden gesproken. Ook in Amsterdam zal een maatschappelijk draagvlak voor het beleid moeten worden gevonden. In die geest werkende kan weer een duidelijk perspectief worden geopend.

T ad interim was, is staatsrechtelijk curieus aangezien de minister van Binnenlandse Zaken

Notitie van B. en W. c.q. de Burgemeester
inzake de recente gebeurtenissen in de
Vondelstraat en omgeving

In de voor U liggende notitie wordt verslag gedaan van wat zich van 29 februari tot en met 3 maart rondom het pand Vondelstraat 72 heeft afgespeeld, alsmede van het beleid dat in die dagen is gevoerd. Het College van Burgemeester en Wethouders is direct na maandag 3 maart j.l. aan deze notitie begonnen ten einde de gebeurtenissen snel in de Raad te kunnen bespreken aan de hand hiervan.

De gebeurtenissen hebben elkaar zo snel opgevolgd en deze nota moest zo snel gereed zijn, dat het niet is uitgesloten dat er omissies zijn.

Wij menen niettemin dat alle hoofdlijnen in de nota zijn verwerkt.

Sommige passages in de notitie hebben betrekking op het optreden van de burgemeester, als verantwoordelijke voor de handhaving van de openbare orde, andere passages hebben betrekking op het optreden van het College van Burgemeester en Wethouders en / of de vergadering van fractievoorzitters, aangevuld met leden van de Commissie Openbare Orde.

Wij menen dat niettemin de respectievelijke verantwoordelijkheden duidelijk tot uiting komen.

Waar in de nota sprake is van een delegatie van het College van B. en W. heeft deze in het algemeen bestaan uit de burgemeester en de wethouders Sinnige, Heerma, Wolffensperger, Schaefer en Van der Wall (de wethouder die in dat weekeinde optrad als loco-burgemeester).

Deze leden hebben overigens voortdurend overleg gepleegd met de andere leden van het College. Enkele malen is het College ook voltallig bijeen geweest.

- 1) De ontruiming van het pand Vondelstraat 72 in de nacht van 23 op 24 februari 1980.

Uit rapportage van de politie is het volgende gebleken.

In de vooravond van zaterdag 23 februari werd de hulp van de politie ingeroepen door een kaderlid van de Stichting Jezus Kinderen.

Deze Stichting stelde het perceel Vondelstraat 72 in gebruik te hebben en bezig te zijn dit geschikt te maken om op korte termijn te kunnen functioneren als opvangcentrum voor alcohol- en drugsverslaafden. Daartoe was reeds een aantal werkzaamheden uitgevoerd. Kaderleden brachten geregeld de nacht in het pand door, waartoe het nodige huisraad in het pand aanwezig was.

Eerstenoemd kaderlid trad op als beheerder en woonde in het pand.

Hij had op vrijdagavond 22 februari het perceel gesloten achtergelaten.

Op 23 februari te 21.45 uur keerde hij terug en ontdekte dat het pand door een 30-tal personen was gekraakt. Enige brigadiers van het Bureau Lijnbaansgracht hebben daarop getracht de zaak nader te onderzoeken. Op hun vraag of de krakers het pand wilden verlaten, weigerden de krakers evenwel medewerking. Vervolgens heeft de politie de vordering van de vertegenwoordiger van de Stichting Jezus Kinderen voorgelegd aan de dienstdoende Officier van Justitie. Deze was van oordeel dat het perceel geacht kon worden in gebruik te zijn - in de zin van artikel 138 Wetboek van Strafrecht - bij de Stichting Jezus Kinderen, zodat, zo de rechthebbende dit vorderde, onverwijld tot ontruiming diende te worden overgegaan.

Inmiddels bleek de tijd die met dit overleg was gemoeid door de krakers te zijn gebruikt voor het barricaderen van het pand.

In overleg met de Officier van Justitie besloot de dienstdoende politiechef te middernacht dat voldoende politiepersoneel moest worden opgeroepen om aan de huis- en lokaalvredebreuk zo spoedig mogelijk een einde te maken. Daarvan werd een functionaris van het stadhuis in kennis gesteld. Door raadsleden is de vraag gesteld of de burgemeester afzonderlijk was geïnformeerd dan wel zijn toestemming had gegeven. Dit is niet het geval. Maar dat behoefde ook niet, aangezien het hier een ontruiming betrof die plaats vond op last van het Openbaar Ministerie en hier werd gehandeld conform de gebruikelijke procedure.

Nadat de nodige Mobiele Eenheid-groepen waren geconsigneerd kon ± te 04.00 uur tot actie worden overgegaan.

De in het pand aanwezige krakers verlieten, nadat de barricades in de pand door de politie waren verbroken, vrijwillig het pand. Er was dan ook geen aanleiding hen terzake van artikel 138 Wetboek van Strafrecht aan te houden. Het betrokken politiepersoneel was intussen door de krakers drijfnat gespoten terwijl deze door middel van signaalhorens en andere middelen zoveel mogelijk sympathisanten op de been probeerden te brengen. Te 04.29 uur was de ontruiming voltooid.

Het optreden van een verslaggever van Radio Stad moet hebben bijgedragen aan een escalatie van de situatie bij de afzetting. De toegestroomde zg. sympathisanten buiten de afzetting werden agressiever, hetgeen onder andere resulteerde in het werpen van een regen van stenen, zodat een drietal charges noodzakelijk was.

Twee Mobiele Eenheid-groepen werden opgesteld voor het pand teneinde een aantal medewerkers van de Stichting Jezus Kinderen, die met een vertegenwoordiger van de eigenaar bezig waren de opengebroken deur en raam weer dicht te maken, te beschermen.

Te 07.00 uur kon worden ingerukt.

2. De burgemeester tekent hierbij het volgende aan:

a) de beoordeling of in een concreet geval sprake is van huisvredebreuk c.q. lokaalvredebreuk ligt uitsluitend bij het Openbaar Ministerie. Als dit van oordeel is dat artikel 138

Wetboek van Strafrecht van toepassing is dan is de politie op grond van artikel 28 Politiewet gehouden tot optreden. De burgemeester draagt voor deze beslissing geen verantwoordelijkheid.

b) een deel van de thans onstane problematiek komt kennelijk voort uit het feit dat het Openbaar Ministerie in een geval als dit er van uit gaat dat voldaan wordt aan het gestelde omtrent "in gebruik" in artikel 138 Wetboek van Strafrecht. Sommigen, waaronder onder meer krakers interpreteren dit begrip echter als "volledig en metterdaad bewoond".

Zoals gesteld onder a) heeft de burgemeester hier geen toetsingsmogelijkheid.

- c) In de praktijk zal de politie in situaties als de onderhavige, waarbij zich kort na een kraakactie, dan wel het optreden van een knokploeg, iemand aanmeldt die stelt recht-hebbende te zijn en de woning of het lokaal in gebruik te hebben, moeten volstaan met een kort, feitelijk onderzoek.
- Men kan niet van een huurder of gebruiker vergen dat hij steeds als hij van huis gaat, bijvoorbeeld zijn huurovereenkomst en een bewijs van betaling van de laatste huurtermijn meeneemt.
- Een beperking tot een onderzoek naar de feitelijk bestaande situatie is trouwens een voorwaarde voor de bescherming van krakers tegen knokploeger. Een bescherming die de politie ook biedt, zoals laatstelijk op 17 februari ten aanzien van het pand Hoendiepstraat 31 is geschied, waarbij een tweetal leden van de knokploeg werden aangehouden.
- In al deze gevallen moet op zeer korte termijn een beslissing worden genomen.
- 3) Op 24 februari j.l. te \pm 15.30 uur deed een groep van 15 à 20 personen een aanval op het Opleidingscentrum van de Mobiele Eenheid aan de 3e Oosterparkstraat waarbij aanzienlijke schade werd aangericht.
- Ter plaatse werd aangehouden W.M.M.L. (later algemeen aangeduid als Nanda), verdacht van het misdrijf van openlijke geweldpleging.
- 4) Op 25 februari, \pm 14.15 uur ondernam een groep van \pm 100 personen een aanval op het Bureau IJ-tunnel. Vanuit de groep werden 3 brandbommen naar het bureau geworpen en ook werden er rookbommen gegooid.

0808201200147

De zijgevel van het bureau, gelegen aan de Anne Frankstraat, werd beklad met verf.

Door tijdige signalering kon worden voorkomen dat de groep het bureau binnentrad. De groep ging voort rook-bommen en verfzakjes te werpen in de richting van het politiepersoneel dat ter bescherming van het bureau was opgesteld.

In verband hiermede was het nodig drie maal een korte charge uit te voeren.

Daarbij werden 3 aanhoudingen verricht terzake van openlijke geweldpleging.

5 Agenten raakten bij de schermutselingen gewond.

VRIJDAG 29 februari 1980

In de loop van de namiddag verzamelde een aantal krakers zich in een kraakpand op het Jan Willem Brouwersplein.

Te 17.00 uur werd duidelijk dat een ring van krakers het pand Vondelstraat 72 ging omsingelen. Vervolgens bleek een stoet van + 200 man een tocht door de stad te gaan maken.

Men trok daarbij onder meer te + 17.30 uur langs de ambtswoning van de burgemeester die werd beklad en beschadigd.

Even na 18.00 uur begaf de hele groep zich richting Vondelstraat.

Het pand Vondelstraat 72 werd van achteren gekraakt. Op grond van het feit dat het pand al een week eerder op last van het O.M. was ontruimd en maatregelen waren genomen om te voorkomen dat het pand opnieuw zou worden gekraakt (hiertoe was verscherpt rijdend toezicht ingesteld), begaven drie pelotons Mobiele Eenheid zich in opdracht van de Staf Openbare Orde van de Politie in de richting van dit pand.

Uit het Vondelpark en de diverse zijstraten kwamen toen vele honderden demonstranten, zodat de drie pelotons binnen korte tijd waren ingesloten door een zeer agressieve menigte die de politie bestookte met o.a. ijzeren staven, zware stokken, stenen, hamers en zelfs een bijl.

De bewapening van de politie is met uitzondering van vuurwapens niet opgewassen tegen deze vormen van geweld.

De krakers waren uitgerust met helmen en kleding waarop de lange wapenstok geen uitwerking heeft. Gezien de ontstane levensgevaarlijke situatie en de overmacht aan demonstranten (2000 tegen 80 politiemensen) en tenslotte om meer gewonden te voorkomen, heeft de commandant de Mobiele Eenheid opdracht gegeven zich onmiddellijk terug te trekken en zich te begeven naar het Museumplein, alwaar direct

de GG & GD is gewaarschuwd.

De commandant heeft de naar ons oordeel juiste beslissing genomen af te zien van het gebruik van vuurwapens -waartoe hij volgens de geweldsinstructies in deze situatie gerechtigd zou zijn geweest - daar dit vele slachtoffers zou hebben geëist in een menigte waarin demonstranten, sympatisanten en belangstellenden niet van elkaar waren te onderscheiden.

Kort nadat de Mobiele Eenheid zich had teruggetrokken naar het Museumplein werd door de krakers een aanvang gemaakt met het barricaderen van de straten.

Men begon met de kruising 1e Constantijn Huygensstraat/ Vondelstraat en vervolgens werd de kruising Overtoom/ 1ste Constantijn Huygensstraat versperd.

Ook het openbaar vervoer werd hierdoor onmogelijk gemaakt.

17 Gewonden bij het politiepersoneel (een later bericht sprak van 25) vielen bij dit eerste treffen te betreuren.

Als materiaal voor deze barricades werd onder meer gebruikt uit het trottoir gelichte tegels, bouwketen, rioolbuizen, containerbakken, auto's en puin.

In de loop van de avond werd de ring van barricades steeds verder uitgebreid en werden de barricades hoger en breder.

Na verloop van tijd was ongeveer driekwart van de aanwezigen bewapend en voorzien van een helm.

OVERLEG

Gedurende de avond heeft de burgemeester overleg gevoerd, eerst met de hoofdcommissaris van politie en enkele andere politiemensen, later ook met de Procureur-Generaal, de Hoofdofficier van Justitie en enkele andere vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie.

De conclusie van dit overleg was dat, gezien het aantal en de uitrusting van de krakers, alsmede anderen die zich door deze gebeurtenissen voelden aangetrokken, een onmiddellijke ontruiming van het pand en slechting van de inmiddels opgeworpen barricades niet mogelijk was, maar dat voorbereidingen getroffen moesten worden om zo snel mogelijk aan de ongeregelde heden een eind te maken. Daarbij werd van meet af aan besloten volgens twee scenario's te werken:

Verre de voorkeur verdiende het overleg-model waarbij door overleg een eind zou worden gemaakt aan de ver uit de hand gelopen situatie.

X ||| Het was evenwel onmogelijk niet tegelijkertijd een model uit te werken waarin gerekend werd met een ingrijpen door de politie.

Intussen werd na overleg van de burgemeester en een aantal leden van het College van B. en W. besloten om voor 11 uur in de avond een vergadering in de ambts-woning bijeen te roepen van de burgemeester en de fractievoorzitters voor beraad over de ontstane situatie. Hierbij waren ook enkele wethouders en andere raadsleden aanwezig.

Tijdens dit beraad heeft de burgemeester verslag gedaan, waarna een discussie is ontstaan over de beoordeling van de situatie, de mogelijkheid om met de krakers in contact te komen en de vraag of het wenselijk en zinvol was van de kant van de gemeente een voorstel aan de krakers te doen.

Mede na ruggespraak met vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie besloot de vergadering een delegatie samen te stellen voor een bemiddelingspoging en een aantal punten te formuleren op basis waarvan een oplossing zou kunnen worden bereikt.

Elementen van deze bemiddelingspogingen zouden zijn:

Het door de rechter-commissaris laten onderzoeken van de vraag of het pand al dan niet in gebruik was geweest ; het verlaten van het pand door de krakers zodra de Gemeente over het pand zou kunnen beschikken, en het onverwijld verwijderen van de barricades.

De fractievoorzitters en de aanwezige Wethouders zijn na afloop van de vergadering naar het Stadhuis gegaan, om dit voorstel nader te formuleren.

Vervolgens zijn in de loop van de nacht de heren Mug en Walraven als delegatie van het eerder genoemde beraad, twee maal naar het pand Vondelstraat 72 gegaan.

De eerste keer hebben zij voorgesteld dat een delegatie van de krakers naar het Stadhuis zou komen om te onderhandelen over oplossingen met zeven leden van de verschillende politieke partijen van de Gemeenteraad.

Deze uitnodiging werd afgewezen met de mededeling, dat de eisen van de krakers bekend waren, namelijk:

- Wij blijven in het pand;
- De M.E. wordt teruggetrokken
- Nanda moet vrij.

Bij terugkeer van de delegatie in het Stadhuis werd vervolgens besloten het voorstel schriftelijk te doen toekomen.

De volgende brief werd opgesteld:

23 Aan de krakers van het gebouw Vondelstraat

De vertegenwoordigers van alle in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen, nu in vergadering bijeen, spreken hun ernstige bezorgheid uit over de situatie zoals die zich nu heeft ontwikkeld. In een uiterste poging om een oplossing te vinden waarbij het gebruik van geweld wordt vermeden doen wij u het hierna volgende pakket van voorstellen.

1. Er bestaat verschil van mening over de vraag, of het pand in gebruik was op het moment van kraken, vorige week en vandaag. De vraag is : is hier sprake van huisvredebreuk, dan wel lokaalvredebreuk. Overleg tussen burgemeester en openbaar ministerie heeft ertoe geleid dat men bereid is de rechter-commissaris op zeer korte termijn te laten onderzoeken, of het pand al dan niet in gebruik was.
 - Blijkt uit dit onderzoek, dat het pand niet in gebruik was op het moment van de kraakactie, dan volgt géén ontruiming op dit moment. Eventueel kan de rechthebbende via de normale civiele procedure ontruiming vragen.
 - Blijkt uit het onderzoek, dat het pand wel in gebruik was, zodat sprake was van huisvredebreuk of lokaalvredebreuk door de krakers, dan dient men het pand vrijwillig te ontruimen.
2. Indien uit het onderzoek blijkt dat het pand niet in gebruik was, dan dient u te weten dat de gemeente het pand in principe heeft gehuurd voor de opvang van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Plannen en tekeningen voor de verbouwing zijn vrijwel gereed. Op het moment dat met de uitvoering voor genoemd doel kan worden begonnen, dient het pand vrijwillig te worden verlaten.

3. De barricades op de straat worden verwijderd. De krakers werken dit niet tegen.

Indien u bovengenoemd pakket van drie voorstellen aanvaardt zullen alle vertegenwoordigers van de politieke partijen de burgemeester adviseren de Mobiele Eenheid niet in te zetten.

Teneinde over dit advies aan de burgemeester een beslissing te kunnen nemen verwachten wij uw antwoord voor 5.00 uur hedenmorgen. Het uitblijven van een reactie zullen wij als een afwijzing van onze voorstellen beschouwen."

Namens de fracties van :

PvdA

CDA

VVD

CPN

D'66

PSP

PPR

The image shows a list of political parties on the left and their corresponding handwritten signatures on the right. The signatures are written in black ink and are somewhat stylized. The parties listed are PvdA, CDA, VVD, CPN, D'66, PSP, and PPR. The signatures are written over horizontal lines that serve as a guide for the length of the names.

De reactie van de krakers op deze brief was opnieuw afwijzend.

In overleg met de burgemeester is toen besloten dat zaterdagmorgen om 10.00 uur de fractievoorzitters opnieuw onder voorzitterschap van de burgemeester zouden vergaderen. In de loop van de nacht werden de barricades verhoogd, auto's versleept en in het pand Vondelstraat 72 versterkingen aangebracht. Een brandbom werd geworpen bij het bureau van politie op de Overtoom. Ook werden enkele ruiten van het Stadhuis vernield en een ruit bij de ambtswoning ingegooid.

Tenslotte is geconstateerd dat een kast van het G.E.B. in de Vondelstraat was opengebroken.

ZATERDAG 1 maart 1983

Tijdens de op initiatief van de burgemeester bijeen geroepen vergadering van de fractievoorzitters kwam de vergadering tot de conclusie dat verwijdering van de barricades de hoogste prioriteit had en als dit door de politie zou moeten gebeuren, dit waarschijnlijk alleen met groot materieel zou kunnen geschieden. Wel zou gepoogd worden om de overleg situatie in positieve zin te beïnvloeden door:

- 1) Het Openbaar Ministerie te vragen of men - ook als er geen toezegging zou zijn van de krakers-, bereid zou zijn toch te komen tot een nieuwe toetsing van het oordeel met betrekking tot de ontruimingsgrond van het pand;
- 2) door middel van het zo spoedig mogelijk in de openbaarheid brengen van de gegevens met betrekking tot de verwerving in huur van het pand door de gemeente om het te gebruiken als opvang voor bewoners van brandgevaarlijke pensions.

Besloten werd over het besprokene geen communiqué uit te geven. Wel deelde de burgemeester mee, dat in de loop van de middag een opname gemaakt zou worden van een persoonlijke verklaring over de situatie voor een t.v.-uitzending van Achter het Nieuws van die avond. Deze opname werd om ± 16.45 uur gemaakt.

Zaterdagmiddag heeft er een tripatite-overleg (burgemeester - Openbaar Ministerie - Politie) plaatsgevonden ter bespreking van de verschillende aspecten van een eventueel ingrijpen door de politie.

Aan het begin van deze bespreking hebben de burgemeester en de heer Mug namens en in overleg met de fractievoorzitters met de vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie gesproken over de mogelijkheden bedoeld onder 1e (zie boven). De conclusie was dat het Openbaar Ministerie daar zeker in de gegeven omstandigheden niet positief tegenover stond omdat : er weinig mogelijkheden waren voor het aan het licht komen van nieuwe feiten, de procedure vrij lang kon duren en er geen zekerheid was dat de krakers zich bij de uitkomst zouden neerleggen.

Na bespreking van de ontstane situatie in de Constantijn Huygensstraat, Van Baerlestraat, Vondelstraat en Overtoom kwam men eenstemmig tot de conclusie, dat een eventueel ingrijpen ter voorkoming van risico's voor politiemensen, die men nu eenmaal niet alleen met een rieten schild gewapend tegen barricades kan laten

optrekken, uitsluitend met zeer zwaar materiaal zou kunnen geschieden en dat de Amsterdamse politie dit niet alleen zou kunnen afhandelen.

Welke schietinstructie aan het eventueel ingezette personeel zou moeten worden gegeven was eveneens een belangrijk onderwerp van gesprek.

Besloten werd dat verschillende varianten voor optreden zouden worden uitgewerkt.

Gezien de omvang van de eventueel te verwachten operatie en gezien de mogelijke daaraan verbonden risico's achtten de Procureur-Generaal en de burgemeester het gewenst de ministers van respectievelijk Justitie en Binnenlandse Zaken in te lichten.

Dit overleg heeft in Den Haag nog dezelfde avond plaats gevonden - zij het dat de minister van Binnenlandse Zaken daarbij niet persoonlijk aanwezig kon zijn. Wel aanwezig waren onder meer de Minister van Defensie (in verband met de eventuele inzet van marechaussee), de Minister van Justitie en de Commissaris van de Koningin van de Provincie Noord-Holland.

Inmiddels vond de t.v.-uitzending plaats waarin de burgemeester zijn verklaring aflegt. De tekst van dit interview waarin beide "scenario's" verwerkt zijn, maar waarin met name benadrukt werd dat men nog steeds naar een oplossing door overleg zoekt, is als volgt:

reporter:

Burgemeester, u wilde een verklaring afleggen over de situatie bij het gisteren gekraakte pand.

dhr. Polak:

Ja, ik wil er wel wat van zeggen. Wij zijn gesteld voor een buitengewoon ernstig en gevaarlijke situatie. Een kennelijk van te voren be-
raamde aktie heeft geleid tot grove verstoring van de openbare
orde, massaal verzet tegen de politie, gepleegd met stokken, kettingen,
stenen en er zijn zelfs molotovcocktails gebruikt. Verder zijn er
meters hoge barricades in enkele hoofdstraten van de stad opgeworpen en
zijn een aantal strafbare feiten gepleegd. Dat zijn toestanden die
door geen enkel verantwoordelijk bestuur langer kunnen worden geduld,
dan volstrekt onvermijdelijk is. Een aantal leden van de gemeenteraad,
afkomstig uit alle zeven partijen die in de gemeenteraad vertegenwoor-
digd zijn, heeft vannacht tot twee keer toe geprobeerd om een op-
lossing te vinden zonder geweld. Uit het feit dat het om een ge-
zamenlijke poging ging van alle partijen, kan ^{men} in de eerste plaats af-
leiden hoe ernstig men de zaak taxeert en in de tweede plaats, dat die
voorstellen ook redelijk moeten zijn; de vertegenwoordigers van alle
fracties waren er allemaal over eens. Maar die pogingen hebben geen
resultaat opgeleverd, de krakers hebben het hun voorgelegde pakket
vierkant afgewezen. Dat betekent voor mij, dat het overleg over de
maatregelen die zullen moeten leiden tot herstel van een normale
toestand in de stad, moet worden voortgezet. Het is onmogelijk
om de eisen van de krakers zonder meer in te willigen. Het gedogen
van het blijven van de krakers in die panden zou betekenen het ontstaan
van een tweede situatie als de Keizersgracht bij de Groote Keyser.
Het zou betekenen zwichten voor geweld en het zou ook het over enige
tijd in gebruik nemen van dat pand waar het nou over gaat voor opvang
van bewoners van brandgevaarlijke pensions verminderen.

De huur van dat pand door de gemeente om het voor dat doel
te gebruiken is, althans op ambtelijk niveau, kortgeleden
vrijwel rondgekomen. Het in voorlopige hechtenis houden van een
arrestante, ander punt, en dat is dan een arrestante die weigert
een verklaring af te leggen, is volledig een zaak van het O.M.,
waarop het gemeentebestuur geen invloed op kan uitoefenen. Het dulden
van barricades die in de stad worden opgeworpen is al helemaal
uitgesloten. Ik ben, en ik denk dat ik mag zeggen het gemeente-
bestuur is, tot het uiterste bereid om tot een goeie oplossing
te komen. Maar ik heb helaas van de andere zijde nog geen
opening gezien; misschien komt dat toch spoedig.

reporter:

Er is dus nog ruimte voor overleg, hoe lang nog?

dhr. Polak:

Hoe lang kan ik niet zeggen, maar wij hebben duidelijk vannacht
laten zien dat wij een goede oplossing willen en wij hebben ook
laten zien dat wij bereid zijn op heel essentiële punten met goede
suggesties te komen. Wij willen dus ook van de andere kant zien,
dat men daar ook serieus op in wil gaan.

reporter:

Ja. Er is ontzettende spanning bij de politie en ook bij de krakers,
is het niet zo dat hoe langer het duurt, hoe grimmiger de zaak wordt?

dhr. Polak:

Ik hoop van niet; ik hoop dat het verstand doorbreekt. Het alternatief zou betekenen dat we er al op af hadden moeten gaan en als je het aantal krakers neemt (en die zijn niet kinderachtig, dat gebeurt heel professioneel), dan is dat ingrijpen een zaak, dat als die nodig is, erg goed moet worden voorbereid. Dat eist uitgebreid overleg op alle niveaus om te voorkomen dat er op grote schaal slachtoffers vallen.

reporter:

Ja. Er zijn al wat slachtoffers gevallen, zeventien politieagenten.

dhr. Polak:

Het laatste cijfer is zelfs vijftwintig.

reporter:

Nu zegt de voorzitter van de politiebond, die politieambtenaren die krijgen eigenlijk de zwarte piet voor het beleid van het stadsbestuur.

dhr. Polak:

Kijk eens, het is natuurlijk altijd zo, dat als er iets is (en ik heb dat zelfs meermalen in de gemeenteraad gezegd) maatschappelijk mis gaat, dan krijg je een functie voor de politie. Dat is heel erg te betreuren, maar in dit geval weiger ik te zeggen dat het hier essentieel om het verkeerde beleid van het gemeentebestuur gaat. Wat hier gebeurt heeft niks meer te maken met een demonstratie voor een ander beleid. In de politiek zijn bepaalde middelen die eenvoudig niet toegepast mogen worden. Wat hier gebeurt is geen demonstratie meer.

reporter:

Heeft U wel begrip voor de eisen van die krakers, waar het gaat bijvoorbeeld om de woningnood?

dhr. Polak:

Oh, zeker. De woningnood is afschuwelijk en die is zeker in Amsterdam afschuwelijk. Maar zoals ik zeg je kunt begrip hebben voor de eisen, maar je kunt geen begrip hebben voor de methoden die ze gebruiken, en daar gaat het om.

reporter:

Nu staan er nog meer ontruiming op stapel dit jaar, hoe ziet U de toekomst tegemoet in deze stad?

dhr. Polak:

Dat kan alleen maar goed gaan als er redelijkheid van alle kanten wordt betracht.

reporter:

Nou, op het ogenblik ziet dat er niet echt naar uit.

dhr. Polak:

Ik dacht dat wij hebben laten zien dat wij naar redelijke oplossingen willen streven en wij wachten erg op een sein van de andere kant.

reporter:
Dank U wel.

Onderdelen van het bovenstaande kwamen ook voor in de korte verklaring die eveneens aan het einde van de middag ten behoeve van het NOS-journaal zijn opgenomen.

Eerste contacten

Aan het einde van de middag werd het Kabinet van de Burgemeester benaderd door één van de krakers met de mededeling dat een delegatie van de krakers namens de krakers overleg wilde voeren met de burgemeester.

De burgemeester die zelf voor de eerdergenoemde bespreking naar Den Haag moest gaan, heeft enkele leden van het College verzocht deze delegatie te ontvangen.

In het begin van de avond werd door een andere woordvoerder van de krakers opgebeld met de mededeling, dat de eerdere contactman niet representatief voor de krakers kon worden geacht.

In het toen ontstane telefonische contact met de krakers werd door de aanwezige wethouders in antwoord op de herhaalde eisen van de krakers meegedeeld:

" Wij zullen de burgemeester adviseren de Mobiele Eenheid niet in te zetten wanneer het mogelijk is dat::

1. maandag een gesprek over de toekomst van het pand wordt gehouden. De krakers moeten dan van hun kant de eis: "Het pand is van de krakers" laten vallen, omdat de afgelopen twee maanden door het gemeentebestuur is gewerkt aan een huurcontract met de eigenaar en een verbouwingsplan van het pand t.b.v. opvang Surinaamse gezinnen uit brandgevaarlijke pensions; en

2. er zo spoedig mogelijk begonnen wordt aan het opruimen van de barricades, waarbij gemeentediensten zouden komen helpen. Met betrekking tot de vrijlating van Nanda werd van de zijde van de krakers gevraagd om een verklaring van de fractievoorzitters. Toegezegd werd dit aan de fractievoorzitters over te brengen. Ook zou er maandag gesproken kunnen worden over de uitvoering van de motie-Keune aangenomen door de Gemeenteraad tijdens het "Groote Keyser"-debat.

Tijdens dit overleg met een woordvoerder van de krakers is er voortdurend telefonisch contact onderhouden met de burgemeester, die hiervoor het overleg met een delegatie van de Ministerraad herhaalde malen heeft onderbroken (zie onder).

Alle door de wethouders gedane voorstellen hadden uitdrukkelijk de instemming van de burgemeester.

Helaas werd het overleg met de krakers door hen om 22.00 uur afgebroken.

Dit gebeurde volgens de krakers omdat de zojuist uitgezonden t.v.-verklaring van de burgemeester werd gezien als "olie op het vuur" en omdat men zeker meende te weten, dat reeds vast stond dat de Mobiele Eenheid des nachts om 04.00 uur zou ingrijpen. De herkomst van dit onjuiste gerucht hebben wij ook achteraf niet kunnen achterhalen.

De delegatie is tot + één uur op het stadhuis gebleven om bereikbaar te zijn. Zou er na die tijd nog contact worden gezocht, dan zou wethouder Van der Wall bereikbaar zijn.

Inmiddels voerden dezelfde avond de deelnemers aan het Amsterdamse tripartite-overleg besprekingen in Den Haag met onder meer de ministers van Justitie en Defensie, de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, alsmede met vertegenwoordigers van de minister van Binnenlandse Zaken.

Hierbij werd uitdrukkelijk vooropgesteld dat de burgemeester overeenkomstig de wet de verantwoordelijkheid voor de te nemen maatregelen en de wijze van optreden zou dienen te dragen.

De bespreking was echter wel nodig in verband met: de politieke aspecten (waarbij ook bijvoorbeeld de Staten-Generaal een rol zou kunnen spelen); het feit dat de omvang en de risico's van de operatie consultatie gewenst maakte: het feit dat de schietinstructies nauwkeurig dienden te worden vastgesteld (alleen in uiterste noodzaak) en de te maken afspraken over de bijstand.

In feite zijn op zaterdag-avond al deze aspecten besproken, maar zijn nog geen harde afspraken gemaakt, met name ook niet met betrekking tot een eventueel uiterste tijdstip van ingrijpen.

X Wel werd door de vergadering (en formeel in het bijzonder door de Burgemeester) geconcludeerd, dat ingrijpen op zaterdagavond of zondagmorgen, gezien de risico's, onverantwoord zou zijn, hetgeen impliceerde dat de Mobiele Eenheid zondagmorgen niet op zou treden.

De toestand kon echter niet nog vele dagen lang duren, zodat wel degelijk met ingrijpen moest worden rekening gehouden en de plannen hierover moesten worden uitgewerkt onder handhaving van de primaire verantwoordelijkheid van de Burgemeester.

Het overleg met de ministers moest enige tijd worden onderbroken ten behoeve van een Amsterdams tripartite-overleg omdat berichten binnenkwamen over diefstal uit winkels, het verslepen van auto's de geluidsoverlast t.g.v. een popconcert, verder oprichten van barricades in het betrokken gebied enz.

Hierbij werd geconcludeerd dat wel verdere preventieve maatregelen nodig waren, maar dat geïsoleerd optreden tegen incidenten binnen het barricade-gebied niet mogelijk zou zijn zonder een grote escalatie te riskeren.

Ondanks het verbreken van het contact bleef het overleg-model de voorkeur verdienen.

Afgesproken werd dat de delegatie van Burgemeester en Wethouders (inclusief de burgemeester) zondagmorgen daarover verder zou spreken.

ZONDAG 2 maart 1980

Zondagochtend vroeg heeft de burgemeester overleg gevoerd met de leiding van de politie over de inmiddels nog verder verslechterde stand van zaken:

het gebied van de barricades was opnieuw uitgebreid, het W.G. was nog slechts via één weg toegankelijk, verschillende winkels in de buurt waren geplunderd, een eenheid marechaussee, die op de Overtoom was aangekomen, uitsluitend ter bewaking van het pand van de Verkeersdienst was met stenen bekogeld, enz.

Een aangestoken brand in een pand in de onmiddellijke omgeving kon slechts worden bedwongen door toelating van de brandweer binnen de barricades.

De conclusie van het beraad was dat, hoewel er de afgelopen nacht ernstige incidenten hadden plaatsgegrepen binnen het door de krakers afgezette gebied en de onmiddellijke omgeving, incidenteel ingrijpen hiertegen niet mogelijk was.

Het gevaar, dat incidenteel ingrijpen zou uitlopen op grote gevechten met de grote groepen krakers en sympatisanten, was te groot. Informaties wezen er op, dat de situatie de krakers uit de hand was gelopen.

Om tien uur 's ochtends heeft de burgemeester in de ambtswoning verder gesproken met een aantal wethouders. Hoewel de vorige avond het contact door de krakers was verbroken, wilde men een uiterste poging doen de gesprekken met de krakers te hervatten, gezien de omstandigheden waarin dit overleg was afgebroken. Dit zou dan moeten gebeuren op basis van de telefonisch aan de krakers doorgegeven voorstellen van zaterdagavond

Als het overleg geen goed resultaat zou opleveren - en politie zou moeten worden ingezet - dan zouden, zo werd afgesproken, de volgende uitgangspunten gehanteerd worden:

1. de barricades moesten worden verwijderd
2. het pand zou ongemoeid blijven, mits er geen ernstig verzet vanuit het pand zou worden gepleegd;
de burgemeester zou hierover dienen te beslissen
3. dat er zou worden gewaarschuwd voordat de politie zou optreden
4. dat er tijd (plm. een uur) zou zijn voor aanwezig om zich te verwijderen
5. dat er een beroep zou worden gedaan geweld te vermijden.

Omdat de burgemeester zeer dringend terug moest naar het inmiddels op het Hoofdbureau ingerichte crisiscentrum, werd door de wethouders een poging ondernomen dit contact via derden te leggen.

Na afloop van het gesprek binnen het College heeft de burgemeester op het Hoofdbureau van Politie aan het Openbaar Ministerie gevraagd hoe de stand van zaken m.b.t. de zich in voorlopige hechtenis bevindende verdachte was, hoe lang de procedure nog zou kunnen duren en of het mogelijk was deze snel te beëindigen.

Tevens heeft hij op het Hoofdbureau de executieve staf, die de plannen voor het weghalen van de barricades ontwierp, toegesproken o.a. over de rand-voorwaarden die in acht zouden moeten worden genomen.

Aan het begin van de middag hebben Burgemeester en Wethouders een verklaring bestaande uit vijf punten opgesteld die aan de krakers werd overgebracht om als basis te kunnen dienen voor overleg.

De vijf punten luiden als volgt:

1. We delen de mening dat er in de omgeving dingen gebeuren die niet met het belang waarvoor krakers staan van doen hebben. Integendeel
2. Ook vannacht zal de M.E. niet voor de ontruiming van het pand worden ingezet.
3. Als dus het pand met rust gelaten wordt dan dient een beging gemaakt te worden met het opruimen van de barricades. We verwachten dan uiteraard geen moeilijkheden vanuit het pand t.o.v. de werkers aan de barricades.
4. Wij willen maandag (dat is dus morgen) een gesprek over de toekomst van het pand. Daar willen we een afspraak over maken. De toekomst van het pand (opvang uit brandgevaarlijke pensions) kan overigens met stukken worden aangetoond. Maar dat zou maandag besproken moeten worden.
5. Door politieke partijen wordt gewerkt aan een verklaring over de mogelijke vrijlating van Nanda. Bevestiging van mededeling van gisteravond.

De vijf punten zijn onmiddellijk daarna (om 13.40 uur) in een vergadering van de fractievoorzitters en de commissie Openbare Orde besproken.

In deze vergadering werden op initiatief van de voorzitters nog enkele wijzigingen aangebracht. Wethouder Sinnige heeft daarop in een verklaring voor de pers, waarbij Radio Stad aanwezig was, de volgende vijf punten bekend gemaakt:

1. We delen de mening dat er in de omgeving dingen gebeuren die niet met het belang waarvoor krakers staan van doen hebben. Integendeel.
2. Over de toekomst van het pand wordt door de Raad beslist. Tot de toekomst van dit pand vaststaat, is ontruiming van het pand door de M.E. niet aan de orde.
3. Als dus het pand - zoals uit punt 2 blijkt - met rust gelaten wordt, dan dient een begin gemaakt te worden met het opruimen van de barricades.

We verwachten dan uiteraard geen moeilijkheden vanuit het pand t.o.v. de werkers aan de barricades.
4. Wij willen maandag een gesprek beginnen over de toekomst van het pand. Daar willen wij een afspraak over maken. De toekomst van het pand (opvang uit brandgevaarlijke pensions) kan overigens met stukken worden aangetoond. Maar dat zou ook maandag besproken moeten worden.
5. Door politieke partijen wordt gewerkt aan een verklaring over de mogelijke vrijlating van Nanda. Bevestiging van mededeling van gisteravond

De burgemeester, het College van Burgemeester en Wethouders, de fractievoorzitters en de aanwezige leden van de Commissie Openbare Orde waren unaniem van mening dat de vijf(ge)wijzigd punten een goede basis vormden om met de krakers tot overeenstemming te komen. De burgemeester heeft aan het eind van de vergadering uitdrukkelijk geconstateerd dat, indien met de krakers over deze vergaande vijf punten geen overeenstemming kon worden bereikt, er moest worden opgetreden ten einde de barricades op te ruimen.

Tijdens de persconferentie van zondagmiddag heeft wethouder Wolffensperger uiteengezet, dat de gemeente op ambtelijk niveau vanaf begin dit jaar onderzoekt of het mogelijk is het pand Vondelstraat 72 te bestemmen voor de opvang van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Zodra de gemeente over het pand zou kunnen beschikken, komt de toekomstige bestemming uiteraard ter sprake in de gemeenteraad. Voor nadere gegevens over dit onderwerp verwijzen wij U naar de bijlagen.

Na de vergadering van de fractievoorzitters en de leden van de Commissie Openbare Orde zijn

vertegenwoordigers van alle fracties bij elkaar gekomen om uitvoering te geven aan punt vijf van de verklaring van Burgemeester en Wethouders.

Namens alle gemeenteraadsfracties tekende de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid de volgende verklaring:

Verklaring van Fractievoorzitters uit de Gemeenteraad.

"De fracties van de in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen doen een beroep op het Openbaar Ministerie, indien er geen absolute noodzaak bestaat om Nanda in bewaring te houden, haar thans op vrije voeten te stellen teneinde de gespannen toestand in de stad te de-escaleren.

De gemeenteraadsfracties van:

PvdA; CDA; VVD; CPN; D'66; PSP; PPR."

De verklaring van de gemeenteraadsfracties is daarop door enkele raadsleden naar de krakers gebracht. In de loop van de middag werd bekend, dat om vijf uur 's middags door de krakers een vergadering was belegd met kraak- en buurtgroepen om zich te beraden over de voorstellen van Burgemeester en Wethouders zoals geamendeerd in het overleg met de fractievoorzitters.

De indruk bestond, dat er aan weerszijden werd gezocht naar vreedzame oplossingen van het conflict. De kansen hiervoor leken gunstig.

Toen enkele malen gemeld werd dat het cirkelen van een helicopter boven het pand als bedreigend werd ervaren is er voor zover dit binnen ons bereik lag zorg voor gedragen dat deze helicopter werd teruggetrokken.

Omdat nog steeds werd uitgegaan van twee scenario's moest er tijdens deze overlegfase rekening mee worden gehouden, dat het overleg zou kunnen vastlopen en dat er zou moeten worden ingegrepen.

In verband hiermee heeft de burgemeester met andere betrokken instanties gedurende de middag en de avond, de inmiddels verder uitgewerkte plannen besproken.

Op zondagavond is door de burgemeester een gesprek gevoerd met - naast de ministers, de Commissaris der Koningin in Noord-Holland en de ambtenaren, die bij het gesprek van zaterdagavond aanwezig waren geweest - , nu ook de Minister van Binnenlandse Zaken.

Tijdens deze bijeenkomst heeft de burgemeester gesteld dat bij een eventueel ingrijpen alleen de barricades zouden moeten worden geslecht.

Daarnaast zou een eventueel ingrijpen aan enige andere (reeds eerder vermelde) voorwaarden moeten voldoen.

Het uit te kiezen moment van ingrijpen zou nog maximale tijd moeten bieden voor een oplossing via overleg met de krakers en zodanig moeten zijn dat zo weinig mogelijk anderen aanwezig zouden zijn.

Vraag
→ X
Uit de bespreking kwam evenwel ook duidelijk naar voren dat een ingrijpen in de loop van de dag niet mogelijk of gewenst was en een uitstel naar latere datum evenmin. De effecten van de barricadering op de stad lieten zo'n uitstel volstrekt niet toe.

Vraag
Tevens werd vastgesteld dat het gebruik van vuurwapens alleen zou mogen plaatsvinden in uiterste gevallen en binnen het kader van de geweld-instructie.

De onzekerheid van de situatie noopte ertoe de bijstandsaanvraag ook formeel te effektueren, onder de nadrukkelijke vaststelling dat feitelijk optreden tot enkele uren voor het vast te stellen moment zou kunnen worden afgelast en dat zelfs tot het laatste moment een "noodprocedure" mogelijk zou zijn.

De in te zetten eenheden zouden bestaan uit leden van de Amsterdamse politie met bijstand van de Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee, Politie uit andere gemeenten, materiaal plus ongewapend militair beroepspersoneel van de Genie.

De in te zetten bijstand in de vorm van tanks zonder wapens maar met schuivers, was uitsluitend nodig omdat dit het enige middel was om veilig de barricades te verbreken.

De hoeveelheid in te zetten mensen moest groot zijn, omdat daarmee de beste garanties werden verkregen voor de veiligheid van alle betrokkenen en voorts rekening moest worden gehouden met incidenten elders in de stad en een aantal vitale panden extra moesten worden bewaakt.

Ook tijdens deze bespreking heeft de burgemeester voortdurend contact gehouden met de in het stadhuis aanwezige wethouders, zodat hij precies op de hoogte was van de ontwikkelingen en de vorderingen van het krakersoverleg.

Om half twaalf 's avonds werd het antwoord van de krakers op de vijf punten van Burgemeester en Wethouders en de fractievoorzitters middels de volgende persverklaring ontvangen:

- "1. De bewoners blijven in het pand Vondelstraat 72 Constantijn Huygenstraat 120.
Zij zijn het slachtoffer van de woningnood.
De gemeente zegt een mogelijke bestemming voor het pand te hebben als opvang voor buitenlanders, die nu in brandgevaarlijke pensions wonen.
Deze buitenlanders zijn óók slachtoffers van de woningnood.
De betrokken organisaties van buitenlanders hebben in hun solidariteitsverklaring "over de woningnood in Amsterdam en het kraakpand aan de Vondelstraat" gesteld dat zij niet uitgespeeld wensen te worden tegen de krakers in de Vondelstraat.
Wij zijn het hier volledig mee eens.
Wil de gemeente t.z.t. een andere vorm van betaalbare huisvesting realiseren in het pand en moeten de huidige bewoners daarvoor uitgeplaatst worden dan moeten de bewoners daarmee instemmen.**

2. De M.E. moet helemaal worden teruggetrokken.
Door de kraakgroepen zal worden gecontroleerd of dit inderdaad het geval is.

Verdere ontruimingen door de mobiele eenheid zullen dezelfde gevolgen hebben als in de Vondelstraat en de konsekwenties daarvan zijn voor de gemeente.

→ 3. Als aan onze eisen is voldaan kunnen de barrikades door de stadsreiniging worden opgeruimd, in samenwerking met de kraakgroepen.
Uiteraard verklaren wij ons solidair met de akties van de stadsreiniging.

4. Als eerste aanzet is door de kraakgroepen het kruispunt Overtoom/Constantijn Huygenstraat vrijgemaakt, zodat het openbaar vervoer weer over de Overtoom kan rijden.

→ 5. Nanda moet vrij.
Wij leggen ons er niet bij neer, dat Nanda nog langer wordt vastgehouden.
Tegen haar is geen enkel bewijs geleverd. Als zij weigert een verklaring af te leggen, heeft zij slechts gebruik gemaakt van haar rechten. Zij wordt dus geheel ten onrechte vastgehouden.
Wij vinden ook dáárom haar vrijlating van belang, omdat wij ons ervan bewust zijn, dat deze repressieve maatregelen op elk van ons kunnen worden toegepast. Wij voelen ons hierdoor dus voortdurend bedreigd. Zulke repressieve maatregelen mogen niet opnieuw worden toegepast.

Bewoners en gezamenlijke kraakgroepen Amsterdam."

Direct na de ontvangst van dit antwoord van de krakers vond beraad plaats in B.en W.. Daarna volgde om 0.30 uur een vergadering met fractievoorzitters en leden van de Commissie Openbare Orde.

De algemene conclusie was, dat het antwoord van de krakers wel getuigde van een geneigdheid om tot overeenstemming te komen, maar dat het niet kon worden beschouwd als een aanvaarding van de vijf punten van Burgemeester en Wethouders en de fractievoorzitters.

Met name het tijdstip van het weghalen van de barrikades bleef onduidelijk, terwijl sommige van de punten betrekking hadden op terreinen, waarop Burgemeester en Wethouders of de gemeente geen of slechts ten dele bevoegdheid hebben.

Overleg in details over álle onderdelen was dan ook op dat tijdstip niet zinvol. Het ging Burgemeester en Wethouders in hun punten immers met name om het zo spoedig mogelijk wegruimen van de barricades. Dit was trouwens ook door de fractievoorzitters en leden van de Commissie Openbare Orde het hele weekend unaniem als hoogste prioriteit gezien.

Overeenstemming werd bereikt over het feit, dat de krakers zich bereid zouden verklaren tot een spoedig gesprek over de "persverklaring" van de krakers en de vijf punten van Burgemeester en Wethouders en de fractievoorzitters.

Voorts werd overeenstemming bereikt over het feit, dat men zou aankondigen, dat de barricades de volgende dag zouden worden opgeruimd door de burgerlijke gemeentediensten en dat daarbij gesteld zou worden dat, als dit kon gebeuren, de M.E. niet zou behoeven op te treden. Geen overeenstemming was er over de vraag of men van de krakers uitdrukkelijke instemming moest vragen over het niet gewelddadig opruimen van de barricades door de gewone gemeentelijke diensten.

De burgemeester heeft, op grond van zijn verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid geconcludeerd, dat een duidelijke instemming van de kant van de krakers essentieel was en wel om de volgende redenen:

- 1e. in de inmiddels bereikte stand van zaken waren de van de kant van de Gemeente gedane toezeggingen zo ver gegaan, dat een uitdrukkelijke instemming voor de hand liggend was;
- 2e. er moest zekerheid zijn, dat de barricades op maandag zouden worden geslecht;
- 3e. ingezet burgerpersoneel mocht op geen enkele manier het risico lopen, dat het op gewelddadig verzet zou stuiten;

4e. zou dat onverhoopt toch gebeuren, dan zou het onzeker blijven op welk moment en hoe de barricades wel zouden kunnen worden geslecht;

5e. het verder uitstellen van ingrijpen door politie en ander daarbij in te zetten manschappen zou psychologisch een buitengewoon slechte invloed hebben op het moreel als niet volstrekt vaststond, wanneer dan wél tot actie zou worden overgegaan. Gedisciplineerd optreden wordt niet bevorderd door een actie meermalen aan te kondigen en uit te stellen.

Op grond van deze overwegingen heeft de burgemeester op zondagnacht om tien over half twee de volgende brief aan de krakers gezonden (die om kwart over twee over Radio Stad werd bekend gemaakt):

"De van U ontvangen persverklaring vinden B. en W. tezamen met de 5 punten van B. en W. een basis voor een open gesprek.

B. en W. vragen overeenkomstig onze 5 punten nu geen ontruiming van het pand.

Zij nodigen U uit met een delegatie van 5 à 10 man hedenmorgen om 12.00 uur in het stadhuis dit overleg te beginnen.

B. en W. gaan ervan uit, dat U ermee akkoord gaat, dat de barricaden aan het begin van de ochtend worden opgeruimd door burgerlijke gemeentelijke diensten.

De M.E. zal dan niet behoeven te worden ingezet.

Ik verwacht vóór 03.30 uur vannacht de bevestiging, dat U hiermee akkoord gaat."

X Behoudens de allerlaatste zin bestond over deze brief algemene overeenstemming in bovengenoemde vergadering.

Om half vier werd door de krakers gevraagd om een verlenging van de termijn met een half uur tot vier uur. Dit werd door Burgemeester en Wethouders toegestaan. Om vier uur werd toen de volgende verklaring namens de krakers afgelegd:
Voorlopig antwoord van de krakers.

"Het ontvangen ultimatum van burgemeester Polak biedt ons geen enkele opening, gaat op geen enkele manier in op de door ons gestelde eisen, doet ons geen enkele redelijke toezegging en biedt ons geen enkele zekerheid. Deze brief gaat eveneens lijnrecht in tegen onze tweede eis als gesteld in onze verklaring van vannacht. De zin in de 5e alinea van deze brief kan alleen maar worden uitgelegd als een dreigement. Wij vinden het buitengewoon grof, onredelijk, dat wij onder bedreiging met een ultimatum niet behoorlijk in staat worden gesteld om tot een democratische besluitvorming te komen. B. en W. hebben tot nog toe eveneens de tijd genomen om een standpunt te bepalen. In de loop van de ochtend kunnen wij komen tot een definitief antwoord. na overleg met onze achterban. Indien hier niet aan kan worden voldaan, denken wij, dat de volstrekt redelijke houding van de krakers tegenover de onredelijke houding van de burgemeester door de Amsterdamse bevolking naar waarde zal worden gehonoreerd."

De vertegenwoordiger van de krakers verklaarde daarop desgevraagd nader:

"De formulering is een duidelijke formulering van iemand, die uit is op confrontatie. Burgemeester Polak wil géén overeenkomst, en waarschijnlijk is hij de havik onder de duiven want wij menen, dat er krachten zijn in het gemeentebestuur, die dat wel willen. Wij hebben dat althans zó geïnterpreteerd."

Op een vraag wanneer er een definitief antwoord van de krakers te verwachten was, werd door de vertegenwoordiger geantwoord:

"Ik wil daar geen toezegging over doen, omdat ik dat niet kan doen. Onze besluitvorming is een democratische en dat betekent wat chaotisch vergaderen, met grote groepen mensen, die allemaal hun inbreng moeten hebben in het besluit omdat ze ook allemaal mee hebben gedaan met de aktie en verantwoordelijk zijn voor wat er gebeurd is. En de overtuiging hebben, dat het juist is wat er gebeurt. En dan willen ze natuurlijk ook meepraten over hoe het afloopt. Dit is veel te belangrijk om door een kleine groep mensen te worden bepaald. Bovendien moet die kleine groep mensen natuurlijk ook nog de anderen meehebben - gebeurt dat niet, dan hebben ze geen recht van spreken."

De vertegenwoordiger verwachtte, dat het wel zou lukken de hele groep in de loop van de ochtend bij elkaar te krijgen.

Naar aanleiding van dit antwoord van de krakers is door de burgemeester om kwart voor vijf de volgende persverklaring opgesteld en bekend gemaakt via Radio STAD:

"De Burgemeester vindt het uitermate te betreuren, dat de krakers een vergaand aanbod om te praten onder de uitsluitende voorwaarde, dat de barricades door burgerlijke diensten zouden kunnen worden verwijderd, niet hebben willen aanvaarden.

Na alles wat er gebeurd is in de laatste dagen, was een snel positief antwoord nodig. Ook om tijdig om de nodige maatregelen te nemen/tot normale toestanden te komen.

De Burgemeester beraadt zich over de nu ontstane situatie."

Een nader beraad over de situatie op dat moment heeft tot de conclusie geleid dat ingrijpen onvermijdelijk was geworden.

In de hierna volgende verklaring, die omstreeks half zeven aan de pers werd verstrekt, heeft de burgemeester tenslotte nogmaals uiteengezet wat de redenen van het ingrijpen waren en wat het doel van de actie was:

"Alle pogingen om door overleg een einde te maken aan de onregelmatigheden in de Vondelstraat en omgeving zijn tot nu toe zonder resultaat gebleven.

De krakers hebben zaterdag een door de gezamenlijke fracties uit de gemeenteraad voorgesteld pakket van maatregelen om tot een oplossing te komen vierkant afgewezen. Zij hebben gisteravond op de aan hen voorgelegde 5 punten van B. en W., die unaniem door de fractie-voorzitters waren onderschreven, gereageerd met een teleurstellende persverklaring, die geen royaal overnemen van de zeer vergaande voorstellen van B. en W. inhield, maar alleen een aantal punten, waarbij grote vraagtekens moeten worden gezet.

Desondanks hebben B. en W. zich bereid verklaard om over die persverklaring tezamen met de 5 punten van B. en W. een open gesprek te voeren.

Ik heb voorts andermaal bevestigd, dat wij overeenkomstig de eerder overgelegde 5 punten nu geen ontruiming van het pand vragen.

B. en W. hebben voorts geconcludeerd, dat de M.E. niet zou behoeven te worden ingezet, als de krakers ermee akkoord zouden gaan, dat de barricaden aan het begin van de ochtend door burgerlijke gemeentelijke diensten zouden worden opgeruimd. Dat was het enige, dat B. en W. vroegen.

Op dit voorstel hebben de krakers geen akkoordbevestiging vóór de daarvoor gestelde tijd willen geven, ook niet toen die tijd nog werd verlengd.

Een woordvoerder van de krakers heeft vannacht verklaard, dat de krakers niet in staat waren snel een antwoord te formuleren op het voorstel. Hij beroept zich daarbij op democratische spelregels.

Dat is een omdraaiing van de werkelijkheid. Een groep mensen, die door het opbreken van straten, het openbreken van electriciteitskasten etc. het normale leven van vele duizenden in de war heeft gestuurd, die de openbare dienstverlening zoals tram, bus, ziekenvervoer en brandweer onmogelijk maakt; die 25 politie-agenten in meer of mindere mate heeft verwond en die een toestand

van volstrekte rechteloosheid heeft gecreëerd in een bepaald gebied, kan zich moeilijk beroepen op zijn eerbied voor democratische procedures.

Door het oprichten van metershoge barricades in de straten, en mede daardoor van een niemandsland, waarin op rellen en op roof beluste mensen hun slag kunnen slaan of tot plundering of andere onaanvaardbare handelingen kunnen overgaan, zonder dat politie of krakers dat kunnen beletten, is ^{een} onhoudbare toestand ontstaan, die onmogelijk kan worden gehandhaafd.

Daarom zal de politie nu op zeer korte termijn een aktie moeten voeren met het uitsluitende doel de barricades te verwijderen en een normale situatie in de straten te herstellen.

Doel van de aktie is niet om thans het gekraakte pand te ontruimen; dit zal als er vanuit het pand geen verzet wordt gepleegd ook niet gebeuren, overeenkomstig de toezegging die B. en W. in hun 5 punten hebben gedaan.

De aktie zal om elk risico voor het ingezette personeel zoveel mogelijk te voorkomen met zeer groot materieel worden uitgevoerd.

De ingezette mankracht heeft de uitdrukkelijke opdracht uitsluitend met geweld op te treden, als van andere zijde geweld wordt gebruikt. Alléén in uiterste noodzaak - als b.v. onverhoopt van molotov cocktails of vuurwapens gebruik zou worden gemaakt, en daardoor mensenlevens in gevaar komen, mag de politie overeenkomstig de daarvoor geldende richtlijnen, vuurwapens gebruiken.

De bewoners in de omgeving van de aktie zijn tijdig van het voornemen tot optreden op de hoogte gebracht.

Alles is erop gericht te voorkomen, dat slachtoffers vallen.

Ik betreur, dat een voor de hand liggende normale oplossing door inzet van burgerlijke diensten niet mogelijk is gebleken. De houding van de krakers en de door hen veroorzaakte onhoudbare situaties laten in het belang van de stad en de burgers geen andere keus dan nu moest worden gedaan."

Nadat om 6 uur alle toegangswegen in de omgeving van het gekraakte pand waren afgesloten werden vanuit een heli-copter pamfletten gegooid met de volgende waarschuwing van de burgemeester:

HIER VOLGT EEN WAARSCHUWING VAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM

ALLE POGINGEN OM DOOR OVERLEG EEN EIND TE MAKEN AAN DE ONGERE-
GELDHEDEN ZIJN MISLUKT.

DAAROM ZAL DE POLITIE OP KORTE TERMIJN EEN AKTIE BEGINNEN.
DEZE AKTIE IS NIET BEDOELD OM HET GEKRAAKTE PAND TE ONTRUI-
MEN, MAAR UITSLUITEND OM DE BARRICADEN OP TE RUI-
MEN.

ALLEEN ALS TEGEN DE POLITIE VERZET OF LIJDELIJK VERZET WORDT
GEBODEN, ZAL MET GEWELD WORDEN OPGETREDEN

ALS MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN OF DERGELIJKE, OF VUUR-
WAPENS WORDEN GEBRUIKT, ZAL DE POLITIE IN HET UITERSTE GEVAL
MOGEN SCHIETEN.

BLIJF IN DE HUIZEN

DE COLONNE - EENMAAL IN BEWEGING - KAN NIET WORDEN GESTOPT.
HET IS DAAROM LEVENSGEVAARLIJK ZICH OP OF BIJ DE BARRICADEN
TE BEVINDEN.

NOGMAALS

1. GEBRUIK GEEN GEWELD
2. GOOI NIET MET MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN EN DERGELIJKE
3. VERWIJDER U VAN DE BARRICADEN

DE BURGEMEESTER

Een uur later, rond 7.00 uur, trok de politie op over de barricades en werden de krakers en hun sympathisanten van de barricades afgedreven.

Hierbij behoefde nauwelijks geweld te worden gebruik Ook vanuit het pand Vondelstraat werd geen geweld gebruikt.

Het kraakpand zelf werd dan ook ongemoeid gelaten. De politie riep per megafoon, dat men niet bij elkaar moest blijven staan, omdat er anders geweld zou worden gebruikt. Toen de mensen teruggedreven waren in de Vondelstraat achter een cordon van de politie, reden de tanks met schuivers de barricaden kapot.

Rond 8.00 uur werd een begin gemaakt met opruimen van de barricaden.

Terwijl het bij het kraakpand steeds rustiger werd, ontstonden er akties aan de randen van het cordon in de straten in de omgeving, waar de politie enkele charges moest uitvoeren tegen groepen, die agressief optraden (gooien met stenen en slaan met stokken).

Voorts moest de politie elders in de stad optreden.

Bij die rellen, raakten zeker 40 politiemensen en 30 burgers meest licht gewond.

Rond 12.00 uur was het in de gehele stad weer rustig. De doelstelling om weer tot een normale situatie te geraken was bereikt.

Een voor die avond gevraagde toestemming voor een demonstratieve optocht werd verleend.

Nabeschouwing

Ter afsluiting enkele samenvattende opmerkingen en conclusies.

- Van het begin af is doelbewust met instemming van alle betrokkenen in het gemeentebestuur (burgemeester, wethouders, fractievoorzitters en andere raadsleden) gewerkt volgens twee scenario's.

Hierbij heeft tot het laatst toe het z.g. vreedzame scenario waarbij naar oplossingen van de problemen door overleg werd gestreefd, de hoogste prioriteit gehad.

- Het bedoelde overleg is bemoeilijkt doordat de krakers niet bereid waren het voorstel (het eerst gedaan door de fractievoorzitters) te aanvaarden om in een rechtstreeks contact aan één tafel te komen praten.
Veel tijdverlies en misverstand zijn daarvan het gevolg geweest.
- De toestand die op 29 februari in de Vondelstraat en omgeving was ontstaan en die in de dagen daarna nog verergerde was volstrekt onverantwoord.
Een situatie waarin barricades het openbare leven in de buurt ontwrichtten, hoofdstraten waren afgesneden en in de buurt strafbare feiten (zoals plundering, brandstichting enz.) werden gepleegd, waartegen de politie niet kon optreden, kon uiteraard niet worden gehandhaafd en diende zo spoedig als op verantwoorde wijze mogelijk was te worden beëindigd.
Een eerder ingrijpen in de situatie was niet mogelijk, enerzijds omdat het grote risico's voor mensenlevens zou hebben meegebracht, anderzijds omdat dit het overlegmodel zou hebben doorkruist.
- Alle leden van B. en W. en alle fractievoorzitters waren het volstrekt eens over de redelijkheid en aanvaardbaarheid van de gedane voorstellen.

Gedurende het hele proces van overleg hebben de burgemeester en de wethouders-leden van B. en W. in grote mate van overeenstemming met de fractievoorzitters en de raadsleden die er bij waren, één lijn gevolgd.

Alle voorstellen tijdens de onderhandelingen zijn in nauw onderling overleg en met inbreng van allen gedaan.

- Ook ten aanzien van de laatste door de burgemeester aan de krakers gezonden brief bestond overeenstemming. Verschil van mening bestond uitsluitend over de vraag, of aan de krakers uitdrukkelijk en vóór een bepaald uur instemming moest worden gevraagd voor het wegruimen van de barricades door burgerlijke gemeentediensten op maandagmorgen.

De burgemeester heeft op grond van zijn eigen verantwoordelijkheid voor de openbare orde gemeend deze eis te moeten stellen.

- Er is bij de voorbereiding en uitvoering van het ingrijpen door de politie volstrekt voldaan aan alle gestelde randvoorwaarden, die er op waren gericht slachtoffers te voorkomen.

Het optreden zelf werd gekenmerkt door grote deskundigheid en zelfbeheersing. De politie verdient hiervoor waardering.

Anderzijds is het te danken aan het feit, dat de krakers op het kritieke moment opriepen zich van verzet te onthouden, dat er bij de opruimingsactie zelf weinig geweld behoefde te worden gebruikt.

- Bij het ingrijpen zijn de krakers in het pand ongemoeid gelaten. Dit is gebeurd omdat al zaterdag was aangeboden, dat de bestemming van het pand door de Raad zal worden bepaald. Dit zal geschieden via een besluit van de Raad over een eventueel te sluiten huurcontract ten behoeve van de huisvesting van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Dat bij de aktie het pand ongemoeid is gelaten vloeit derhalve voort uit de voorstellen die aan de krakers zijn gedaan.

0808201200183

Archief Registratuur
Politie
B.1624

KLAAGSCHRIFT VONDELSTRAAT

KLACHTENBURO POLITIEOPTREDEN

0808201200184

AAN DE
BURGEMEESTER
VAN
AMSTERDAM

MEI 1980

KLACHTENBURO POLITIEOPTREDEN

AAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM

Hierbij vragen wij nogmaals uw aandacht voor de gebeurtenissen rond de Vondelstraat en wel met name voor het inzetten van de Mobiele Eenheid. Het optreden van deze groep specialisten heeft tot een groot aantal ernstige klachten geleid. Het Klachtenburo Politieoptreden heeft, na bestudering van de klachten en na beraad met de klagers, besloten alle klachten te bundelen en u toe te sturen met een begeleidend klaagschrift.

Hierbij dringen zich twee vragen op :

Ten eerste : waarom een gebundelde klacht en niet alle klagers individueel naar u toegestuurd ?

Wij denken dat bundeling van de klachten het gemakkelijker maakt tot een goed inzicht te komen van wat er zich in de konfrontatie tussen krakers en Mobiele Eenheid allemaal heeft afgespeeld. De afzonderlijke klachten mogen niet los gezien worden van de kontekst waaruit ze zijn voortgekomen. Bij het indienen van individuele klachten zouden de achterliggende oorzaken niet voldoende tot hun recht komen.

De tweede vraag kan luiden : waarom sturen we de klachten naar u, de burgemeester, en niet naar de Officier van Justitie.

Aangezien vrijwel alle klachten strafbare feiten betreffen, lijkt het voor de hand te liggen aangifte te doen bij de Officier van Justitie. Vijf jaar geleden is deze procedure ook gevolgd door de toenmalige "Juridische Groep Nieuwmarkt", die meer dan tweehonderd aangiften bij de Officier van Justitie deponeerde naar aanleiding van het politieoptreden bij de metro-ontruimingen. De ervaringen hiermee waren zeer onbevredigend : nadat de behandeling van deze klachten bijna twee jaar getraineed was, werden de aangiften op 1 februari 1977 door de Officier van Justitie in één brief massaal geseponeerd : het zou niet mogelijk zijn uit de grote politiemacht, die agenten te identificeren die met een bepaalde klacht te maken hadden ; in gevallen waarin zo'n identifikatie wel mogelijk was, zag de Officier van Justitie geen reden tot strafvervolgning, omdat de politie optrad ter uitvoering van raadsbesluiten en eventuele excessen gezien de gespannen toestand door de vingers moesten worden gezien. De

De klacht van enkele arrestanten, dat ze in een politiebusje waren geslagen, werd zelfs afgedaan met de opmerking dat de betrokken agenten de feiten ontkenden!

Burgemeester Samkalden greep zijnerzijds het strafrechtelijk onderzoek aan als excuus om geen uitspraak over het politieoptreden te doen.

U heeft in uw verantwoording aan de Raad de zwarte Piet ook - zij het op een andere manier - aan de Officier van Justitie willen toespelen, door de beslissing van de eerste ontruiming (op 24 februari) op zijn rekening te schrijven. We willen vermijden dat er naar aanleiding van de klachten in verband met de Vondelstraat opnieuw de "sub-judice" truc wordt toegepast en zenden de klachten daarom naar u, als hoofd van de politie.

Daar komt bij dat de klachten betrekking hebben op politieambtenaren die bezig waren met "handhaving van de openbare orde", zoals dat heet, een gebied waar de burgemeester verantwoordelijkheid voor draagt en waar zich de meeste problemen voordoen. Een gebied ook waar grote zorgvuldigheid in het te voeren beleid wordt vereist ; vooral omdat de bevoegdheden met betrekking tot deze politietaak alle ruimte voor misbruik en excessen bieden. De burgemeester is direct verantwoordelijk, politiek, maar ook naar iedere afzonderlijke gedupeerde toe, wanneer het tot excessen komt. Een laatste argument om de zaak niet bij de Officier van Justitie, maar bij u aan te kaarten, ligt in het verlengde hiervan. Wij hebben er geen enkele behoefte aan, afzonderlijke leden van de Mobiele Eenheid met hun wangedrag te konfronteren ; relevant is het massaal excessief optreden in het algemeen onder uw verantwoordelijkheid.

Hoe heeft het zover kunnen komen ?

Het is mogelijk een onderscheid te maken tussen in de eerste plaats het feit dat de Mobiele Eenheid is ingezet en de factoren die tot deze beslissing geleid hebben en in de tweede plaats de wijze waarop de Mobiele Eenheid de instructies heeft uitgevoerd. In het volgende zullen we laten zien dat het buitensporige optreden van de Mobiele Eenheid een logisch gevolg was van de gebeurtenissen, met name van de dubbelzinnige houding van de gemeente gedurende de onderhandelingen.

Ook het Klachtenburo Politieoptreden vindt dat de Mobiele Eenheid niet ingezet had mogen en hoeven worden. De beslissingen die daartoe geleid

hebben, berustten op een eenzijdige en foutieve inschatting van de situatie. U had moeten inzien wat de achtergrond van de tegenwoordige kraakacties is. Een falend gemeentebestuur op het gebied van huisvesting in het algemeen en jongerenhuisvesting in het bijzonder. Een mogelijke antikraakwet. De wetenschap dat in civiele procedures de rechterlijke macht nog steeds kiest voor bescherming van particulier eigendom, daarmee a-sociale praktijken legaliserend. Feiten die ertoe hebben geleid dat er in Amsterdam een grote groep mensen rondloopt die het water tot de lippen gestegen is.

Alle stappen die van officiële zijde ondernomen zijn vanaf het moment dat het pand op zaterdag 23 februari voor de eerste maal gekraakt werd, moesten wel leiden tot de veldslag op maandag 3 maart.

De eerste ontruiming op zondag 24 februari

Het is nog steeds dubieus of deze ontruiming wel plaats had mogen vinden. Het pand stond al lang leeg en de krakers hebben bij binnenkomst geen sporen van bewoning aangetroffen. Toch gebeurde de ontruiming op basis van artikel 138 Strafrecht (huisvredebreuk). Dit artikel kan volgens de Hoge Raad alleen tegen krakers worden gebruikt, als het pand voor hun komst daadwerkelijk in gebruik was. Wat deed de politie dus? Ze belden Kees v.d. Plas, in dienst van de Stichting Jezuskinderen, zetten hem een helm op en duwden hem een briefje in de hand, dat hij in het pand voor moest lezen. Nadat de politie op deze manier de huisvredebreuk eerst gekonstrueerd en vervolgens gekonstateerd had, kon het pand ontruimd worden. Niemand werd gearresteerd en er zal dus ook wel geen strafvervolging plaatsvinden, zodat we nooit te weten zullen komen hoe de strafrechter denkt over dit gebruik van bevoegdheden door de politie. In naam een optreden ter beëindiging van een strafbare toestand, in feite een mantel om de onrechtmatigheid van de ontruiming te bedekken.

Na de herkraak op vrijdag 29 februari

Woedend over de manier waarop zondagmorgen was ontruimd, besloot de woongroep het pand opnieuw te kraken op vrijdag 29 februari, wat, zoals bekend gelukte. Een aanval van de Mobiele Eenheid - waar de politie kennelijk op

eigen houtje toe besloten heeft - werd afgeslagen. Na deze ontruimingspoging was het volstrekt onvoorspelbaar wat er verder zou gaan gebeuren. Gezien de ervaringen uit het nabije verleden, wisten de krakers dat ze alles konden verwachten. Sinds de situatie rond de Groote Keyser is het ontruimingsbeleid van de gemeente aanzienlijk verscherpt en bovendien heeft men het vertrouwen in normaal overleg met de politie verloren : op zaterdag 23 februari - vlak na de eerste kraak - was aan de krakers een gesprek beloofd op buro Lijnbaansgracht, om de zaak te bekijken en eventueel tot een oplossing te komen. Nog voor dit gesprek plaats had kunnen vinden werd op zondag het pand met + 60 man Mobiele Eenheid ontruimd. Iets dergelijks was enige weken eerder bij een andere kraak gebeurd.

Het enig mogelijke antwoord op de onbetrouwbaarheid van de politie was het opwerpen van de barrikades ; voor u hadden deze barrikades een signaal kunnen zijn dat grote groepen burgers het vertrouwen in het Stadsbestuur hadden opgezegd. U heeft er zelf in de verdere gebeurtenissen voor gezorgd dat deze kloof van wantrouwen alsmaar groter werd.

De onderhandelingen

En na het opwerpen van de barrikades beginnen dan de onderhandelingen. Tegelijkertijd werden uit alle delen van het land grote hoeveelheden materieel aangevoerd. Er werden oefeningen gehouden met de Mobiele Eenheid, als voorbereiding op een eventueel gewelddadig ingrijpen. In overleg met Justitie en Binnenlandse Zaken werd zaterdag al begonnen met een draaiboek voor zo'n actie. Ook uw uitlatingen op de televisie passen in dit rijtje feiten die ons achteraf ernstig doen twijfelen aan de bereidheid van de gemeente om te onderhandelen. Intussen vorderden de onderhandelingen wel degelijk, zij het moeizaam. De krakers maakten een gebaar door vrijwillig de barrikade op de Overtoom op te ruimen. In plaats van dit gebaar op te pikken en de weg voor ontspanning in te slaan, werd de opstelling van de gemeente harder. Om twee uur 's nachts werd volstrekt onverwacht een ultimatum gesteld, waarop binnen anderhalf uur geantwoord moest worden. De krakers gingen hier niet op in. Het was onmogelijk om binnen de gegeven tijd met alle betrokkenen te overleggen en bovendien was de mogelijkheid tot onderhandelen nog niet uitgeput. Het gevolg is bekend.

Het Klachtenburo Politieoptreden is van mening dat de werkelijke motieven van de krakers voor hun aktie van meet af aan niet serieus genomen zijn. In de allereerste plaats waren zij voor het gemeentebestuur verschoorders van de openbare orde. Toen bleek dat zij niet zonder meer bereid waren zich terug te trekken, greep men naar andere middelen. Wie niet horen wil moet maar voelen. Waar het de gemeente om ging in de gebeurtenissen voorafgaande aan de ochtend van 3 maart, was handhaving van haar gezag zeker met de stakingsdag van 4 maart in het vooruitzicht, en niet waar het eigenlijk om begonnen was : de droevige noodzaak van kraskakties.

Het ingrijpen van de Mobiele Eenheid op maandag 3 maart

Het buitensporige optreden van de Mobiele Eenheid is een gevolg van de boven gesignaleerde dubbelzinnige opstelling : enerzijds de schijn waken dat het probleem door onderhandelingen kan worden opgelost, anderzijds voorbereidingen treffen voor een keiharde aktie. De Mobiele Eenheid werd in feite vanaf het begin vertrouwd gemaakt met een beeld van de krakers als zijnde de vijand. In bijvoorbeeld oefeningen werden ze op het allereerste (een veldslag) voorbereid. Daar komt bij dat zij op vrijdagavond - als gevolg van een ondoordacht inzetten - een onverwachte nederlaag geleden hadden. De manschappen werden uit alle delen van het land aangevoerd en de meesten van hen hadden nauwelijks kennis van de situatie in Amsterdam. Zij kregen geen andere informatie dan die welke zij hoorden van kollegas. Pas door het lezen van de uitgeworpen pamfletten ontdekten vele agenten dat een nieuwe ontruiming niet in de bedoeling lag. Zij zagen de konkrete situatie, nl. chaos, en bleven in het ongewisse over het ontstaan ervan. Uit de klachten blijkt, dat de pelotons, toen ze na twee dagen spanning werden ingezet, de remmen losgooiden en alle opgehoopte agressie uitleefden.

Voordat we overgaan tot de klachten zelf, willen we nog wijzen op één aspect dat tot nu toe buiten de aandacht is gebleven, nl. het besluit om tanks in te zetten. Omdat algemeen bekend is hoe kwetsbaar deze wapens in een dichtbevolkte stad zijn (denk aan Boedapest 1956 en Praag 1968), moesten ze worden vergezeld door scherpschutters en werd in het pamflet gewaarschuwd vooral geen Molotov-cocktails te gooien, omdat anders geschoten zou worden. Is het risico dat inderdaad iemand doodgeschoten zou wor-

den en de daarop volgende onvermijdelijke eskalatie van het konflikt wel afgewogen tegen de noodzaak de barrikades op dit tijdstip en op deze wijze op te ruimen ? Het effect op langere termijn kan niet anders dan een bewapeningswedloop zijn, met als gevolg dat bij ieder konflikt meer slachtoffers zullen vallen. Een heilloze weg.

De klachten

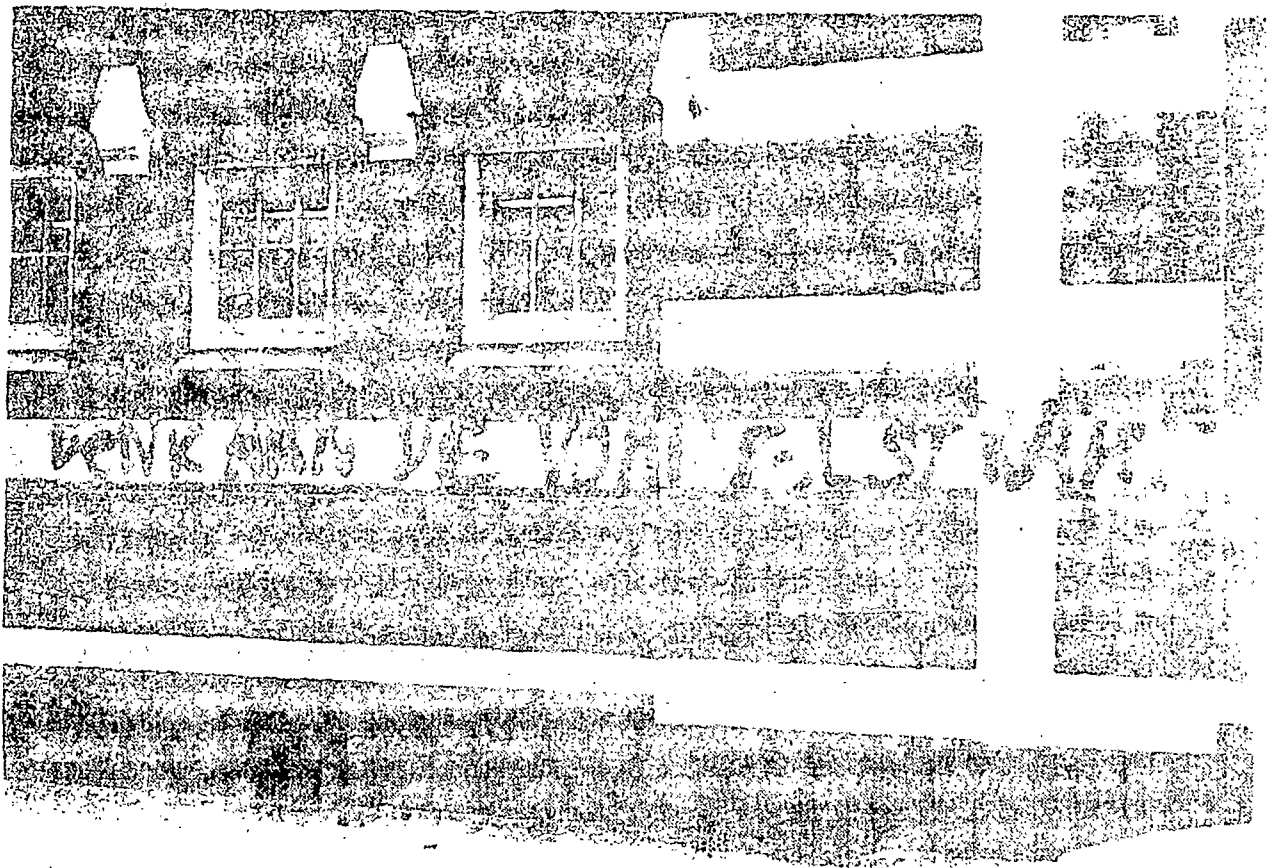
Om het materiaal wat overzichtelijker te maken, hebben we de klachten onderverdeeld in categorieën, die we in het volgend één voor één kort zullen bespreken. We zijn van mening dat de verhalen voor het merendeel voor zichzelf spreken.

1. klachten over de periode voorafgaande aan 3 maart 1980
2. klachten over de gebeurtenissen tijdens en direkt na de aktie op 3 maart, bij het pand en in de direkte omgeving.
3. klachten over de gebeurtenissen op de Stadhouderskade, de Munt en het Spui.
4. klachten over de gebeurtenissen op de Dam.
5. klachten over de knokploeg in de Oude Hoogstraat.

N.B. Alle klachten zijn anoniem afgedrukt. Namen en adressen zijn bij het klachtenburo bekend.

1. Voor maandag 5 maart

Over de periode voorafgaande aan 5 maart bereikten ons verscheidene ernstige klachten. De eerste klacht is van een meisje dat toen ze op 25 februari op buro Lijnbaansgracht kwam informeren naar het gesprek tussen krakers en politie, van de trap werd geslagen. De twee daaropvolgende klachten geven een beeld van de konfrontatie diezelfde dag voor buro IJtunnel. Over de ontruimingspoging op 29 februari handelt de daarop volgende klacht betreffende poging tot doodslag en ernstige mishandeling. Tenslotte de klacht van twee jongens over "verdachtmaking" en fouilleren. Bij al deze klachten valt op dat het optreden niet in verhouding stond tot de aanleiding en dat onmiddellijk wordt overgegaan tot geweld.

24 febr

Zondagmorgen schrokken we wakker van het geluid van versplinterende planken. De bewustmakende schok, de verontwaardiging, de machteloosheid bij de aanblik van de vijf bussen en de 70 man Mobiele Eenheid. Overall helmen, schilden en knuppels. Uiting van onze verontwaardiging met onze middelen: de nederlandse taal, een toeter, en een waterstraal. Natuurlijk mag het niet baten, na pakweg 20 minuten stappen ze binnen en een aantal verschijnt in de kamer terwijl de rest zich, zoals later blijkt langs de wanden van gangen en trappen heeft opgesteld. Een kleine man met een helm op en verder in burger is nu ook de Kamer binnen gekomen en vertelt met in zijn ene hand een briefje en in zijn andere een megafoon dat hij de huurder is van dit pand en gelast ons het pand te verlaten.

In alle haast hebben we toen nog de meest belangrijke spullen gepakt, De laatste jongen die het pand verlaat, wordt zeer handhandig de trap af gewerkt. Hier volgt zijn verklaring Over het gebeuren:

" Toen de rij bewoners waarvan ik de laatste was voor de trap stond omnaar buiten gevoerd te worden, realiseerde ik me dat er op de tweede etage nog belangrijke spullen van mij waren. Ik zei tegen de agent dat ik naar boven moest om ze te pakken. Deze aarzelde wat en ik liep de trap op, wa arop hij mij aan mijn kleren terugtrok. Ik heb hem toen het voorstel gedaan me te begeleiden waerop hij afwijzend reageerde in de vorm van trekken en duwen in de richting van de trap die naar de buitendeur leidde. Ik had mijn handen vol met pakken en tassen met persoonlijke bezittingen en maakte aanstalten de trap af te lopen. Drie à vier treden lager kreeg ik een duw in mijn rug die me voorkwam als zijnde een trap met een voet. Hierdoor verloor ik mijn evenwicht, liet al mijn bagage vallen en klampte me vast aan de trap om niet verder te vallen. Toen ervoer ik een hevige pijn in mijn hoofd en realiseerde ik me dat er met een wapenstok op mijn hoofd werd getimmerd. hoe ik beneden gekomen ben weet ik niet, maar aldaar heb ik mijn spullenopgeraapt. Ik schreeuwde een aantal vervensingen naar boven en vroeg waarom ze znodig moesten slaan. Hierop kreeg ik alleen antwoord in de vorm van agressieve porren in de richting van de deur. Ik verliet het huis. Ik ben er van overtuigd dat ik me strikt aan de bevelen en richtlijnen van de politie heb gehouden tijdens de ontruiming van het pand en geen verzet heb gepleegd om deze regels te breken. In de loop van de zondag heb ik me tot een arts gewend die een hersenschudding constateerde."

Maandag 25 februari 1980

Ik ben op buro Lijnbaansgracht drie trappen af geslagen en geschopt, toen we naar boven liepen om te vragen waarom het gesprek tussen krakers en politie zo lang duurde. Wij (drie meisjes) werden niet eens gewaarschuwd, dat we niet naar boven mochten, maar meteen door zes agenten naar beneden gegooid.

Datum 25-2-80

Klager wordt op de vlucht door stillen gepakt en in elkaar geslagen in de Rapenburgerstraat. Vervolgens wordt hij naar het buro Ytunnel gebracht, tijdens het verhoor aldaar wordt hij steeds geschopt en geslagen. Hij wordt tot donderdag 16.00 uur in de cel gestopt en is tijdens zijn voorlopige hechtenis steeds geïntimideerd. Hij is nu voorlopig vrijgelaten, maar zal moeten voorkomen. Getuige R v.d. M. verklaart ten aanzien van J.Z.: "ik verklaar gezien te hebben, dat J.Z. in elkaar geslagen is door zes politie-functionarissen voor buro Ytunnel. Hij was daar aanwezig bij een demonstratie en werd daar aangepakt achtereenvolgens met bullepezen (slagwapens) op de mond geslagen, zijn armen werden omgedraaid en hij werd hierna in de buik getrapt door de zes functionarissen in burger."

Op maandag 25 februari was ik voor het buro Ytunnel aan de Anne Frankstraat, bij het Waterlooplein. Met enkele tientallen mensen riepen wij: " Nanda Vrij ". Een jongen spoot die tekst op de muur en er werden zakjes verf gegooid tegen de gevel.

Op een gegeven moment (om ongeveer 14.30) kwam een groot aantal agenten, sommige in uniform, sommige niet, naar buiten. Toen ze met een groep van ongeveer 30 à 40 man waren (vrouwelijke agenten heb ik niet gezien) renden ze plotseling op ons in. Tot dat moment stonden wij op de stoep, tegen het politiebureau, en wel aan de bebouwde kant van de Rapenburgerstraat. Toen de agenten (allemaal met een knuppel in de hand) op ons in renden, renden wij weg, richting Jonas Daniel Meyerplein. Ik rende achterin de groep en toen ik stil hield omdat er een meisje viel die ik wilde helpen begonnen enkele agenten met een rubber knuppel op me in te slaan. Ik vouwde mijn handen op mijn hoofd en verborg zo m'n gezicht om er geen slagen op te krijgen. Aanvankelijk waren het twee agenten die me sloegen, later kwamen er nog twee bij. Ze bleven me nog ongeveer twee minuten slaan terwijl ik nog steeds gebukt stond en op een gegeven moment op de grond viel. Toen nog steeds sloegen de agenten door. Ik werd naar het politieburo gebracht doordat ze me aan mijn voeten en m'n jas tilden. Ik kon geen adem halen omdat m'n jas tot de bovenste knoop dicht was en mijn keel afsnoerde. Eenmaal binnen werd ik heel erg intimiderend behandeld en hardhandig gefouilleerd. In het politieburo zelf is geen geweld tegen me gebruikt. Wel werd ik aldoor getreiterd door de agenten die de arrestanten verzorgden.

De eerste 24 uur zat ik in een dronkemanscel, waar ik geen matras kreeg. Daarna werd ik overgeplaatst naar een gewone cel. Eenmaal mocht ik me niet wassen en vaak werd me drinken geweigerd. (in de cel is geen water). Verder deden ze soms al na het eten het licht uit zodat je niets meer kon zien. Doordat ik een leren jas aanhad heb ik geen blauwe plekken op m'n rug opgelopen. Wel waren m'n handen en m'n hoofd blauw en pijnlijk.

Op vrijdag 29 februari bij de charges in de Constantijn Huygenstraat reed een politiebus in op een jongen. Deze jongen kwam liggend voor de bus terecht. Terwijl de jongen voor de bus lag trok de bestuurder op. De bestuurder reed met volle vaart terwijl de jongen zich vastklampte aan de voorkant van de auto. Omdat het niet uitgeloten was dat de bestuurder niet wist dat er iemand voor de bus lag gebaarde ik dat er iemand onder de auto lag. Wat er direkt daarna gebeurde weet ik niet helemaal precies. Blijkbaar slaagde de jongen er in voor de bus weg te komen, maar de bus reed op mij in. Ik slaagde er in om mij aan het hekwerk voor de voorruit vast te klampen. Dit deed ik om niet overreden te worden, daar opzijspringen niet meer mogelijk was. Met mijn voeten slaagde ik er in om op de bumper terecht te komen. De chauffeur van de auto kon zien dat ik in deze positie bevond. Hij scheurde weg met de bus, richting Vondelpark. De chauffeur van de bus slingerde van links naar rechts, voortdurend, trok steeds op en remde daarna uit volle kracht, een aantal malen, met de klaarblijkelijke bedoeling dat ik van de bus zou vallen. Het kostte mij zeer grote moeite om mij vast te houden. De chauffeur kon eenvoudig nagaan dat, wanneer ik van de bus zou vallen, ik naar alle waarschijnlijkheid door de bus overreden zou zijn.

De chauffeur ging door met het optrekken en remmen, en met het heen en weerslingeren, ook nadat de bus ver buiten het strijdgewoel was.

Op het laatst, nadat ik op deze wijze zeker 50 meter was meegesleurd, slaagde ik er in om opzij van de rijdende auto af te springen. Ik kwam dus niet voor de wielen terecht, maar wel erg beroerd neer.

Terwijl ik op de grond lag, ver buiten het strijdgewoel, kwam er een agent met hond aan. Onder waarschuwing, en zonder noodzaak, sloeg deze agent mij op hoofd, armen, schouder, rug en been. Deze agent liet ook herhaalde malen zijn hond in mij bijten, waarbij ik verdere verwondingen opliep.

Vervolgens ben ik naar de eerste hulp post van het A.G. gestrompeld. Daar zijn een aantal van mijn verwondingen ontsmet en verbonden.

Door de val van de bus is mijn broek en mijn jas onherstelbaar vernield. De hond heeft niet alleen in mij gebeten, maar ook een lap uit mijn boven- en onderbroek gescheurd. De hond heeft ook een zak van mijn jas kapotgescheurd waarbij eigendommen van mij verloren gingen. Ik kreeg geen gelegenheid om deze op te rapen.

Ik zou de volgende punten willen benadrukken:

- Ik kwam op de auto terecht omdat ik geen gelegenheid had voor deze auto weg te springen. De auto had vlak daarvoor al een ander aangereden.
 - Ook ver buiten het strijdgewoel probeerde de chauffeur middels slingeren en plotseling remmen om mij van de auto te laten vallen. In dat geval zou dat waarschijnlijk mijn dood tengevolge hebben gehad.
 - Terwijl ik op de grond lag, ver buiten het strijdgewoel, werd ik herhaalde malen geslagen door een agent, terwijl hij zijn hond meermalen in mij liet bijten. Het was op dat moment zonder meer duidelijk dat ik, evenals daarvoor, volstrekt geen agressieve bedoelingen had. Blijkbaar betrof het hier een volstrekt zinloze wraakneming.
-

Op zaterdag 1 maart 1980 om 6.00 uur in de ochtend bevonden wij, M. en J. ons in een personenauto, geparkeerd in een openbaar parkeervak in de James Wattstraat te Amsterdam, ter hoogte van het CASA 400 gebouw nr. 75. Wij deden niets, wij zaten slechts. Plotseling komt er een politieauto aanrijden en stopt vlak voor ons. Vier in politieuniformen gestoken mannen springen eruit en rennen op onze auto toe. De portieren worden opengerukt, wij worden bevolen naar buiten te komen en de handen op het dak van de auto te leggen. Onze protesten en vragen van onze kant worden genegeerd. M. wordt onvrijwillig uit de auto gehaald. Dan volgt grondige fouillering over het gehele lichaam, waarbij M. in het kruis wordt betast. Hierna doorzoekt men de auto van binnen en buiten. Het gehele proces wordt begeleid met sarkastiese opmerkingen en dreigementen waarvan wij de volgende ons nog ongeveer herinneren: 'ja, ja, van de Vondelstraat hè' 'de Groote Keyser hè' 'moet je ze nou zien, de dappere helden van gisteren! We krijgen jullie nog wel' etc. Onze opmerking dat wij noch in de Vondelstraat, noch in de Groote Keyser wonen, dat wij er niet vandaan kwamen, noch er naar toe gingen, sorteerde geen effekt. Pas na veel vragen wist één van de geuniformeerde mannen ons te vertellen dat wij ons ter plekke verdacht ophielden en daarom gefouilleerd werden, een antwoord dat door de overige drie als een deus ex machina begroet werd. Ja, ja dat was het. Waar dat verdachte uit bestond? Dat wist men niet. De vier geuniformeerden vonden geen belastend materiaal, niet op ons en niet in de auto. Tot ze de achterbak openden, waarin drie koperen waterleidingbuizen lagen van ongeveer 80 cm ieder. Deze werden triomfantelijk tevoorschijn gehaald en in beslag genomen, omdat het slag of steekwapens zouden zijn. Onze reactie dat dit een bespottelijke gedachte was werd door één der geuniformeerden ontkracht met een demonstratie ter plaatse: hij begon met één der koperen buizen in de lucht te

zwaaien onder de woorden: 'nou hier kun je anders hard mee slaan'. Een gedachte die wij nooit gekoesterd hebben. Na deze geheel krankzinnige vertoning werd ons gesommeerd onmiddellijk te verdwijnen. Ons verzoek om afgifte van een bewijs van in beslagname en legitimering door minstens één der geuniformeerden werd met uitsluitend hoongelach en dreigend geweld beantwoord, waarop wij besloten weg te rijden.

Op grond van het voorgaande verzoeken wij u om vervolging van vier zich als politeiagent voordoende en als zodanig gekleed zijnde mannen, rijdende in een politieauto, kenteken 03-VX-57, omdat zij zich op 1 maart 1980 om 6.00 uur schuldig gemaakt hebben aan:

1. geweldpleging en dreiging met geweld tegen J. en M.
2. wederrechtelijke fouillering van voornoemde personen, zonder voorafgaande argumentatie en zonder wettige grond, aangezien voornoemde personen zich niet strafbaar of verdacht ophielden.
3. wederrechtelijke in beslagname van drie koperen waterleiding buizen zonder afgifte van een bewijs van in beslagname.
4. onwettige sommatie aan voornoemde personen om van de parkeerplaats te verdwijnen onder dreiging met geweld

Wij doen aangifte van diefstal van genoemde koperen leiding ter waarde van ongeveer f 15,=. Wij verzoeken om teruggave van de leidingen of, als dit niet mogelijk is, om vergoeding in geld.

J. van D. en M. van den B.

2. Maandagochtend 7 maart voor het gekraakte pand en in de directe om- geving

Het eerste verhaal in deze groep is een ooggetuigeverslag. Het laat zien hoe de krakers vanaf het pand langzaam verspreid worden. De aanwezigen waaieren uit over de stad, niet om daar welbewust de orde te gaan verstoren, maar omdat ze daar door de Mobiele Eenheid min of meer heengevoerd worden. Uit dit verhaal en uit de daaropvolgenden blijkt ook dat het niet het alom geroemde 'beheerste' optreden van de Mobiele Eenheid, rond het gekraakte pand, nogal tegenvalt. Men heeft zich bepaald niet alleen beziggehouden met het opruimen van de barrikades, maar heeft ook actief en welbewust charges uitgevoerd op krakers en sympathisanten. Dat dit veel verder ging dan het op een afstand houden van omstanders om het opruimwerk te vergemakkelijken, blijkt duidelijk.

In deze categorie ook de klacht van een meisje die op het Kwakersplein klappen kreeg met de wapenstok. Dit terwijl ze gewond op de grond lag (ze was in paniek geraakt en gestruikeld, waarbij ze een bloedende wond aan het hoofd opliep). De laatste klacht is het verslag van een kraker die aangehouden is (één van de weinigen). Zijn verklaring spreekt voor zichzelf.

Wel willen we nog opmerken dat er - waarschijnlijk na een instructie - weinig arrestaties zijn verricht. Het optreden van de Mobiele Eenheid zal dus ook niet meer ter sprake komen in een strafproces tegen de krakers. Door de Mobiele Eenheid in de stad los te laten met een vrijbrief en erop toe te knunnen, wordt een officiële straf feitelijk ook overbodig.

Om ^{6.30 uur} kwamen we bij de hoek Overtoom /Stadhouderskade:afgesloten. Idem hoek Vondelstraat / Tesselschadestraat. Met een groep van ± 25 à 50 mensen toen via de Nassaukade en de 3e Helmerstraat naar de Constantijn Huygensstraat gegaan. En passant op de Nassaukade met de inhoud van een container en de container zelf de weg (miniem) gebarricadeerd. Er bleek een cordon met 5 busjes te staan bij de C. H. straat/1e Helmerstraat. Eerst is nog niets gedaan behalve gescholden. Er was te zien dat richting Kinkerstraat ook M.E. was. Vanaf die kant kwamen even later tanks (Centurion) met schuivers voorop. Wij zijn op de straat gaan zitten om ze te stoppen (toen ± 100 à 200 mensen) De eerste kwam hard aanrijden en stopte pas abrupt ± 1 meter voor de zittenden. Dit had het door hen gewenste effect: men zocht een veilig heenkomen. Toen begon ook het stenen gooien. Er passeerde nog 1 (of 2) tank(s) met schuiver. Het cordon is opgekomen, zowel de 1e Helmerstr. in als rechtuit de C. H. straat in. Stenen gooien. Cordon naar kruispunt C.H./2^e C.H. straat. Even daarvoor was de M.E. vanaf het noorden ook op komen dringen. Er was een brede linie voor het Swammerdam instituut. Mensen gingen daarom de 2^e Helmerstraat in. Wij richtingingang W.G. Personeel van het WG wilden in eerste instantie de poort sluiten maar dat voorkwamen wij. Vanaf de Overtoom kwam de ME ook de 2^e C.H. op. Mensen in de 1^e Helmerst. waren zodoende ingesloten. Er is daar stevig geslagen en een oude man heel hard. Dit naar het schijnt want ik stond zelf dus bij het WG. Daar was het betrekkelijk rustig, een aantal mensen verspreiden zich. Wij (± 50) gingen om het WG heen, bij de J.vL ennepstraat kwamen we weer op de C.H. De M.E. stond op op de kruising 2^e Helmerstraat. Er waren behoorlijk veel mensen ± 300. Het stenen gooien begon. Langzaam aan verlegde de ME steeds haar cordon. Enkele busjes reden ook weg, richting Kinkerstraat. Deze werden bekogeld. De ME heeft charges uitgevoerd tot aan de brug en zelfs zodanig dat de krakers tot op de Kinkerstraat kwamen. Toen trokken ze zich weer terug. Op weg naar het "zuiden" is de brug gebarricadeerd met grote houten palen. Vanaf de oude stellingen begonnen we toen weer opnieuw. Iemand die het Swammerdam instituuts bordes oprende en de deur niet snel genoeg open kon krijgen werd in elkaar geslagen. Vlak bij de brug waren de ME, al dermate

"ongehoorzaam" dat ze geen linie meer vormden, zo kon het ook gebeuren dat drie agenten zich, afgezonderd van de rest, op een kraker konden concentreren. Omdat de krakers dichterbij waren dan de overige ME's konden we hem "ontzetten". Een van de ME's verloor op de terugweg zijn wapenstok, wat we helaas te laat opmerkten.

De meeste mensen werden de C.H. straat omhoog ingedreven, sommigen de zijstraten in, maar die wisten wel weer terug de C.H. in te komen. Bij de barricades bij de J.v. Lennepkade aangekomen durfde de ME er niet overheen omdat de busjes hen niet konden volgen. Tijd voor twee waterkanonnen om het stuk van de brug tot de J.v. Lennepkade schoon te gaan vegen. Het lukte een waterkanon om de barricade te nemen waarna de "strijd" al snel de kruising Bilderdijkkade/J.v. Lennepkade passeerde. Om het kruispunt Kinkerstraat/Bilderdijkstraat heeft de strijd ook enige tijd geduurd. Hier werden de mensen verdeeld, een deel de Kinkerstraat in, een deel richting Kwakersplein. Bij het kruispunt Kwakersplein Bilderdijkstraat, Postjeskade hadden de krakers het onderhand wel gezien. De ME begon toen echter pas goed. Eerst een charge Kwakersstraat, toen de Potgietersstraat in. De waterkanonnen waren al die tijd ook actief. We twijfelden of we de Da Costa-kade in zouden gaan. Waren bang voor insluiting. (en terecht) Idem de Da Costastraat. Onze "angst" bleek terecht. De ME voerde een zeer lange charge uit, zonder te hergroeperen. Zelfs rechtsonder de Nassaukade op. Hier werden enkele mensen in elkaar geslagen. Een deel vluchtte de Kinkerstraat in, een deel richting hoofdbur van politie, Marnixstraat. Hier stond de ME overigens ook op wacht. De ME sloot de Kinkerstraat vanaf de Nassaukade in. Iemand vluchtte een toevallig openstaande deur in. Een oude man die achter haar liep, op weg naar de dokter, en ook maar naar binnen vluchtte, was niet snel genoeg en kreeg twee tikken op zijn hoofd van een ME die riep dat de deur dicht moest.

Hier houdt mijn verhaal op. Het begin was op de C.H. om $\pm 1/2$ 7
het einde op de hoek Kinkerstraat/ Nassaukade was half 10 à
kwart voor tien. Het bleek wel dat de ME steeds minder te houden
was. Vooral op de C.H. hebben ze regelmatig stenen (stukken
trotoirtegels) teruggegooid, ondanks nadrukkelijk verbod per
megafoon. Het bleek ook uit het feit dat ze meermalen in hun
eentje achter een kraker aangingen i.p.v. bij elkaar in linie
te blijven. Doordat de straten nogal breed zijn en het strijd-
toneel derhalve nogal groot geloof ik niet dat er al teveel
mensen in elkaar getimmerd zijn. (al is elke één teveel!)
Wij van onze kant hebben ook weinig ME's uit kunnen schakelen,
wel veel materiaal kunnen raken. Achteraf is het misschien
niet zo effectief geweest, al hebben we ze wel ruim drie
uur bezig gehouden.

Op maandag 3 maart 1980 was ik rond 7 uur aanwezig op de hoek Overtoom-Constantijn Huygensstraat. Aldaar werd de buitenste ring van het politiekordon door de machteloze menigte heftig uitgescholden en werden door enkele mensen stenen gegooid naar politiemateriaal, eveneens uit machteloze woede. Om aan deze toestand een einde te maken werd niet de 'gewone' charge van agenten gebruikt, maar werd met ME-busjes de 2e Constantijn Huygensstraat ingereëden. Dit gebeurde met hoge snelheid, zowel op de rijweg als op het trottoir, zodat ik alleen mijn leven kon redden door tussen geparkeerde autoos te springen. Deze scene herhaalde zich enkele malen.

Enkele minuten later waren de politie-agenten dan toch uitgestapt en vormden ze een kordon op de hoek van de 2e Constantijn Huygensstraat en de 1e Helmerstraat. Vanuit dit kordon werd regelmatig met stenen gegooid, ook naar geparkeerde autoos. Eén van deze stenen trof mij op het rechteronderbeen, waarop uit het kordon een triomfantelijk gehuil opsteeg.

Al met al konkludeer ik dat er jegens mij enkele pogingen tot doodslag en een poging tot zware mishandeling zijn gepleegd.

V.R.M. R.

getuige:

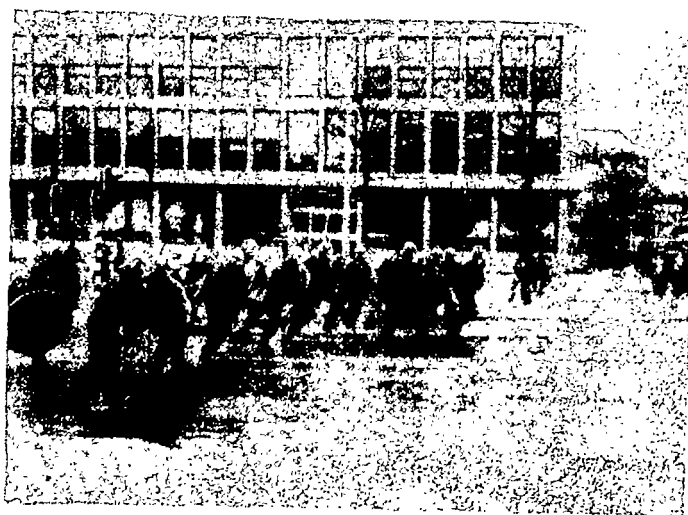
Hierbij verklaar ik dat ik -op maandag 3 maart jl.- op de hoek 2^e, Constantijn Huygensstraat/ 1^e Helmerstraat heb gezien dat een man, die op weg was naar zijn werk, door een politie-agent met een knuppel op het hoofd is geslagen, zodat het bloed over zijn gezicht stroomde. Dit enkel en alleen omdat hij onvoorbereid was op de rellen en zich niet snel genoeg uit de voeten kon maken.

Maandag 3 maart, 's ochtend vroeg. P.V. staat voor het pand. De groep waar hij deel van uit maakt wordt weggedreven en tijdens deze actie wordt hij neergeknuppeld. Hij pleegt op geen enkele manier verzet. Hij wordt vooral op zijn hoofd geslagen, waarbij ook zijn bril geraakt wordt. Later moet hij in het W.G. behandeld worden omdat er wat glas in zijn ooglid gekomen is.

M. bevindt zich op maandagochtend op de Overtoom. De ME aldaar maakte voortdurend op- en terugtrekkende bewegingen. Ze probeert weg te komen door over een schutting te klimmen. Voor de ME gaat het schijnbaar niet vlug genoeg. Terwijl ze er half overheen is helpen ze haar een handje - met de gummiknuppel. Ze wordt daarbij vooral aan haar benen geraakt en heeft dagenlang alleen met moeite kunnen lopen.

De ME voerde een charge uit vanaf Hoek Overtoom- C Huygensstraat. Rende weg met groepje, tot voor Jan Swammerdam instituut. Opeens uit Bosboom Toussaintstraat 3 ME wagens in de richting C. Huygensstraat. Sneden groepje de weg af. M. probeerde door kordon jeen te komen. Ze lieten hem struikelen, dokten met 10 ME op hem, lag opgerold op zijn rug, er werd vooral op zijn hoof gericht en tussen zijn benen gericht. Resultaat: gebroken pink, erg veel kneuzingen, bril stuk geslagen, helm stuk, belven doorslaan. Begon te schreeuwen, kon toen weg rennen. Kordon werd voor het WG gelegd, is daarom naar RG gegaan.

3 ME busjes rijden in op groep mensen, die bezig zijn de straat open te breken. Dan omsingeling: klager wordt op zijn hoofd geslagen. Was toeschouwer, pleegde geen verzet, zijn voet zat vast, kon niet wegllopen. 4 hechtingen.

080820120020A
Mijn dochter was op weg naar haar werk, maar tramlijn 1
reed niet verder dan de hoek Kinkerstraat-Bilderdijkkade.

Ze heeft daar haar werkgever opgebeld, die haar weer naar huis
stuurde. Ze is toen richting Kwakersplein gelopen. Daar zag
ze ineens een groep jongelui op zich afrennen, achtervolgd
door de ME.

Ze is toen ook op de vlucht geslagen, maar struikelde en
kwam ongelukkig terecht op een fietsenrek. Ze alg daar met
een bebloed gezicht, maar ondanks dat werd ze toch afgetuigd
door de politie. Een jongen die haar wou helpen werd ook in
elkaar geslagen.

F.W. (in het Parool)

Op maandagmorgen 3 maart, de tijd weet ik niet precies,
bevond ik mij nabij de hoek Bilderdijkkade-Kwakersplein.
Plotseling kwam een grote groep M.E. agenten aanrennen
vanuit de Bilderdijkstraat. De omstanders vluchtten weg.
Ik zag dat een meisje gestruikeld was over, waarschijnlijk,
een fietsenstandaard. Ik liep er op af om haar overeind te helpen.
Dat was echter te laat. Nog voordat zij overeind was werd
zij herhaalde malen door een M.E. agent met een wapenstok
geslagen. Voordat zij geslagen werd riep zij reeds dat ze er
niets mee te maken had. Ook ik riep zolets. Toen ik mijn
handen voor het meisje wilde houden werd ik o.m. in het
gezicht geslagen. Ook mijn armen en rug liepen verwondingen
op. Ik bloedde erg uit mijn mond. Mijn tanden zijn door
mijn bovenlip geslagen.

Toen ik mij onder behandeling van Dr.R.S. stelde bleek
dat het voornoemde meisje daar ook behandeld werd.

Ik ben bereid een getuigeverklaring inzake de klacht van
W te verstrekken. Ik heb gezien dat ze gevallen was.

Ik heb gezien dat zij daarna zonder enige noodzaak op zeer
brute wijze in elkaar geslagen is. Het was volstrekt
duidelijk dat zij daar weerloos lag.

Zelf dien ik ook een klacht in. Ook ik ben zonder enige
noodzaak herhaalde malen geslagen. Op de plaats waar ik stond
waren geen ongeregelheden aan te gang. De politie kwam zonder
enige waarschuwing aanrennen. De agent sloeg op mij in
zonder aanleiding. Met name van de slag met de wapenstok
pal in mijn gezicht heb ik nog veel last.

P.S.

Datum 3-3-80

Verklaring over mijn ervaringen bij mijn arrestatie op 3-3-80

Om plm half negen werd ik gearresteerd door zes politie-agenten in burger; ik had een helm op en een steen in mijn zak.

Plaats: voor de ME afzettingop de C. Huygensstr. aan de kant van de Overtoom. Men kon mij arresteren omdat ik niet snelgeneg terugliep na het gooien van de stenen. Ik werd onder verontwaardigd geroep van omstanders, die ik helaas niet ken, eerst in de nek geslagen, daarna overal, mijn armen werden op mijn rug gedraaid en daarna in een VW- busje gesmeten. Daar werd ik door een man met de handen op de rug vastgehouden -de anderen sloegen mij in het gezicht -toen ik mijn hoofd naar bebeden hield om alle klappen niet op mijn gezicht te krijgen, trok men mij aan de haren weer omhoog om verder te slaan. Ook werd ik met de valhelm, die ik bij me had en die hardhandig werd afgerukt, herhaaldelijk (ik weet niet meer precies hoe vaak, maar toch zeker zo'n vijf keer) op mijnhoofd geslagen.

Halverwege de rit naar de Marnixstr. werd het geweld wat minder, omdat ik niet reageerde op alles, door me stil te houden en me niet te verzetten(ik was immers murw geslagen o.a. door slaan in het kruis en de maag).

Bij het hoofdburo stapten we tamelijk rustig uit, maar één keer in het gebouw begon het weer. Ik moest voorop lopen, maar wist niet waarheen. Vlak voor de deuren kreeg ik een zet in mijn rug, zodat ik tegen die deuren opknalde, door gangen werd ik geschopt en geslagen. Verder ging het in loopspas, wat me niet gemakkelijk afging, omdat ik misselijk was en moeilijk kon ademen.

Eenmaal bij de administratie aangekomen werd alles uit mijn zakken gehaald; daarbij viel onder andere wat kleingeld op de grond, "ha, dat is mooi meegenomen", zeiden ze en ik mocht het niet oprapen om het bij het andere geld te leggen. Mijn kettinkje werd niet bij de sluiting geopend, maar er grofweg afgetrokken, vervolgens werd ik gefouilleerd; voor het afgeven van de spullen moest ik tekenen. Daarbij zag ik, dat de groep die mij had aangehouden, de groep 00 (de groep in burger)was, wat dat betekent weet ik niet. Door een man werd ik toen in cel 18 c gezet. Na een kwartier werd ik daar weer uit gehaald, terug naar de administratie. Onderweg vertelde de man mij dat ik zou worden ingesloten en dat het wel goed fout was. Toen ik niet reageerde, zei hij:" je weet zeker wel waarom". Toen ik weer niets zei, werd ik voor achterlijk lul uitgemaakt. Bij de administratie werden mijn spullen weer in andere zakjes vernakt omdat ik immers nog wel een paar dagen zou blijven. Daarna werd ik naar cel 12 c gebracht, vlak naast 18 c, dus met dat insluiten viel het dus ook wel mee.

In de cel kreeg ik een tijdschrift om te lezen, een tijdschrift, dat een normaal mens overigens nog geen blik waardig qunt.

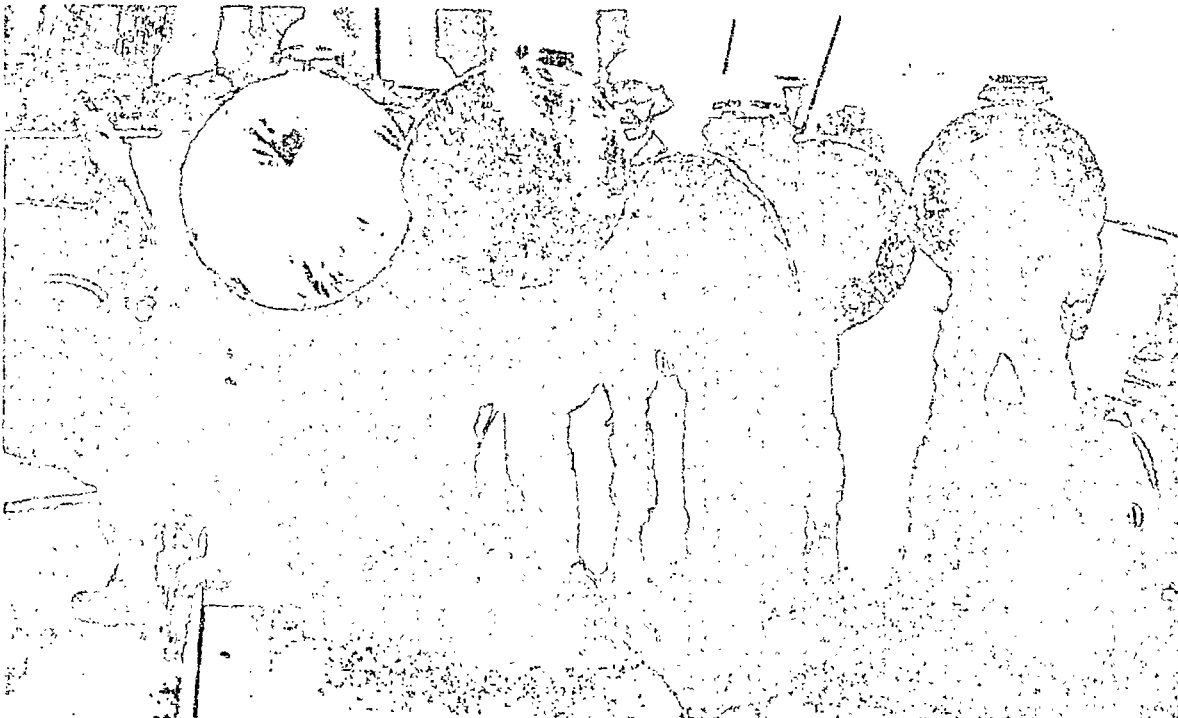
Even later kwamen twee mannen binnen die mij ook hadden gearresteerd. Zonder erop te wijzen dat ik het recht heb niets te zeggen, werd het verhoor begonnen. De eerste, naar mijn naam en adres en zo, wilde ik niet zomaar beantwoorden. Een draun op m'n linker-zwervende rib deed mij alsnog besluiten mijn naam en dergelijke te noemen. Ook naam en adres van mijn ouders werden gevraagd. Grinnikend stond men er bij. Ook vroeg men of ik stenen had gegooid; terwijl ik over het antwoord zat na te denken/ te twijfelen, kwam men weer dreigend op me af

Onder dwang verklaarde ik dus maar dat het niet onmogelijk is geweest dat ik ook gegoodheb. Toen was het verhoor afgelopen, er is waarschijnlijk geen proces-verbaal opgemaakt. Een van de heren nam toen het woord: "je houdt je mond over deze arrestatie, want we hebben de opdracht niemand te arresteren. Je laat je niet meer in de stad zien, want dan neem ik je weer mee naar deze cel en sla ik je tegen alle muren op en laat ik vijf dagen zonder iets liggen". Na nog een half uur wachten mocht ik terug naar de administratie, kreeg mijn spullen terug (weer tekenen daarvoor. Daarna rustig het gebouw door en bij de uitgang nog één keer gewaarschuwd: "als we je nog een keer zien, slaan we je in elkaar". Met bonkende hoofdpijn, braakneigingen, zere ribben, zere maag en ondermaag en een jukken met een duivenei erop, liep ik langs de ME de stad weer in

5. Stadhouderskade, Munt en Spui

In uw notitie over de gebeurtenissen aan de Raad, stelt u dat krakers en sympatisanten zich over de stad verspreidden en dat de politie in de loop van de morgen nog een enkele maal in actie moest komen bij rellen.

De klachten geven echter een heel ander beeld. Ook hier weer het achtervolgen en opdrijven door de Mobiele Eenheid. In alle gevallen in deze categorie was het de Mobiele Eenheid die begon te slaan. Zomaar. Een bijzonder schokkend voorbeeld hiervan is de eerste klacht, waarin een aantal mensen probeert een jongen te helpen, die een aanval van epilepsie krijgt. Maar óók de andere klachten liegen er niet om. Het leek er steeds om te gaan één iemand uit een groep te isoleren, om die vervolgens volledig in elkaar te slaan. Hiervoor werden mensen zelfs gedwongen eerst even hun helm af te zetten. Als iemand murw was lieten ze hem achter. Omstanders mochten dan de nazorg voor hnu rekening nemen.

V E R K L A R I N G

Op 3 maart 1980 bevond ik mij tezamen met een grote menigte demonstranten om- rond 9.00.u. in de omgeving van het Leidse Plein. Het was de ochtend van de ontruiming van de Vondelstraat. Men was begonnen met het lamleggen van het ver- keer op het kruispunt nabij het voormalige Leidse Bosje door op straat te gaan staan en barricaden van straattegels op te werpen.

Nauwelijks was men hiermee begonnen of de M.E. verscheen ter plaatse uit de richting van het Leidseplein. Wij allen vluchtten in de richting van het Von- delpark en het Rijksmuseum. Op de hoek van de Hobbemastraat en de Stadhouders- kade voerde de M.E. een charge uit toen men ook daar het verkeer trachtte lam te leggen. Het merendeel van de mensen rende daarop door de Hobbemastraat in de richting van het Museumplein. Ik begaf mij echter met een vijftal anderen via de stadhouderskade in de richting van het Rijksmuseum. Aan deze kant was he geheel rustig. Er waren geen demonstranten, geen ongeregelheden. Aangekomen op de hoek van de Stadhouderskade en de P.C.Hoofdstraat zag ik op de stoep tegen- over het Museumhotel een man op de grond liggen met het hoofd op de straat. De man was buiten bewustzijn, z'n ogen waren weggedraaid en hij schokte in een soort kramp. Het was een afschuwelijk gezicht. Ik herinner me nog dat ik dacht dat de man misschien wel door een auto aangereden was. Later heb ik gehoord dat hij een epilep- tisch insult had op dat moment. Ik heb dat zelf nooit eer- der gezien en vermoedde iets veel ernstigers. Er stonden op dat moment al een drietal anderen bij de man. Omdat ik gezien had dat er in de P.C. een deur openstond stelde ik voor de man daarheen te dragen. Er voegden zich nog een aantal mensen bij ons.

Nauwelijks hadden we echter de man bij armen en benen genomen om hem in de richting van de P.C. te dragen toen uit die richting een groot aantal bussen van de M.E. verscheen. Ik verwachtte die daar helemaal niet omdat het aan de kant van de Stadhouderskade heel rustig was. De bussen van de M.E. konden niet verder omdat nabij het Museumhotel een vrachtwagen aan het lossen was en midden op straat stond. Ik zag dat de voorste bus deze vrachtwagen maande om de straat vrij te maken. Op dat moment liep een van ons naar de voorste bus toe om daar aan commandant mede te delen dat we een gewonde hadden. Dat leek op dat moment een volstrekt redelijke handeling omdat er in onze buurt geen anderen waren en er in het geheel geen ongeregelheden plaats vonden. Ik dacht ook dat de jongen die zich naar de M.E. bussen begaf om een ambulance vroeg. Als reactie hierop sprongen zo'n tiental M.E.'ers uit de bussen en begonnen zonder pardon op ons met de lange wapenstok los te rammen. Een ander woord kan ik er niet voor vinden. Ook toen nog hebben we geroepen dat we een gewonde had- den. Ik dacht werkelijk dat het om een vergissing ging. We knielden onder het geweld van de slagen neer rond de man met het epileptisch insult om hem en ons zelf te beschermen. De M.E.-ers gingen maar door met slaan en in een poging me hieraan te onttrekken stond ik op en rende weg, terug in de richting van waar we gekomen waren. Ik trachtte het Museumhotel te bereiken. Onder het lopen werd ik echter door een aantal M.E.-ers die mij achtervolgden op het hoofd geslagen. Ik wankelde al toen ik nog eens opgewacht werd door een vijftal andere M.E.-ers die post gevat hadden bij het Museumhotel op de hoek van de Stadhouderskade. Daar werd ik met verdubbeld geweld op mijn hoofd geslagen. Ik schreeuwde dat ze moesten ophouden. Toen, ik herinner me dat nog heel scherp, drong het tot me door dat ze me echt iets wilden aandoen. Ik was bang dat ze me zouden vermoor- den. Ze bleven maar slaan en trappen, ook toen ik allang op de grond lag. Ik werd in mijn nieren en tegen het hoofd getrapt. Vervolgens moet ik het bewust- zijn verloren hebben. Toen ik weer bijkwam lag ik in een plas bloed. Het was rustig. Twee omstaanders trachtten me op te richten. Ik kon echter niet op eigen kracht opstaan. Ondersteund door twee onbekenden werd ik toen naar het Museumhotel gebracht, waar men mij op de mat van de hal legde. De directie wilde namelijk niet dat ik binnen gebracht werd, dat zou met al dat bloed maar zo'n rommel geven. Ik had hevige pijn aan mijn hoofd vooral aan de wond bij mijn rechterslaap waar het bloed uitgutste. Na ongeveer vijf minuten was de ambu- lance ter plaatse. Ik werd naar het W.G vervoerd. Daar werd de wond gehecht.

Er zijn ook foto's van mijn schedel gemaakt. Er werden echter geen breuken gekonstateerd. De diagnose van de neuroloog en van mijn huisarts waren: hersenschudding. Om 12.00 uur werd ik met de ambulance thuisbezorgd. Pas de volgende dag ontdekte ik overal op mijn lichaam beurse plekken en voelde ik pijn in mijn rug en nieren.

Ik kan deze week weer voor het eerst de ochtenden werken.

(Doktersverklaring: Dhr. F.E. liep d.d. 3-3-80 als gevolg van slagen met een wapenstok op de rechterslaap een ernstige hoofdverwonding en een

Maandag 3 maart 1980, ca. half tien 's morgens

Ik bevond mij op de P.C.Hoofdstraat, hoek Stadhouderskade en zag op het trottoir een jongen op de grond vallen. Ik zag dat hij een aanval van epilepsie had gekregen. Ik rende toen naar de overkant van de straat, naar de ingang van het Museumhotel, waar enkele mensen voor de deur stonden en vroeg hun een ambulance te bellen. Toen ik terugkwam bij de jongen waren inmiddels nog een paar mensen daar aangekomen. Eén van hen zei dat we de jongen naar een huis verderop in de P.C.Hoofdstraat moesten dragen omdat hij daar verzorgd kon worden. Op dat moment zag ik een aantal wagens van de M.E. aankomen uit de richting Hobbemastraat. Ze werden opgehouden door een vrachtwagen die schuin over de weg stond om te lossen.

We tilden de jongen op en droegen hem in de richting waar het huis zich moest bevinden, dezelfde richting als waar de M.E. vandaan kwam. Een groep M.E.-ers met helmen, schilden en knuppels waren intussen uit de auto's gekomen, renden op ons af en sloegen op ons in. In de verwarring die toen ontstond kwam de elepticus op de grond te liggen; wij stonden om hem heen. Wij riepen dat we een gewonde vervoerden en dat ze dus op moesten houden ons te slaan. Iemand van hun riep terug: "Dan moeten jullie hier maar niet zijn." Ze gingen nog geruime tijd door met slaan. Ik werd vooral op m'n schouders en op m'n benen hard getroffen. Niet op m'n hoofd dankzij het feit dat ik een valhelm droeg. Een aantal van ons was weggerend, maar wat er met hen gebeurde kon ik niet zien. Wel zag ik dat een grote groep M.E.-ers hen achterna waren gegaan (in de richting van de Stadhouderskade).

Nadat we een tijd waren geslagen en geroepen hadden dat ze moesten ophouden, leken ze bereid op te houden.

"Dan moet je helm af," zeiden ze tegen mij.

"Houden jullie dan op met slaan?" vroeg ik, terwijl ik het riempje van de helm begon los te maken. Ze gaven geen antwoord, maar op hetzelfde ogenblik werd de helm van mijn hoofd gerukt.

Ik kreeg vervolgens een paar klappen met de knuppel in mijn gezicht, waardoor ik een bloedneus opliep.

Daarna trokken ze verder in de richting van de Stadhouderskade.

Terwijl wij even stonden bij te komen, kwam een onbekende ons een bril geven die hij van de straat had opgeraapt. Ik zag dat het de bril van Fan was; Fan zelf zag ik echter niet.

We besloten toen de jongen verder te vervoeren en brachten hem binnen in een huis verderop in de P.C.Hoofdstraat.

Na een paar minuten arriveerde daar een ambulance die in de richting van het Museumhotel verder wilde rijden. We hielden hem aan; maar een politieagent gebod de chauffeur verder te rijden.

De tweede ambulance die arriveerde nam de jongen mee.

Toen ik wat later thuiskwam hoorde ik dat Fan naar het Wilhelmina Gasthuis was gebracht en een hersenschudding had opgelopen.

Omdat wij geen heil zagen in het gooien van stenen of het machteloos toezien van aanrollend geweld in de vorm van tanks, begaven wij ons met een groep mensen naar het kruispunt voor het Marriott-hotel, waar wij (uit wanhoop) paar dingen op de weg legden, om het verkeer op te houden en zo duidelijk te maken, dat, terwijl zij rustig naar hun werk reden, er om de hoek een soort oorlog aan de gang was. Het was een soort laatste wanhoopsaktie (geen rellen-schopperij !!!) om zonder slachtoffers te maken, aandacht te krijgen voor iets vreselijks dat Amsterdam aangedaan wordt.

Na een dreiging van de politie verwijderden wij ons.

Aangekomen bij het volgende kruispunt (Parkhotel) probeerden wij onze tactiek nog eens. Er werden wat auto's tot stoppen gebracht, o.a. door symbolisch wat materiaal op de weg te leggen. Onmiddellijk naderden er een aantal ME-busjes. De mensen van de groep liepen vóór de busjes uit - tot we plotseling ingesloten werden, doordat enkele busjes ons voorbijscheurden. Van alle kanten kwamen nu de ME-mannen op ons af - en alles en iedereen die zich tussen deze vuren bevond, werd grondig bewerkt - afgeranseld, in elkaar geslagen..

Of er onwetende burgers tussen gezeten hebben, was moeilijk te overzien, maar ik ben ervan overtuigd dat wanneer zij er gelopen of gestaan hadden, zij zeker evenveel rake klappen hebben ontvangen, als mensen die wisten waarom het ging.

De meesten werden getackeld door twee à drie ME-ers en daarna met een man of vijf bewerkt. Wanneer het iemand lukte uit zo'n kring te komen, belandde hij/zij in de volgende "val". We waren immers ingesloten.

Persoonlijk had ik geluk. Door te akteren of ik bij een paar bouwvakkers, werkzaam aan het Parkhotel, behoorde, werd ik nauwelijks geraakt. Behalve een flinke mep met de wapenstok op mijn hand, en over de schouders. Na afloop van deze charge zocht ik mijn vriendinnen op. Alleen mijn hand deed pijn. Bij nader onderzoek bleek ik twee onwaarschijnlijk grote (bergen van) bloedblaren op de ringvinger van de rechterhand te besitten, waarvan er één zeer bloederig uitslag, alweer kapotgebarsten. Verder bonsde mijn pols nogal.

Even naar de apotheek gelopen voor jodium en een pleister. Deze weigerde echter hulp. Vond 't er te riskant uitsien. Wilde de verantwoordelijkheid niet dragen. Ik moest naar de EHBO van 't WG.

Daar is de wond schoongemaakt en verbonden.

Er zaten afschuwelijk veel mensen met hersenletsel. Twee jongens moesten worden opgenomen in het ziekenhuis, waarvan een inelkaar getrapte ribben had. Eén van de slachtoffers uit zo'n aktie waarbij een groep mensen geïsoleerd werd. Bij elke poging om van de grond op te staan, waar hij neergeknuppeld werd, werd hij direkt weer neergeslagen. Tenslotte was er over hem heen gelopen.

Buiten de EHBO-post ontmoetten wij een groep mensen die spontaan een demonstratie-optocht vormden. Via het Vondelpark ging het de stad in. Telkens gevolgd door een helikopter. Dat deed ons niet, want het was duidelijk te zien dat we alleen maar een optocht hielden.

Vanwege het spontane ontstaan werd er bij vele hoeken gestopt om te beslissen waar onze tocht heen voerde. Naar de Grote Keyser, het Nro-Handelsbladgebouw, het stadhuis? Tenslotte bereikte men overeenstemming om naar het Handelsbladgebouw te gaan. Daar zouden meer mensen zijn. En we zouden ons kunnen bezinnen en beraden over wat gebeurd was en wat we daarna nog konden doen.

Wij kwamen aan op de Dam, via het Rokin. De Dam heeft voor velen nog altijd de aantrekkingskracht voor een manifestatie (zie een dag later de FNV-stakers) om de stad of liefst het land te bewijzen dat er wat aan de hand is. Dus was het onvermijdelijk dat er even bij het Monument stil gehouden werd. Sommigen bleven treuzelen - 't gevoel hebbend dat dit het onduidelijke einde was van een droevige gebeurtenis, terwijl voor de meeste mensen de dag nog nauwelijks op gang was.

Tenslotte zette de groep zich in beweging om rond het Paleis heen, naar het Handelsbladgebouw te gaan. Even voor de Nieuwe Kerk, die wij op onze ronde zouden passeren, merkten we ineens dat er op de groep werd ingereden, met ME-busjes. Mensen gingen rennen - in paniek... richting achterkant Paleis/Handelsbladgebouw.

Iemand moet een ingevang gekregen hebben toen hij/zij de deuren van de kerk open zag staan. Er werd geroepen dat we snel de kerk in moesten gaan. De mensen renden in paniek naar binnen. Meteen riep men elkaar toe: "nergens aankomen! Niets vernielen!" Flitsen van zijn we nu wel of niet onschendbaar. In de kerk gingen door sommige hoofden. Dat werd gauw duidelijk. We konden er niet aan de achterkant uit en de ME reed bijna met een busje naar binnen. Binnen enkele secon-

den was de kerk gevuld met ME-ers. De achtersten dreven ons op naar voren. Wij deden onze handen omhoog en zeiden dat we zouden gaan. Genadeloos werd er op geramd - van achter naar voren. Het was de bedoeling (zou je denken) dat we eruit gingen. Maar voor werd je opgevangen door een volgend groepje en nog een en nog een, dat ons als het ware beleumde naar buiten gaken, omdat er nog keihard geslagen moest worden. Ik werd over schouder (dwars over) en dijen geslagen. Maar bleef verder ongedeerd, omdat een jongen mij de hele hellegang door de kerk heen beschermde.

Na het "kerk-incident" trok een nog maar klein groepje mensen zich terug rond het monument. " Wat nu..." " Wat gaat de ME doen ?". Daarop kwam snel het antwoord.. Vlak voor het paleis posteerden zich politie met honden (alsof we met een handje vol langeslagen mensen het in ons hoofd zouden halen paleisje te bestormen). Maar erger was dat de aktievelingen (ME) die ons de kerk uitgeroost hadden zich nu in een lange rij op het plein opstelden - de schilden hieven en met hun stok een agressieve roffel lieten horen, als een krijgszuchtige inleiding op de volgende charge. Deze bleef dan ook niet lang uit. De mensen verspreidden zich weer en de taaiste volhouders begaven zich naar het stadhuis, alwaar het weer tot een treffen kwam. Ik ben niet meer meegeweest naar het stadhuis. Ik was zelf murw geslagen, had een gewonde vriend, die niet meer kon, en de gedachte dat er in het Handelsbladgebouw mensen op ons wachtten, waarmee we samen konstruktievere dingen konden verzinnen, speelden hierin een grote rol.

Resumé van incidenten, waarbij ik betrokken was en geraakt werd:

Parkhotel: geslagen met de wapenstok in een geïsoleerd, afgezet gebied. Geraakt over schouders en op rechterhand.

Nieuwe Kerk: Wederom ingesloten. Geraakt over schouders en dijen.

Gevolgen: Twee bloedblaren aan de rechteringvinger. Deze wond heelde binnen ongeveer een week.

Beschadigde pols. Deze blessure maakte dat ik van 3 maart tot 1 april niet kon werken.

Twee dagen totaal verstijfd bovenlichaam, twee dagen bedlegerig.

Ik ben meubelmaakster en maak enkele uren per week schoon; heb mijn handen dus dubbel en dwars nodig om mijn brood te verdienen. (Ben rechtshandig) Het had financieel grote konsekventies, aangezien bijna een maand niet produceren voor een kleine zelfstandige die zich nog geen ziekteverzekering kan permitteren, er aardig inhakt !

Belangrijk feit is dat buiten de barricaden de luchtstencils niet ontvangen zijn. De stencils waarop stond, dat niet ontruimd zou worden, maar alleen de barricades opgeruimd. Er is een goede mogelijkheid dat de mensen/ sympathisanten, tot minder wanhopige acties waren overgegaan, als dit bekend was.

Tanks tegen puin, werkt wel een paar graden minder woede op dan tanks tegen mensen!

Tot slot: het blijft een wonder dat er geen doden zijn gevallen.

Zeker als je achteraf de verhalen van de betrokken ME-ers hoort, die zich vaak zo bedreigd voelden, door een woedende bevolking, dat ze haast naar de wapens grepen - en nu verkondigden dat ze zich niet meer een volgende keer inelkaar laten slaan..

En wat te denken van de tekst: Een kolonne in beweging kan niet worden gestopt.

ALLE POGINGEN OM DOOR OVERLEG EEN EIND TE MAKEN AAN DE ONGEREGLDHEDEN ZIJN MISLUKT.

DAAROM ZAL DE POLITIE OP KORTE TERMIJN EEN AKTIE BEGINNEN. DEZE AKTIE IS NIET BEDOELD OM HET GEKRAAKTE PAND TE ONTRUIJEN, MAAR UITSLUITEND OM DE BARRICADEN OP TE RUIJEN.

ALLEEN ALS TEGEN DE POLITIE VERZET OF LIJDELIJK VERZET WORDT GEBODEN, ZAL MET GEWELD WORDEN OPGETREDEN.

ALS MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN OF DERGELIJKE, OF VUURWAPENS WORDEN GEBRUIKT, ZAL DE POLITIE IN HET UITERSTE GEVAL MOGEN SCHIETEN.

BLIJF IN DE HUIZEN

DE COLONNE - EENMAAL IN BEWEGING - KAN NIET WORDEN GESTOPT. HET IS JAAROP LEVENSGEVAARLIJK ZICH OP OF BIJ DE BARRICADEN TE BEVINDEN.

NOGMAALS

1. GEBRUIK GEEN GEWELD
2. GOOI NIET MET MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN EN DERGELIJKE
3. VERWIJDER U VAN DE BARRICADEN

getuige:

Op maandag 3 maart 1980 zag ik dat R. tussen 9 en half 10 's ochtends op de Stadhouderskade achterna gezeten werd door ME. Daarbij struikelde hij over een fiets en werd eerst door één en direkt daarop door 5 of 6 ME'ers geslagen werd met hun knuppels op hoofd, rug en schouders.

R. is daarna aangehouden en in verzekering gesteld. De ME heeft verklaard dat R. hen bedreigd en geslagen heeft. R. heeft van dit gebeuren een hersenschudding overgehouden.

Op de Stadhouderskade stopten twee busjes. ME-ers sprongen eruit. Toen ik wou wegrekken struikelde ik. Een ME-er begon me te slaan. Hij rukte mijn helm af en sloeg daarna gewoon door. Toen hij opviel vluchtte ik de straat uit, waar ik de volgende ME-er tegen het lijf liep. Ook door hem werd ik inelkaar geslagen.

Op de hoek Hobbemakade kwamen er nog meer ME-ers aan. Vanaf dat moment kan ik me niets meer herinneren.

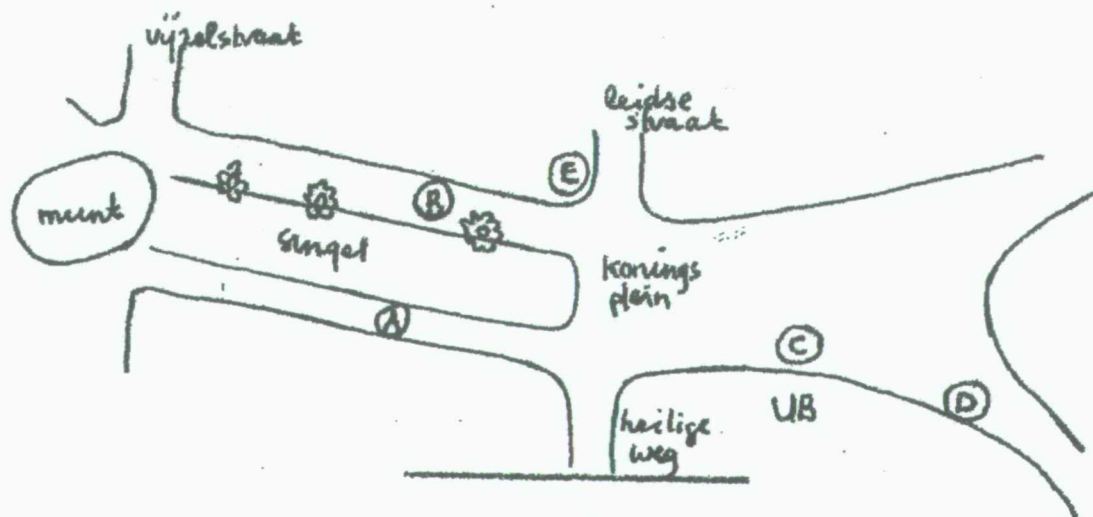
Het gevolg van deze charges: blauwe bloeddoorlopen ogen, wonden op mijn hoofd, rug, handen en schouders.

Toen ik een paar dagen later een aantal agenten tegenkwam meenden zij grappig te zijn met de opmerking " Rare oogschaduw heb jij op."

(Zie bijgaande situatieschets) Ik liep van de Munt naar de Singel toe, punt A, toen ik halverwege dat stuk tussen de Munt en het Koningsplein liep zag ik aan de andere kant (B) \pm 5 mobiele eenheid bussen rijden met zéér hoge snelheid richting Koningsplein, en toen stopten ze op de hoek Singel en Koningsplein. Er kwamen \pm 40 agenten van de mobiele eenheid uit, die allemaal naast elkaar, 2 rijen dik gingen rennen. Iedereen daar voelde zich zo bedreigd dat ze gingen rennen, ik liep daar met HG, een vriendin en wij liepen ook hard omdat we ons bedreigd voelden.

Die mobiele eenheid haalde ons in op punt C bij de universiteitsbibliotheek, waar de politie plotseling op ons in ging slaan met bullepezen, van 1 meter lang. Ik kon niet harder rennen, omdat ik buikpijn heb, en riep dat ook naar hun. Toch rende ik maar verder, maar zij bleven me slaan, met zijn vieren of vijfen tegelijk, met hun bullepees op mijn benen, hoofd en borsten. Bij punt D ben ik gevallen en toen tegen een muurtje in elkaar gekropen met mijn handen boven mijn hoofd om dat te beschermen, want ze bleven me slaan, ik was bang en er kwam bloed uit een gat op mijn hoofd, en huilde erg en riep dat ze moesten ophouden, maar ze bleven toch wel een volle minuut slaan (misschien meet, ik heb het niet kunnen tellen, mijn hoofd deed te veel pijn). Het was zo erg, ze riepen tegen me: "Slet, wat moet je ook bij die rellen?"

Toen het bloed over mijn gezicht liep hielden ze op en renden verder. HG kwam bij mij zitten. Er kwam een ambulance voorbij en HG hield hem aan, maar uit een auto van de ME werd de ambulance bevolen door te rijden. Hierdoor duurde het veel langer dat ik vervoerd kon worden naar het WG, want vrienden van mij hebben bij boekhandel Atheneum zelf een ambulance moeten bellen. Ik ben in het WG behandeld en kon daarna weer naar huis. (Doktersverklaring: snijwond op het hoofd van 5 cm, 5 hechtingen; zwellingen en haematomen op beide onderarmen; grote haematomen op beide benen; haematomen op de romp en mammae)

G.W. - 3 maart 1980

Na het telefonies alarm begaven we ons richting Vondelstraat. We kwamen om plm. 6.45 aan terwijl de aktie dus al in volle gang was. We hebben een kwartiertje machteloos tegen een rij ME aan staan kijken, ik meen op de hoek van de Overtoom en de Constantijn Huygensstraat. Toen we merkten dat we niets uit konden richten, zijn we met alle daar aanwezigen richting centrum gaan lopen. Er sloten zich ook andere groepen aan en we waren met een flinke groep uiteindelijk (100, 200?). De route weet ik niet zo goed, alleen dat we langs het Rijksmuseum en uiteindelijk over de Vijzelstraat, richting Munt liepen.

Bij de Munt aangekomen kwamen er van alle kanten ME-busjes en uit een luidspreker klonk: 'Verspreiden, nu!', waarop iedereen begon te hollen. Ik denk dat het een erg takties punt was, de doorgangen zijn vrij nauw en je kunt alle kanten op. Ik vermoed dan ook niet dat iedereen dezelfde kant opholde. In elk geval rende ik mee met de groep die langs het water richting Spuiling. Toen we bijna bij het Spui waren, zag ik de ME-busjes aan de overkant van de gracht rijden; ik hoorde ook een aantal droge knallen en vroeg me af wat dat zou zijn, toen ik zo'n zelfde knal tegen mijn eigen hoofd boven mijn rechterslaap hoorde. Nog had ik niet meteen door dat de ME achter me zat, ik dacht dat iemand van achter in de paniek tegen me aanliep. Maar omdat mijn hoofd begon te suizen en ik nog een enorme dreun tegen mijn rechterdij kreeg, viel ik op de grond met mijn armen om mijn hoofd.

Ik bleef doodstil liggen, dacht: als ik maar beweeg krijg ik weer een tik. Toch kreeg ik enige tijd later nog een tik van een MEer die net aan kwam hollen op mijn rug. Geleidelijk kwamen ze allemaal om mij heen staan; onder mijn arm door zag ik steeds meer zwarte rijlaarzen (10, 15 paar?). Ze zeiden: 'Had je maar thuis moeten blijven, wijffie, wat doe je dan ook hier, wijffie' en toen ik overeind ging zitten: 'Goh, ben je geslagen?'

Uiteindelijk zei de baas van het spul (denk ik): 'Hup, schiet maar op, rennen'; waarop ik wegwandelde.

Ik vermoed dat ik de achterste van de groep was, hoewel ik dan de tikken die ik hoorde niet kan verklaren. In ieder geval was er een meisje op het Spui blijven wachten, die merkte wat er gebeurde. Met haar ben ik opgelopen tot de Dam, waarna ik naar huis ben gegaan.

De schade was als volgt: een zwelling op mijn voorhoofd, die door liep tot achter mijn oor, pijnlijke, lichtblauwe plekken op mijn rug en linkerbovenarm, een donkerpaarse rechterdij en bil, waardoor ik twee dagen moeilijk kon zitten en lopen en waarvan ik nu, drie weken later, nog last heb, verder een geschaafde knie en een kapotte tuinbroek (een scheur van 10 cm over de knie).

Ik ben ervan overtuigd dat de groep MEers die mij in elkaar sloegen dezelfde was als de groep, waar we op de Overtoom tegenaan hebben staan kijken, althans wat hun baas betreft.

H.G.

Maandagochtend 3 maart, ongeveer acht uur.

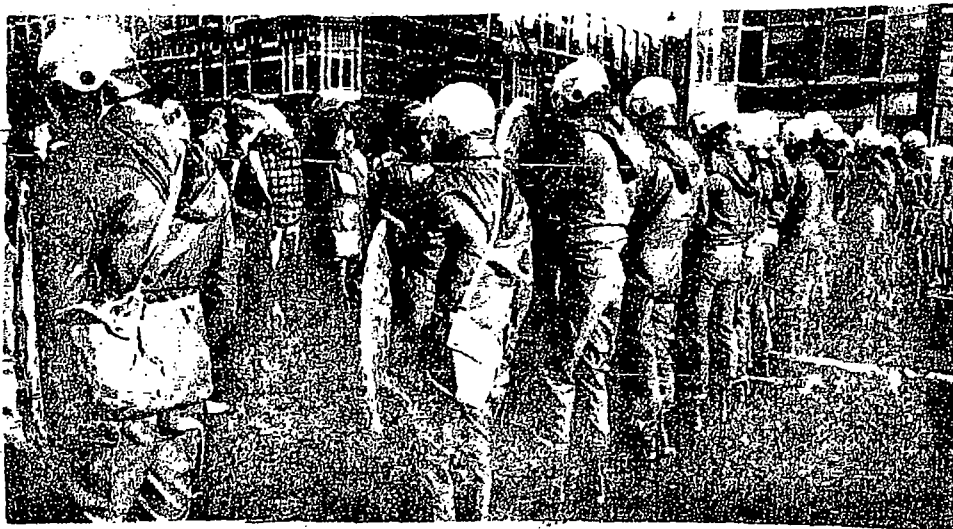
Vanaf het moment dat de kleine demonstratieve optocht waar ik in meeliep, lopend over de Vijzelstraat, vrij dicht langs het huis van Polak trok, zette de ME de achtervolging in. Toen ze op een gegeven moment zelfs begonnen te rennen, deden wij dat ook.

Toen we ter hoogte van de Munt waren, kwam er een andere groep MEers aanrennen vanaf de Amstel.

Ik rende niet hard genoeg, althans zij renden harder. Ik liep nogal achterin de groep. Toen ze steeds dichterbij me kwamen, ben ik gestopt, in de mening dat ze me wel voorbij zouden lopen; het ging er immers om de demonstratie uit elkaar te krijgen...

De eerste MEer die me inhaalde gaf me met zijn wapenstok een klap op mijn hoofd. Gevolg: een dikke bult. Vanaf dat moment beschermde ik mijn hoofd met mijn armen. Gevolg: een opgezette pols aan de ene kant en een kapot horloge aan de andere. Vandaar dat ik precies weet hoe laat het gebeurde: om 8.07 uur 's morgens!

Toen de eerste MEer verder was gelopen kwam er een andere langs, stopte, gaf een klap met zijn wapenstok en liep weer door. Dat herhaalde zich nog een keer. Al met al heb ik dus vijf flinke dreunen op hoofd en armen gehad. Het kunnen er ook best meer geweest zijn (het gaat allemaal zo snel, je hebt geen tijd om te tellen), want in de loop van de dag gingen steeds meer plekken op mijn lichaam (rug, schouders) beurs aanvoelen.

4. Dam en Nieuwe Kerk

Later op de morgen voerde de Mobiele Eenheid een charge uit in de Nieuwe Kerk. Een tamelijk grote groep mensen arriveerde op de Dam in een soort demonstratieve optocht. Men had geen duidelijk doel, de meesten van hen waren weggedreven van het pand in de Vondelstraat en liepen woedend en ontgoocheld rond. Op de Dam was al Mobiele Eenheid aanwezig en binnen de kortste keren kwamen nog enkele busjes met grote snelheid aangereden. Mensen beginnen in de richting van de Nieuwe Kerk te rennen, de Mobiele Eenheid er achteraan. Een poging om de deur van de kerk voor de Mobiele Eenheid te sluiten mislukt. Ook de Mobiele Eenheid komt de kerk binnen en voert daar een enorme ranselpartij uit. Maar geldt wat al eerder gezegd is: het geweld ging werkelijk alle proporties te buiten. Ook hier werden mensen geïsoleerd en door meerderen in elkaar gemept. Het feit dat iemand schreeuwend te kennen gaf, naar buiten te zullen gaan, was niet voldoende: ze moesten bloed zien. De charge in de Nieuwe Kerk is het beste voorbeeld van hoe de Mobiele Eenheid in wilde wraakzucht om zich heen sloeg.

Maandagmorgen 3 maart omstreek 8 uur liep ik met een groepje mensen in de Spuisstraat ter hoogte van de Paleisstraat. Op dat moment kwamen er uit de Paleisstraat 3 busjes van de ME aangereden. Ons realiserende wat er zou gaan gebeuren renden wij richting Hartenstraat door de Paleisstraat. De busjes waren echter sneller, zodat zij ons vlak op de hielen zaten bij de brug over het Singel. Daar stopten zij en een flink aantal leden van de ME stroomden uit de busjes en gingen ons achterna. Ik kon toen niet snel genoeg uit de voeten komen en werd tegen mijn benen geslagen en van achteren af kreeg ik een wapenstok vlak boven mijn rechterwenkbrauw, zodat de huid daar open spatte. Gelukkig stond ik nog op mijn benen en kon wegrennen maar werd in mijn loop geteekeld, waarna ik nogmaals door 3 a 4 leden van de ME flink afgetuigd werd en daarbij nog een wond achterop mijn hoofd opliep van \pm 2 cm, die later met twee hechtingen gehecht moest worden. (De wond boven mijn wenkbrauw was \pm $2\frac{1}{2}$ cm groot en is met 6 z.g. zwaluwstaarten gehecht) Er werd toen tegen mij geschreeuwd "En nou wegwezen" waarna ik opstond en wegrende. Ook toen werd ik nogmaals geteekeld maar kwam niet geheel ten val zodat ik snel genoeg weg kon komen, echter wel met de ME op mijn hielen. Ik ben daarna de "Groote Keyzer" ingevlucht en ben daar opgehaald door de ambulance die mij naar het WG vervoerde, waar mijn verwondingen (wenkbrauw en achterhoofd) gehecht en verbonden zijn.

In een demonstratieve optocht liepen we naar de Dam. Woedend over het militaire geweld bij de Vondelstraat. Drie m.e.-busjes gaan met een rotvaart de dam op. Het is rennen voor je leven. We worden opgejaagd en uitelkaar geslagen. Op de Dam- hoek Damstraat staat een rij M.E.ers. Ik loop erheen opzoek naar vriendinnen. Ineens roept een M.E.er " wil het publiek zich verspreiden, de wapenstok wordt gebruikt ". Ik draai me om om te vluchten. Tegelijkertijd krijg ik een enorme klap op mijn achterhoofd. Dwizelig strompel ik naar de portiek van hotel Krasnapolsky, ga zitten. Een M.E.er verschijnt voor me, zegt dat ik op moet staan, daar niet mag zitten. Als ik niet direkt opsta, slaat hij op me in. Krijg harde klappen op mijn bovenarm. Hij slaat net zolang, tot ik totaal overstuurt wegvlucht.

Nu drie dagen later loop ik met een stijve nek en een dikke blauwe plek, waarin de striemen te zien zijn, op mijn arm. Het is onverantwoord zo hard als ze slaan. Ik had notabene een dikke jas aan en drie truien, en toch nog zo'n kanjer van een blauwe plek.

0808201200224

Blanco

42

Maandagochtend, 3 maart 1980, bevond ik mij om 6.50 uur achter de barricades, onder het balkon van het gekraakte pand aan de Vondelstraat hoek Const. Huygensstraat. Nadat er een heli-copter boven onze hoofden bleef circelen en pamfletten uitwierp uit naam der burgemeester (ik veronderstel dat de inhoud ervan bekend is), verzamelden wij ons allen tegen de muur van het gekraakte pand, legden onze helmen en stokken e.d. naast ons neer. Dit alles onder het geroep naar elkaar 'niet provoceren'. We voldeden dus aan de eisen ons gesteld in de eerder genoemde pamfletten om zodoende een gewelddadig treffen met de M.E. te voorkomen. Toen weldra de tanks door de barricades (vanaf Vondelbrug) oprukten, en wij netjes op een rij tegen het pand bleef staan, werd er tot drie maal toe (twee maal door een tank, zie verslag Radio Stad) vlak langs, en vervolgens op ons inge-re-den. Natuurlijk ontstond hierop paniek, en kwam daar several en levensgevaarlijke manoeuvres, de agressie tot een koolen. Wij konden ons nauwelijks meer inhouden onszelf niet uit paar lijfsbehoud te verdedigen. Hadden wij deze, naar mijns inziens natuurlijke reactie tóch vertoond dan waren de gevolgen duidelijk geweest neem ik aan.

Conclusie: Wij werden dus wel degelijk door de tanks (M.E.) geprest tot geweld, hetgeen dankzij ieders moed en zelfbeheersing uitgebleven is.

Nadat wij, verdreven vanachter de barricades, via het Vondelpark wisten te ontsnappen (de M.E.-troepen wachtten ons overal op) de stad in, kwamen we via een demonstratieve tocht op de Dam terecht. 'We', dat waren uiteengedreven krakers en sympathisanten en geen op rellen beluste jongeren!

Terwijl we ons probeerden te beraden wat te doen, verscheen boven het paleis de heli-copter van de M.E. en bleef daar rondcircelen. Toen ook in de verte het eerste busje van de M.E. verscheen en er paniek uitbrak, riep iemand: 'de Nieuwe Kerk in'.

Omdat ook ik in de veronderstelling was dat dit de enige plek zou zijn waar we niet gepakt en in elkaar geslagen zouden worden

stak ik mee over, richting Nieuwe Kerk. Opeens verschenen er meerdere M.F.-busjes en iedereen begon opeens vreselijk te rennen naar de Nieuwe Kerk. Toen ik de kerk binnen stormde begonnen een aantal mensen de deur (richting Dam) al te sluiten. Eén jongen kwam echter niet verder binnen dan met één arm en bleef zo bekneld zitten tussen de deuren. Terwijl ik riep: 'kijk uit, laat hem er door!', werden de deuren opgeduwd en stormde de M.F. binnen. De meesten van ons vluchtten de kerk in. Ik had hier echter geen tijd meer voor want ik stond vooraan bij de deuren. Ik liep daarom met mijn armen omhoog naar ze toe, terwijl ik schreeuwde: 'ik ga er al uit, niet slaan, laat me er door'. Er werd echter niet geluisterd. Integendeel, ik werd niet doorgelaten, maar in een hoek van de hal gesmeten, en met 3 of 4 man sloegen ze op me los. Als ik kruipend langs hun lichamen probeerde weg te komen, werd ik weer terug gegooid en opnieuw met toenemend geweld geslagen. In plaats van mij door te laten, wat ik veronderstel dat de bedoeling was van hun actie, werd ik dus steeds tegengehouden om opnieuw in elkaar geslagen te worden. Ik was niet de enige.

Resultaat: veel bulten en veel pijn op hoofd, schouders, polsen, armen en benen.

Hier een eigen verslag van het gebeurde in de Nieuwe Kerk:
Na de demonstratie, die begon in de Vondelstraat en via Museumplein, huis Polak, Spui, Rokin en uiteindelijk op de Dam terechtkwam, begonnen mensen die voorop liepen hard richting Nieuwe Kerk uit te rennen. Ik keek om en zag dat er grote bussen M.E. aankwamen rijden, dat de M.E. er zelfs al agressief uit kwam. De helicopter vloog nog steeds boven ons hoofd.
Samen met nog een meisje uit 't ...-gebouw(L)ben ik toen vlug achter deze mensen aangerenddie de Nieuwe Kerk invluchtten. L. rende door dieper de kerk in maar ik bleef met nog twee meisjes even besluiteloos staan (iedereen rende en gilde 'niets kapotmaken' enz.) toen er met enorm veel lawaai een grote M.E.-bus de kerk.deuren openreed (die wat mensen in de haast hadden proberen te sluiten). Plotseling hing er een dikke gele rook en kwamen er allemaal de bekende sterk op elkaar lijkende heren met de wapenstok hoog geheven. Omdat ze wat agressief overkwamen ben ik met de beide meisjes een trap op gerend die bovenaan dood bleek te lopen op een gesloten deur. Wij de trap af, werden meteen omringd door + tien woest slaande eenheden. De twee meisjes begonnen heel hard te roepen dat ze uit de kerk wilden waarop teruggeschreeuwd werd dat we dan snel moesten opdonderen - ondertussen bleef het klappen doorgaan , ook terwijl wij nerveus in de rookmist allemaal deuren probeerden open te maken.
Met de handen op de hoofden vonden we eindelijk de uitgang. Buiten bleken ze net zo erg aan de gang te zijn en zo vlug mogelijk ben ik met de twee meisjes langs 't paleis richting NRC-Handelsblad opgerend (daar woon ik) . Eén meisje, L. uit Zaandam, bloedde flink uit haar hoofd. Bij het NRC-gebouw werd ze met een ambulance afgevoerd. 't andere meisje had flink wat builen op haar hoofd - er kwamen er in de tijd dat ze in 't NRC uitrustte steeds meer bij - en allemaal waren we zeer overstuur. Van haar weet ik alleen dat ze A. heet en actief is in de Amersfoortse kraakbeweging.

Zelf had ik gelukkig een dikke jas aan en daardoor alleen maar war blauwe plekken en één klap op mijn pols (die ik op m'n hoofd had om klappen op te vangen). Omdat m'n pols nog steeds zeer pijnlijk is heb ik deze week een afspraak met de dokter. Verder vind ik het uitstekend als er publiciteit aan de zaak wordt gegeven.

M.

Tilburg, 22-3-1980

Hierbij een kort verslag van mijn ervaringen bij de akties in Amsterdam op 2 en 3 maart.

Ik ben naar de Vondelstraat gekomen met drie vrienden om te bekijken of we voor de krakers en symphatisanten op zouden kunnen treden, dat was zondagavond. Laat op de avond werd de situatie erg gespannen en besloeten we binnen de barricades te blijven. Tijdens de ontruimingen van de straten heb ik de aanwijzingen van de krakers opgevolgd en ben in de buurt van het kraakpand gebleven. Later hebben we nog een hele tijd vastgezeten in de C. Huygensstr. waar o.a. een pantserwagen op mensen inreed. De hele vertoning was ronduit ziekelijk hoewel het geweld beperkt bleef tot porren in je gezicht en meppen op de schouders. Toen we hier eindelijk weg waren begon voor mij het ergste deel van het M.E.-optreden, overal werden we gevolgd door M.E. en geïntimideerd. Toen onze groep (vreedzaam) op de Dam arriveerde kwamen er plotseling 4 M.E.-busjes op ons inrijden, iedereen vluchtte weg. Ik vluchtte de Nieuwe Kerk in, gevolgd door een horde M.E.-ers. In de kerk kwam ik alleen te staan en toen 4 agenten op me afkwamen heb ik te kennen gegeven me niet te willen verzetten, dech werd ik op een erg groffe manier afgetuigd, de heren hadden het vooral gemunt op mijn hoofd en onderrug. Toen ik eindelijk naar de uitgang kon vluchten werd de behandeling nog herhaald door een nog grotere groep. Buiten gekomen werden de overgeblevenen van onze groep de Dam afgejaagd, aan het eind van de Dam gekomen, kwam er plotseling een Politie-daf met twee agenten in volle vaart op me afrijden, dit was een pure poging tot moord, met veel geluk en schrik kon ik voor de wielen van de auto weggelopen. Hierna heb ik nog tijden met een groepje Amsterdammers door steegjes en straten gerend om aan de Politie te ontkomen, waarschijnlijk te geschrokken om normaal rustig in een kroeg te gaan zitten of zo.

Ik ben met de demonstratie meegelopen tot op de Dam. Het idee was er plotseling de Nieuwe Kerk binnē te gaan "bezetten" of zo, en de eerste mensen liepen in die richting, toen de ME met twee busjes de Dam op reed, hun sirene aanzette en ook in de richting van de kerk reden. Ik liet de busjes langs gaan, was niet op tijd binnen, maar stond er vervolgens wel met mijn neus boven op. Ik zag rook, knuppelende agenten en mensen die naar buiten strompelden. Waaronder mijn vriend, P. H. Ik zag, dat hij door iemand ondersteund werd, iemand met een perskaart om zijn nek bungelen. (...)

Ik liep naar hen toe, pakte P, die een striem over zijn wang had, aan de andere kant en we liepen van het bordes van het paleis richting PenC, toen nog enkele busjes stopten. Agenten kliepen aan alle kant. Die persman kreeg plotseling een dreun op zijn achterhoofd, waarna hij even duizelde, zijn evenwicht even verloor. Ik schreeuwde naar de agent, dat hij moest ophouden, omdat hij toch wel kon zien dat P gewond was, en hij schreeuwde dat we moesten doorlopen. Deze klap, die de persman kreeg was duidelijk in het wilde weg en gespeend van enige zelfbeheersing van de kant van die agent.

Ik heb verder nog gezien dat mensen, een man, vrouw en een kind de Nieuwendijk uitkwamen en door agenten tijdens het begin van de aktie bij de kerk, weggeduwd werden, waarbij de man een klap kreeg van een agent. Eveneens een zeer ongedisciplineerd optreden.

Op maandag 3 maart zijn we als groep vanaf de Vondelstraat de stad ingelopen en op de Dam uitgekomen. We stonden rond het monument toen we sirenes hoorden. Op dat moment zijn we, angstig als we waren uit elkaar gegaan. Tot een volledig uit elkaar gaan is het nooit gekomen omdat voor die tijd de politie op onze stroom afreed die juist over het plein richting NZ Voorburgwal liep. Toen we de busjes aan zagen komen zijn we gaan rennen en al rennende kwamen we op het idee de Nieuwe Kerk in te vluchten. Ik schat deze groep op zo'n 50 mensen maar zeker ben ik daar niet van. Net toen ik in het halletje van de kerk stond zag ik de ME aan komen rennen. Ze haalden de laatste vluchters in die stevige klappen kregen, toen gooiden we de deuren dicht wat niet helemaal lukte. Door de chaos in het halletje en de gladde

vloer zagen we al snel dat dit niet zou lukken. We renden weg en bij de tweede deur had ik al een dusdanige dreun in mijn gezicht te pakken dat ik zo half buiten westen de kerk inliep en neerviel. Terwijl de ME langs me liep werden er nog klappen gegeven op mijn rug en benen.

Om mij heen zag ik heel erg hard geslagen worden. Niet zo ver naast mij werd iemand door drie à vier MEers langdurig in elkaar geslagen (weet niet of het een jongen of meisje was).

Langs mij heen werden mensen naar buiten geduwd, gesleurd en geslagen. Toen kreeg ik porren van een stok in mijn zij en rug om op te staan wat niet best ging, waarop ik hardhandig op mijn benen gezet werd en met klappen naar buiten gedreven met woorden als "slapjanus - slampamper" e.d. Buiten werd ik door andere MEers verder geprikt en geslagen tot ik op zo'n 20 m. even met rust werd gelaten.

Nog kon ik niet zelf weg komen waarop iemand van de pers me net voor een MEer wegkaapte en me naar het paleis hielp. Daar heb ik even op de grond gezeten. Toen kwam ik een vriend tegen, of liever hij mij, en met z'n drieën liepen we over het plein richting Rokin.

De persjongen en die vriend hadden me tussen hun in toen weer MEers achter ons aankwamen en de persjongen een stevige dreun op zijn hoofd gaven. Toen we aan de zijkant van het plein kwamen hoorde ik voor het eerst een megafon sommeren dat "men" van de Dam af moest. Ondertussen had ik allerlei mensen klappen zien krijgen ook mensen die er duidelijk niets mee te maken hadden, mensen met boodschappentassen, bloemen in hun hand e.d.

Op maandagmorgen 3 maart, ± 10.00 uur, zag ik vanuit mijn huis een groep demonstranten passeren, die klaarblijkelijk van de Vondelstraat kwamen. Ik was daar dat afgelopen weekend periodes aanwezig geweest omdat ik me bij de actie betrokken voelde. Die morgen was ik wakker geschrokken en erg geemotioneerd geraakt van de afloop van de actie (ontruiming met tanks en 1100 man politie). Ik voelde mij nog steeds betrokken en verontwaardigd, en heb me om die reden aangesloten bij de groep demonstranten die richting Dam trok. Het was een gekkenhuis in de stad en niemand snapte meer wat er gebeurde, er werd alleen impulsief gehandeld. Wanneer je in een groep meeloopt in een gevaarlijke situatie, zorg je altijd dat je bij de groep blijft aangesloten en nergens alleen blijft staan. Toen we dan ook op de Dam waren aangekomen, waar alle zijwegen volgeparkeerd stonden met M.E.busjes, en een jongen " de nieuwe kerk in !" riep - om niet heel duidelijke redenen (maar de deuren stonden open) - deed ik heel impulsief wat het meest veilig leek: met de groep meerenen. Ik rende nog harder toen ik merkte dat er politiemannen met gummiknuppels achter ons aankwamen.

Toen ik de kerk betrad, schrok ik: wij waren met relatief weinig mensen, verloren in een grote ruimte; en er was maar een weg naar buiten: via de ingang, waar spoedig MEmannen zouden verschijnen. Ik voelde me opgesloten en heel bang worden, en dacht " dit is dom " en wilde er meteen weer uit. Dat kon echter al niet meer, ME-mannen kwamen ook de drempel over en begonnen meteen te slaan. Iedereen rende alle kanten uit. De eerste klap kwam op mijn achterhoofd. Ik vouwde mijn armen over mijn hoofd en riep een paar keer hard: " ik wil eruit, ik wil er alleen maar uit ". Zij reageerden niet, integendeel zij sloegen harder, op mijn armen en handen en rug, en blokkerden met 5 à 6 man de uitgang naar buiten.

Ik moest me letterlijk een weg vechten door dat cordon heen waarbij ik geslagen werd. Zij hielden me eerder tegen dan dat ze me lieten gaan. Buitengekomen rende ik naar de zijkant van het Paleis, waar ik een paar vrienden zag (waaronder Henk Rougoor, zie bijlage). Mijn linkerhand deed vreselijk pijn en mijn hoofd ook. Bovendien merkte ik dat ik mijn bril in de kerk was kwijtgeraakt, die was waarschijnlijk afgeslagen. Teruggaan kon natuurlijk niet. Mijn vinger bloedde en werd dik, mijn pink werd ook dik. Ik ging naar kennissen in de buurt en 's middags naar de EHBO in het Binnengasthuis. Aanvankelijk dacht de EHBO dat het wel meeviel maar de volgende dag bleek uit röntgenfoto's (ook in het Binnengasthuis genomen) dat de linker ringvinger gebroken was. Ik heb daar erg veel last van gehad, evenals van de zwelling aan mijn pink en de bulten op mijn achterhoofd. (Hoofdpijn) 's Middags heb ik ook een nieuwe brilbesteld, welke de volgende dag klaar was.

M. de J.

Op 3 maart liep ik om ongeveer 11 uur met een heleboel mensen in een demonstratieve optocht (voor het recht op wonen, tegen politiegeweld tegen krakers) naar de Dam. Boven ons het op je zenuwen werkende geluid van helikopters.

We waren nog lang niet op de dam toen de ME eraan kwam. Met loeiende sirenes, heel hard, heel dreigend. We begonnen te rennen.

Ik vluchte met nog een aantal mensen de Nieuwe Kerk, die open stond, binnen. Op dat moment leek het een redelijk veilige plaats.

Maar de ME kwam er heel snel achteraan.

Ik kon geen andere uitgang vinden en belandde zo met een stuk of 10 mensen in een hoek. We stonden met onze handen omhoog, totaal machteloos (ik had niets bij me: geen stok of helm). Eerst dacht ik dat ze niets zouden doen, maar ze begonnen toch te slaan. Ik schreeuwde dat we er wel uit zouden gaan en dat we op moesten houden.

Maar toen ik me half omwaide om weg te lopen kreeg ik een klap achter op mijn hoofd; ik zag niets meer.

Een stuk verder krabbelde ik weer overeind. Er werd meteen weer geslagen, ik kon afveren met mijn armen. Ik riep dat ik wel weg zou gaan.

Hij zei dat ik op moest conderen en dat hij me nooit meer wilde zien.

Ik ben langs hem heen gekomen en naar de uitgang gerend; onderweg sloegen ze op mijn benen.

Blindelings ben ik naar buiten gekomen, de andere mensen die ook in die hoek stonden heb ik niet meer gezien. Ik heb nog een tijdje op de trappen van het paleis gezeten, helemaal van de kaart, enorme buil op mijn hoofd, hoofdpijn en misselijk....

Mijn klacht is dat de ME mij (en andere mensen) zonder enige aanleiding, terwijl we helemaal machteloos waren, in elkaar geslagen hebben.

5. Voor het Stadhuis

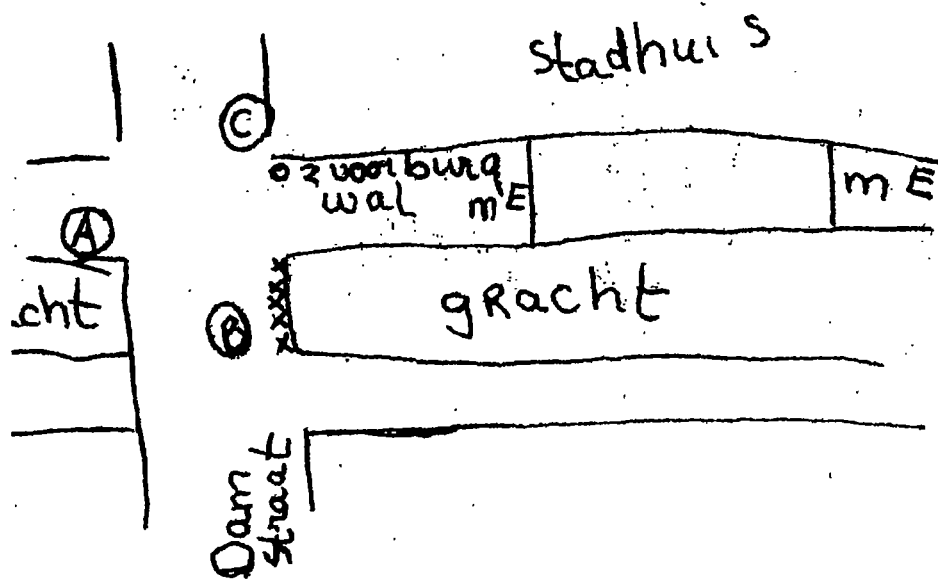
Het optreden van een knokploeg van agenten in burger van buro Warmoestraat heeft in de pers erg veel aandacht gehad. Er waren dan ook verscheidene verslaggevers in de buurt. Toch heeft deze gebeurtenis in de officiële verantwoording nauwelijks aandacht gekregen en zijn op 30 april 51 opnieuw knuppelende agenten in burger gezien.

Dat het om agenten ging, is duidelijk geworden uit berichten die over de politieradio kwamen, en doordat een journalist een van de mannen kende. Ook werd het met zoveel woorden toegegeven, toen klagers aangifte deden bij buro Warmoestraat en werden afgescheept met de opmerking dat men het onjuist vond klachten tegen de recherche door rechercheurs van hetzelfde buro te laten behandelen !

Overigens is het natuurlijk te gek om los te lopen, dat de politie waarvan gezegd wordt dat ze burgers tegen knokploegen beschermt, zelf knokploegen vormt om op demonstranten in te slaan, waarbij ook niets vermoedende voorbijgangers het slachtoffer zijn geworden.

getuige:

Maandag stond ik met vele anderen op de brug Oude Hoogstraat Damstraat te kijken naar mensen van de Mobiele Eenheid voor het stadhuis. Plotseling ontstond er beroering onder de groep kijkers en praters: ME kwam de Damstraat in. De mensen begonnen weg te lopen. Ikzelf liep weg, de brug over. Samen met mij maakte een andere jongen zich uit de voeten. Deze jongen, zag ik, werd door iemand in een colbertjasje achterna gezeten en getrapt. Ik zag hoe de jongen viel en met zijn hoofd tegen een reclame zuil (terzijde van de brug) klapte. Hij bleef roerloos liggen, met zijn hoofd tegen de zuil. Toch zag ik de man in burger weer toelopen op de op de grond liggende jongen. Hij haalde stevig uit met zijn voet en trapte de weerloze jongen midden in zijn gezicht. Niet zachtjes, maar hard! De man liep toen weer terug de brug op. Ik ben naar de jongen toe gegaan, geconstateerd dat hij er slecht aan toe was: hij bloedde uit zijn mond, lag te stuip trekken en was bewusteloos. Ik ben toen meteen een ambulance gaan bellen. De man in het colbertjasje zou ik bij confrontatie wel herkennen, dacht ik.

Nadat we door de politie (M.E. ers) op de Dam achtervolgd en mit elkaar geslagen waren, stonden we op de brug-punt B- leuzen te roepen naar de M.E.ers die voor het stadhuis stonden. Ineens hoor ik achter me: "En nu moet het maar eens afgelopen zijn." Ik kijk achterop en zie een aantal mannen in burgerdie met korte stokken (30 cm.) erop los beginnen te slaan. Ik vlucht weg, naar punt C. Nog geen twee minuten later als ik kijk waar ze gebleven zijn, zie ik ze niet meer.

Op punt A ligt een jongen stuiptrekkend op de grond, bloed stroomt uit zijn mond, zijn kruis is helemaal nat. Op zijn linkervoorhoofd heeft hij een fikse wond. Even later komt er nog een jongen, een wond op zijn hoofd waar het bloed uitstroomt, ook hij had een trap in zijn kruis gehad. De M.E.ers die voor het stadhuis stonden hebben het gezien. Een persfotograaf van het A.N.P., Paul EYzinga heeft een van de mannen herkend als rechercheur.

Beide jongens worden per ambulance naar het ziekenhuis vervoerd. Sin's deze laffe aanslag ben ik doodsbang op straat, verwacht ieder moment dat ik in elkaar geslagen zal worden.

We stonden op de brug met zo'n 20 mensen en riepen leuzen naar de M.E.. Er kwamen wat figuren tussen staan die ik van gezicht niet kende, zoals de anderen. Ik liep naar rechts op de brug. Plotseling hoorde ik iemand roepen: "Nu moet het maar eens afgelopen zijn." Ik zag een zeer net geklede heer -donker haar, donker pak, regelmatig gezicht- opeens een korte donkere stok met een leertje eraanuit de binnezak van zijn colbertje halen. Hij en andere figuren gingen plotseling op mensen inslaan. Ik rende de brug af. Ondertussen reed een oud mannetje op een fiets richting Dam voorbij die riep: "Wegwezen, de M.E. komt eraan!" Het slaan hield op, er rende mannen weg. Ik hoorde een blonde verslaggeefster zeggen: "Ik heb alles zien gebeuren". Ik liep terug. Alles had zich in een paar minuten afgespeeld. Een ANP-verslaggever vertelde dat hij een van de mannen die mensen in elkaar sloegen herkende als zijnde een rechercheur en dat hij hem persoonlijk kende. Ik heb toen een verslaggeefster en verslaggever van Radio Stad meegenomen naar de ANP-verslaggever. Iemand riep: "Er ligt hier een gewonde." Bij het stenen "huisje" lag een jongen te kronkelen en te stuiptrekken. Hij had een enorme bult op zijn voorhoofd. Ik liep op hem toe, probeerde of de Chinees op de hoek open was om een ambulance te bellen. De gewonde jongen was inmiddels bewusteloos. Er kwam nog een jongen aangehinkt die in elkaar geslagen was. Hij zei: "Ik heb er niets mee te maken, kwam gewoon langs lopen." Hij had een blauw oog, aan de achterkant van zijn hoofd zat allemaal bloed en een wond. Er stond een voetafdruk op zijn spijkerbroek. Het duurde vrij lang voor de ambulance kwam. Een mevrouw vertelde dat ze gezien had dat de jongen die op de grond lag met zijn hoofd tegen het stenen "huisje" geslagen was.

Wat dient er naar aanleiding van deze klachten te gebeuren ?

Terugblikkend op de gebeurtenissen, kan in ieder geval worden vastgesteld dat de politie in een groot aantal gevallen, niet korrekt en beheerst is opgetreden. Met name de slachtpartijen op maandagmorgen na de ontruiming zijn in de verantwoording aan de Raad onvoldoende belicht. Dit optreden werd in de hand gewerkt, maar niet in de hand gehouden door het Stadsbestuur en het Openbaar Ministerie. Systematisch werd de kraakbeweging geplaatst in de hoek waarin men terroristen plaatst : die van de "vijand". Dat het hier gaat om mensen die een bijdrage leveren aan het oplossen van de woningnood langs een weg die de laatste tien jaar ingeburgerd is geraakt, wordt daarbij gemakkelijk vergeten. Bij een dergelijke opstelling van het bestuur is het geen wonder dat er een oorlogsstemming in de stad ontstaat, waarin van de Mobiële Eenheid nauwelijks meer kan worden verwacht dat ze "korrekt" en "beheerst" optreedt. Indirekt zijn de klachten dan ook mede tegen uzelf gericht, als degene die politiek verantwoordelijk is voor het ontstaan van deze oorlogshetze.

Er dient dus alsnog een onderzoek te komen naar het optreden van de politie waarbij het feitenmateriaal dat in de klachten wordt aangevoerd als basis kan dienen.

Aangezien een dergelijk onderzoek politieoptreden onder uw verantwoordelijkheid, zou betreffen en dus alleen door een van u onafhankelijk orgaan kan geschieden, dient u de Gemeenteraad voor te stellen hiermee een openbare Raadscommissie te belasten, die vervolgens de klagers zou kunnen horen en met de nodige bevoegdheid ook bij het politieapparaat informatie in zou kunnen winnen.

Tevens is een persoonlijke genoegdoening aan de klagers op zijn plaats. Er dient op te worden toegezien dat de ingediende en in te dienen schadeclaims snel uitbetaald worden.